

fókuszban: a férfi és női szerepek

Miért élnek tovább a nők?

Ádám és Éva félúton

Luther a házasságról

élő víz

Konfirmáció Las Vegasban

Emberarcunk istenképűsége

Életté vált bennem az ige

híd

evangélikus missziói magazin

45. oldal

Képes hírek

**Mátyás Attila nagyváradi
evangélikus lelkész**

2023. II. szám

misszio.lutheran.hu

Tartalom

Fókuszban: a férfi és női szerepek

- 3 Bevezető / Szeverényi János
- 4 Mozaik / Szeverényi Jánosné
- 5 Szereposztás / Gyarmati Gábor
- 6 Van különbség nők és férfiak között? / Csadó Balázs
- 7 Házaspárokat kérdeztünk: Miként értékeli a férfi-női szerepek változásait a házasságában?
- 8 Szerep, nem szerep / Szakács Tamás
- 9 Miért élnek tovább a nők? / Balicza Iván
- 10 A Gáncs házaspár családi szóttese Erdézné Kárpáti Judit
- 12 Ádám, hol vagy? – Avagy hol vannak a férfiak? Menyes Gyula
- 13 Az emberi szív megtöretése / Dr. Havasi Katalin
- 14 „Nem létezik igazság” / Ujlaki-Győri Anna
- 16 Jelenetek egy házasságból / Garádi Péter
- 18 Ádám és Éva felúton – avagy a házastársak változása az élet derekán / Sefcsik Zoltán
- 20 Apaáldozat / Szabados Ádám
- 22 Luther a házasságról / Gömbös Tamás
- 23 Keresztjévtvény / Meleg Dávid
- Rejtvény / Szeverényi Jánosné
- 24 Négy dolog, ami jobban működött a Biblia korában férfi és nő között, mint eddig hitted / Marossy Attila
- 26 Könyvajánló
- Imádkozunk!

Cimlaphotó: Szeverényi János

Élő víz

- 27 ÉLŐ IGE – Törésvonalak / Blatniczkyné Hammersberg Ganczstuckh Júlia
- 28 BESZÉLGETÉS – Jézus kopogtat a szíved ajtaján Szeverényi János
- 30 ÉLETJEL – Az oroszlan kórus hatvan éve / Sztruhár András
- 31 KÖVESSÉTEK HITÜKET – János bácsi, az Úr elbocsátott szolgája / Id. Zászkaliczky Pál
- VERS – Szabadíts meg / Banka Gabriella
- 32 2023 A KONFIRMÁCIÓ ÉVE – Konfirmáció Las Vegasban Ferenczy Erzsébet
- 34 20. SZÁZADI HITVALLÓINK – Mi a lényeg? / Bakay Péter
- 36 INTERJÚ – Emberarcunk istenképűsége Szeverényi János
- 38 MISSZIÓ – A zsidóknak nincs szükségük Jézusra? / Tar Kata
- 39 APOLOGIA – Mi köze a világhépnak az erkölchöz? Dr. Szalai András
- 40 KITEKINTÉS / Ribár János
- 42 INTERJÚ – Életté vált bennem az ige / Sz. J.
- 44 ÍROK NEKTEK, GYERMEKEK – Dínókó / Louie Giglio
- 45 KÉPES HÍREK
- 46 Az Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió kiadványai DERŰ
- 47 Villáminterjú Győri András Timótheussal
- 48 Stációk / Bakay Péter

Impresszum

híd

Evangélikus missziói magazin
2023. II. szám
Megjelenik negyedévente

HU ISSN 1787-5749

Kiadó és szerkesztőség:

Evangélikus Missziói Központ –
Magyar Evangélikus Rádiómisszió
1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.
tel./fax: 06 1 400 3057
e-mail: evmis@lutheran.hu
misszio.lutheran.hu
számlaszám: 11716008-20157087

Felelős szerkesztő:

Szeverényi János
tel.: 06 20 824 5463
e-mail: janos.szeverenyi@lutheran.hu
www.szeverenijanos.hu

Munkatársak:

Bakay Péter, Balog Eszter,
Erdézné Kárpáti Judit,
Farkas Charlotte, Kis Ferenc Balázs,
Stifner-Köháti Dorottya,
Szeverényi Jánosné,
ifj. Zászkaliczky Pál

Tördelés:

Mészáros Péter

Illusztrációk: 123rf.com

Nyomdai kivitelezés:

Pauker Nyomdaipari Kft.
www.pauker.hu

Egy szám ára: 600 Ft

Előfizetési díj egy évre: 2400 Ft

Megrendelhető a kiadónál.

Az Evangélikus Élet hetilapban elhelyezett példányok ingyenesek.

Adományokat kérünk és elfogadunk.

Kedves Olvasó!

Magazinunkat a lent jelzett elérhetőségeinken rendelheti meg. Az előfizetés banki átutalással történhet, de igénylés esetén küldünk csekket.

Előfizetési díj egy évre, négy lapszámra: 2400 Ft. Támogatói előfizetési díj: 5000 Ft

Az Evangélikus Missziói Központ működését az evangélikus egyház támogatja, de költségvetésünket részben adományok fedezik.

A papírárak és a nyomdai költség megemelkedése miatt még inkább szükségünk van adományára.

Hozzájárulása révén még többekhez juthat el a magazin és egyéb kiadványaink; például olyan határon túli és magyarországi testvéreinkhez, akik egyébként nem tehetik meg, hogy megvásárolják ezeket.

Legyen Ön is a missziói munka rendszeres támogatója!

Az Evangélikus Missziói Központ számlaszáma:
11716008-20157087

Csekk igénylése, a legfrissebb és a korábbi lapszámok megrendelése a kiadónál lehetséges:

Telefon: 06 1 400 3057 * E-mail: evmis@lutheran.hu

Cím: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

„Ha férfi vagy, légy férfi...” – írta Petőfi Sándor híres versében.

Az elmúlt száz esztendőben jelentősen változtak a férfi és női szerepek. Évezredes szokások, viselkedésformák, társadalmi beidegződések módosultak. Ez a folyamat az elmúlt években felgyorsult. Kapkodjuk a fejünket, nem akarjuk elhinni mindazt, amit látunk.

Észre kell venni a pozitív történeteket is. A nők a 20. században kaptak szavazati jogot. Egyre többen önállósultak a tanulás által, sokan vezetői pozícióba kerültek. Kiderült, hogy – eltekintve a különösen megerőltető fizikai munkától –, mindenre alkalmasak ők is. Csökkent a kiszolgáltatottságuk.

Ezek a változások negatív eredményeket is produkáltak. Szociológusok szerint a fogamzásgátló tabletta bevezetése radikálisan megváltoztatta a nők helyzetét. Nagyobb kockázat nélkül létesíthetnek szexuális kapcsolatot. Mivel a napjuk nagyobb részét más férfiak társaságában töltik a munkahelyeken, nagyobb lett a kísértés is. Ezt a férfiak is kihasználják. Azt is tapasztaljuk, hogy a férfiak egy része elnőiesedik, a nők pedig férfias szerepeket vesznek fel. Ennek nyilván több oka is van.

Ezek a folyamatok nem álltak meg. Kialakult egy harcos feminizmus, ami talán a nőknek árt a legjobban. Elkezdődött a nemek összemosása. Az Istent és a teremtetési, természetes rendet megkérdőjelező ember nem tud megállni.

Mi maradunk Isten ígéjénél és a Szentlélek által megvilágosított józan értelemnél: „Megteremtette Isten az embert a maga képmására, Isten képmására teremtette, férfivá és nővé teremtette őket” (1Móz 1,27).

SZEVERÉNYI JÁNOS

Mozaik

Szerepkavarodás a mai társadalomban

A hagyományos női és férfi szerepek határa fellazult. Ráadásul egyre többször szembesülünk egy újfajta nemi szerepviselkedéssel, amelyben a férfias és nőies tulajdonságok egy személyben jelennek meg.

A férfiak hagyományosan a nőkre jellemző viselkedési formákat mutatnak, például gondoskodók, érzelmeiket felvállalják, és nem félnek kimutatni. De előfordul az is, hogy nem képesek felelősséget vállalni, elköteleződni, erős férfinak lenni. Eközben a nők „férfiasodnak”, határozottak, felvállalják a döntések felelősségét, és céltudatos viselkedést, vezetésre való képességeket fejlesztenek ki magukban. Akadnak közöttük olyanok, akik nem tudnak lágyak, nőiesek lenni.

Mindez arra utalhat, hogy az egyenlőséget összekeverjük az egyformasággal. Attól, hogy egy férfi és egy nő egyenlő jogokkal rendelkezik, férfiként és nőként még nem egyformák. A mai nők joggal menekülnek a „mártír és cseléd” anyaszerepből: keményen dolgoznak, otthon is mindent megcsinálnak, míg mellettük a férfi szabadon éli az életét. Fontos lenne, hogy nőként se cselédek, se „férfiak” ne legyünk, hanem maradjunk valódi nők. Hiába tudunk sok mindent megcsinálni, mégse tegyük. Ehelyett tanuljunk meg megfelelő módon kérni a férfitől. Hiszen hogyan is érezheti férfinak magát a másik nem képviselője egy túlságosan férfias szerepet viselő nő mellett?

Bajor Anita
gyermekut.hu

A férfiak leértékelődése

Kutatások szerint egyre több férfi érzi úgy, hogy elvesztette tradicionális szerepét a társadalomban, ami sok esetben önértékelési zavarokban mutatkozik meg, hiszen nem alakult ki egy olyan férfikép, ami egységesen elfogadott lenne. Nem csupán a nők érzik úgy, hogy folyamatosan egyensúlyozniuk kell család és karrier között, hanem a férfiak is szenvednek a sokféle elvárástól és szerepmodelltől. A férfiak esetében jellemzőbb a magasabb mértékű nemi identitásfenyegetettség, mint a nők körében. Ezt a férfiak „leértékelődésének” jelenségével magyarázzák.

Milbik Zsuzsa pszichológus
bebalanced.hu

Az abortuszok hatása Kínában

A kínai társadalomban sikerült elérni, hogy lényegében egyedülálló módon a világon, több a férfi mint a nő a fiatal generációkban. Ez azt jelenti, hogy a természetes, 100 a 105-höz szem a férfiak javára 119-re nőtt. Egyértelmű, hogy ezt a művi terhességmegszakítások okozták. Azonban volt egy pozitív hozadéka is ennek: ha végül mégis megtörtént, és lány született, akkor a család rengeteg pénzt investált a fejlődésébe, taníttatásába, csökkentve így a nemek közti egyenlőtlenséget.

keletasziafigyelo.blog.hu

Nemi deficit a Feröer-szigeteken

A feröeri férfiak hosszú ideig kizárólag halászzattal és állattartással foglalkoztak, míg a nők elsősorban háztartásbeliként éltek, a családok pedig jellemzően kifejezetten nagyok voltak. Néhány generációval ezelőtt nem volt ritka a tíz- vagy tizennégy gyerekes család sem arrafelé, a helyi nők számára pedig megkérdőjelezhetetlen volt az abban betöltött szerepük.

Az elmúlt évek társadalmi átalakulásai viszont fenekestül felforgattak ezt a be rendezkedést. A szigetcsoport női számára az elmúlt évtizedekben új lehetőségek nyíltak meg. Az elmúlt harminc évben olyan sok nő döntött úgy, hogy tanulni vagy dolgozni megy Dániába, Németországba vagy akár Franciaországba, hogy a – modern időkhoz, úgy tűnik, lassabban adaptálódó – férfiakra több ezerrel kevesebb nő maradt, mint ami a párválasztáshoz szükséges lenne.

Különösen nehéz helyzetben vannak a néhány száz fős kistelepülések, ahol a nők számára kizárólag a háztartásbeliség az alternatíva egy olyan férj mellett, aki sokszor fizikailag és érzelmileg is nehezen megközelíthető.

Balázs Barbi
noklapja.hu

Összeállította: Szeverényi Jánosné

Szereposztás

Egy kis hőemelkedéssel kezdődött. Nem nagy dolog, hiszen egy négyéves forma lánykánál előfordul az ilyesmi. Megfújja a szél, benyel valamit, vagy egyszerűen elcsapja a pocakját valami túl mohón befalt finomsággal. Nem is kapott megterhelő vacsorát, aztán fürdés és mars az ágyba. Reggelre kialuszsza – ahogy szokták mondani.

A szülők még fenn voltak, a szokásos esti rutint végezték, amikor nyöszörgés hallatszott a gyermekszobából.

– Nem érzem jól magam.

– Mi fáj, kicsim?

– A pocakom, és hányingerem van. – S hogy szavainak nyomatékot adjon, azonnal meg is érkezett a „bizonyíték”.

Amíg anya ágyneműt cserélt, s a matracot takarította, apa elvitte fürdeni és pizsamacserére a csöppséget. Törölközés közben azonban gyanús lett, nem meleg-e a fejcskéje. De bizony, s lázrőzsák is kezdtek megjelenni mindig pirosposzsgás pofiján. Csakhogy ilyenkor tablettát adni nem nagyon lehet, maradt tehát a nem szeretett kúp. Csakhogy... annak is megvolt az ára, igaz, a vévét sikerül időben elérni. De már tüzelt a homloka, levert, alélt lett. Át kellett költöztetni a vendégágyra, amíg a matraca megszárad, ami nem is volt baj, mert így legalább könnyebben lehetett ápolni. Tennivaló pedig volt bőven, hiszen mindenhol és minden kijött, a hőmérséklete pedig mátkacsul kúszott fölfelé. Ennek a fele se tréfa, éjszaka ide, éjszaka oda, muszáj orvossal beszélni. Persze ki örül annak, ha éjfél körül felhívják, de készségesen válaszolt a doktornő.

– A lázat mindenképpen csillapítani kell, s folyadék, folyadék, folyadék.

– De doktornő! Minden kijön belőle, még a tiszta víz is.

– Akkor is – szólta a határozott válasz. – Próbáljanak meg először egy mokkás-kanálnyi kicsit sós vizet a szájába adni, s ha az már nem jön ki, tíz perc múlva mehet a következő kanál, közben lázcillapítás és folyamatosan emelni a vízadagot. Értsék meg, ez nem játék, ha reggelre nem normalizálódik a helyzet, kórházba kell vinni, különben kiszárad.

A szülők egymásra néztek, de nem szóltak semmit. Pontosan tudták mindketten, mit gondol a másik. Őt? Az Angyalok? Kórházba? Ha rajtuk múlik, soha!

Gyors tanácskozás. Megbeszélték, hogy óránként váltják egymást. Az első

szabadidejében mindenki meg tud fürdeni, aminek, valljuk be, komoly aktualitása tud lenni egy ilyen hosszú, nehéz nap után. Aztán gyermek ügyeletbe. Egy pohár előkészített vízzel, egy mokkás-kanállal, egy elemlámpával és egy csörgőrával. Ha netán elaludnának...

– Elfogadta, s nem jött ki – súgta apa a váltáskor. Most talán egy kicsit elaludt. Nagyon fáradt lehet, s zihál is a kis forró teste, de mégis, mintha lejjebb ment volna a láza. Egy óra múlva jövök. Beálítom a másik ébresztőt is.

Amikor a nap első sugarai bekuckáltak a lehúzott roló réseibe, három alvó embert találtak a szobában. Egy már nyugodtan, egyenletesen lélegző kicsi lánykát, s két, az ágyra támasztott karjára boruló szülőt.

– Hagyjuk aludni, s már rendes két kortyot is ivott, ami nem jött ki belőle. Hívhatjuk a doktor nénit, hogy nem kell bevenni.

Aztán anya betelefonált a munkahelyére, hogy otthon kell maradnia a

gyerekkel bizonytalan ideig, apa viszont bement dolgozni, hiszen mégiscsak meg kell élni valamiből.

Persze nehéz lett volna leplezni az átvirasztott, átvirasztott éjszaka arcra kiülő nyomait, így kollégája, mikor meghallotta a történetet – de tényleg bizonyára minden rossz szándék nélkül –, meg is jegyezte:

– Nálunk a virasztás női feladat.

Apa csendesen felemelte a fejét, és csak ennyit válaszolt:

– Nálunk nem. Nálunk szülői feladatok vannak.

**GYARMATI
GÁBOR**

Fiatalokról (nem csak) fiataloknak

Van különbség nők és férfiak között?

Ha manapság megkérdeznék benneteket arról, hogy láttatok-e már női focit vagy épp rózsaszín pólós sráckokat, akkor valószínűség szerint a legnagyobb természetességgel vágnátok rá, hogy igen, sőt alighanem, vannak is női focista vagy épp rózsaszín pólós fiú ismerőseitek. Ami azt illeti, nekem is van jó pár ilyen ismerősöm, sőt még rózsaszín pólóm is, amit előszeretettel fel is szoktam venni. Persze nem kell ezen meglepődni, hisz' változik a világ, és ezzel együtt változik sok minden, például az is, hogy mire mondják azt, hogy valami férfias vagy nőies.

Míg például a gyermeknevelésre korábban klasszikusan női feladatként tekintettek, addig 2023-ban már teljesen természetes, hogy mi, édesapák is kiveszünk a részünket a gyermekekkel kapcsolatos teendőkből, és nem esünk kétségbe akkor sem, ha mondjuk valami büzlük a pelusban. Ugyanígy az is természetes,

hogy a lányok és asszonyok továbbtanulnak, munkát vállalnak, karriert építenek és aktívan részt vesznek a családjuk anyagi szükségleteinek betöltésében.

De vajon mit is jelent mindez? Azt, hogy nincs értelme már férfi és női szerepekről beszélni? Hogy teljesen egyformák vagyunk és csak az egyéni döntéseinken múlik, hogy ki milyen utat választ és ki milyen feladatot vesz magára?

Bevallom őszintén, hogy én manapság eléggé zavarban vagyok, amikor ilyen témákról kell beszélnem fiatalokkal. Zavarban vagyok, mert van egy nagyon erős tendencia, ami azt képviseli, hogy minden ember egyenlő, ugyanakkor mindenki más és más. Sokszínűek vagyunk, és ezt a sokszínűséget mindenkinek el kell fogadnia...

Ez látszólag nagyon egyértelmű irány. Nem véletlen, hogy nagyon sok fiatalnál azt látom, hogy könnyen azo-

nosulni tudnak ezzel a gondolkodásmóddal és hamar a zászlajukra tűznek különböző ideológiákat és trendi világnézetet a Facebookon beállított keretek és kiírások formájában. Elvégre is jó dolog a sokszínűség, hogy lehetséges hát egyáltalán, hogy vannak, akik nem teljesen így gondolkoznak, akik nem tudnak ezzel azonosulni?!

Még mielőtt hirtelen ellenséget kiáltana bárki is, azt kérem tőletek, hogy próbáljunk meg egy kicsit együtt gondolkodni. Először is szeretnék feltenni nektek egy újabb kérdést: Hogy lehet az, hogy miközben olyan nagyra becsüljük a sokszínűséget és értéknek tekintjük, aközben mégsem akarunk tudomást venni arról, hogy különböznek egymástól a nők és a férfiak? Ne értsetek félre, véletlenül sem arról beszélék, hogy egy férfi többet ér, mint egy nő, vagy fordítva. Csupán szeretném leszögezni azt a tényt, hogy mások vagyunk. Ez egy egyszerű ténymegállapítás. Láthatjuk, tapasztalhatjuk, érezhetjük, hogy mások vagyunk, és ez így jó. Mások vagyunk, ami azt jelenti, hogy mások a nők, és mások a férfiak erősségei és gyengeségei. És az, hogy ezt ki merjük mondani, nem vesz el senkitől semmit, hanem épp ellenkezőleg, így tudjuk kiegészíteni egymást. **Nem véletlen, hogy Isten az első emberpár megalkotásánál arról beszél, hogy hogyan lehetnek egymás segítőtársai.**

És a segítőtárs szóban szerintem minden benne van. Benne van az, is, hogy megoszthatjuk egymás között a feladatokat, hogy tehermentesíthetjük a másikat és eredményesebbé tehetjük egymást. Ugyanakkor a férfi és női szerepek messze meghaladják a feladatok elosztását. A férfi és női szerepek kiteljesedést jelentenek. Az igazi sokszínűség éppen a teremtettségünk komolyan vételében, a férfiúi vagy női mivoltunkon keresztül tapasztalható meg. Csodálatos meglátni, hogy ki vagyok én és ki a másik, és hogy együtt hogyan válhatunk egy teljes egésszé.

CSADÓ
BALÁZS

Házaspárokat kérdeztünk

Miként értékeli a férfi-női szerepek változásait a házasságában?

Teremtési adottságunk, hogy némely helyzetben a nők, másokban a férfiak mozognak otthonosabban. A gyermekkel, otthonnal kapcsolatos teendőket a női feladatok közé soroljuk, de mivel ma már a nők is kénytelenek munkát vállalni, elszakadtak az otthonától. Nem gondolom, hogy valaki attól lenne igazi nő, hogy csak nőies feladatokat vállal be. Ha ez a mérce, akkor a családom biztosan nem jó példa a nemi szerepek megélésére. Szerintem nem az a kérdés, hogy mit, hanem hogy hogyan csinálunk, meg tudunk-e maradni önazonosan idegen szerepben is. Egyetemistaként házasodtam, a feleségem tartott el az első években. Családfenntartóként nem akart leuralni, sőt mindenben támogatta a döntéseimet. Hiteles nő maradt ebben a szerepben, még páli mércével is. Hálás vagyok azért, hogy férfiként élhetek, azért pedig különösen, hogy a feleségem örömmel vállalja a női szerepet, ami innen nézve sokkal nehezebb.

Herkely János,

az Evangélikusok Közössége az Evangéliumért titkára, a Hungarian Ministries International munkatársa

A nemi szerepekre leginkább az a külső nyomás van hatással, amely a nőket a munkában, majd a társadalmi életben is egyre nagyobb szerepvállalásra kényszeríti. Így a családi életben a férfiaknak kell kompenzálniuk, különben a család látja a kárát. Nőnek, feleségnek, anyának lenni sokszor nehéz, de mégis csodálatos dolog. A házasság lehetőség egymásnak kölcsönösen segítőtársá lenni. Közös életünk elején a férjem szorult az én helyállásomra. Később, amikor egyetemre jártam, majd újból dolgozni, neki kellett inkább női feladatokat átvenni – a pelenkázástól a gyerekek iskolába indításáig. A kreatív uzsonnáit leszámítva, amit máig emlegetnek, a gyerekek nem voltak anyai minőségben ellátva. Mégis megvalósult valami abból az önfeláldozó szeretetből, amit az Efezusi levél említ a férfi kapcsán.

Herkelyné Melinda,

a Sztéhló Gábor Evangélikus Szeretetszolgálat vezető ápolója

Az életmódunkból következik (szinte gyorsabbnak kell lennünk a fénynél, ha mindenhova el szeretnénk érni), hogy korunkban lassan, de biztosan elmosódnak a férfi és női szerepek korábban éles határai. Ezt azonban nem tartom tragédiának, inkább különleges lehetőségnek: összezárhatunk, hogy a lehető leghatékonyabban segítsük és építsük egymást. A házasságban a szerepeket nem átvennünk kell, csak kiegészíteni egymását. A parókiát otthonná tenni a feleségem tudja, nekem csak a keze alá kell dolgoznom. Ez fordítva is igaz, például kazánfűtésben én kérhetek segítséget. És közben jó szabadnak lenni keresztyénként Jézus szeretetére, amely segít az összezárásban. A kétszer kettő így több, mint négy. Sok örömtől tapasztalok meg ebben.

Kulcsár Márton

lucfalvai evangélikus lelkész

Házasságunk első éveiben a férjem másoddiplomásként még tanult, így én voltam a kenyérkereső, és ezt mindketten békességgel el tudtuk fogadni. Közben kiderült, hogy a fejemben élő, biblikus képhez képest kissé „fordítva” működünk: én vagyok a határozottabb, a jobb szervező, míg a férjem érzelmileg stabilabb, megértőbb, de sokkal visszahúzó-dóbb. Ennek az elfogadása és megélése a férjem vezető beosztása miatt a mai napig sem könnyű, de igyekszem meglátni, hogyan tudom őt úgy segíteni, hogy a segítőtársa maradjak, és ne legyek sem anyáskodó, sem csendőr. Ennek ellenére a lelkes-lelkészfeleség, majd az apai-anyai szerep útkeresése időről időre fölé nő az addig kizárólagos férj-feleség szerepek, ezért tudatosabban kell keresnünk a lehetőséget a beszélgetésre, közös igeolvasásra, egymás elvárások nélküli szeretetének a tanulására és kimutatására.

Kulcsárné Petrilla Janka

állatorvos

Összeállította: EKJ

Szerep, nem szerep...

A konstrukcionista filozófia szerint minden csak egyéni, illetve társadalmi konstrukció. Először is magunkat kell felépítenünk – amit szinte szabadon választott módon tehetünk meg. Eszerint vannak ugyan különböző szerepek, de lényegében nem beszélhetünk külön férfi, illetve női szerepekről. Hiszen szinte tetszőlegesen építkezünk: mindkét nem tagja mindegyik szerepet ugyanúgy be tudja tölteni, semmi értelme különbséget tenni ember és ember között. Ezt jelentené az apostol szava, hogy „nincs férfi, sem nő” (Gal 3,28)?

A hasonló világlátások, mint a konstrukcionalizmus, ugyanakkor sok nehézséggel küzdenek a valósággal összeegyeztethetőség szempontjából. Hiába „építem fel” ugyanis önmagammat gravitációtól függetlennek, ha a

templom párkányáról leugrom, összetöröm magam, mert nem nekem szól, hogy angyalok karolnak fel (Mt 4,6–7). A templomé helyett a realitások párkányán mégiscsak vannak a természetből fakadó törvényszerűségek is. Bizonyos dolgokban van választásunk („építkezünk”), másokban nincs.

A férfi és a női szerepek némileg ugyan kulturális eredetűek és társadalmi konstrukciótól függőek, de bizonyos szerepek biológiai gyökereik is. Ebben már lehetnek statisztikai eltérések a nemek között: vannak szerepek, amelyeket többségében férfiak szoktak betölteni, és vannak szerepek, amelyeket többségében nők. A szerepek ezért részben konvenciók, részben meghatározottak. A konvenciók egy része nálunk, Nyugaton bibliai eredetű, ugyanakkor teremtettségünkben is adódó –

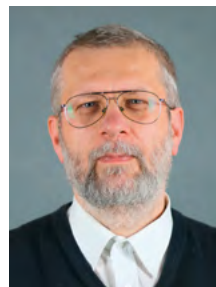
amit semmilyen filozófiai okkal nem tudunk átlépni. Nem tehetjük büntetlenül semmissé férfi és nő biológiai, érzelmi, mentális, pszichológiai különbségeit. Ezeket plasztikus, humoros formában taglalja házassági szemínáriumvideóin Mark Gungor (lásd a YouTube-on).

Vannak férfi és női szerepek? Nincsenek! Vannak viszont tények, körtöttségek, sajátságok. Az élet feladatait sokféleképpen beoszthatjuk, mégis sok bajt megspórolunk, ha tekintetbe vesszük eltérő adottságainkat. Minden házasságban van több-kevesebb olyan szerepterület, amelyben fordított a helyzet, mint általában. Mindannyian rendelkezünk egyedi vonásokkal is, nem csupán a nemünkből következő csoportsajátságokkal. Ismerhetünk is néhány bibliai példát egyfajta fordított szereposztásra: Debóra és Bárak (Bír 4,9.21.); Ruth és Naomi (Ruth könyve).

Miközben sokféle egyedi különbség van az emberek között, aközben azért léteznek a nemek között statisztikailag megkülönböztethető jellegek, és hozzájuk kapcsolódó szerepek. Ezeket is figyelembe kell vennünk, amikor „szereposztásokat” csinálunk. Ne férfi vagy női szerepeket osszunk ki, hanem ki-re-kire egyénisége, tehetsége szerintieket. Helyesen kell ugyanis használnunk Pál szavait, nem feledve a szövegösszefüggést sem: „Krisztusban [...] nincs férfi, sem nő, mert ti mindnyájan egyek vagytok Krisztus Jézusban” (Gal 3,28).

A lényeg tehát, hogy szerepeinket Krisztusban nyerhetjük el, ő pedig egyéni adottságainkat is tekintetbe veszi. Nincs férfi és nincs női szerep, de azt is hozzá kell tennünk: Krisztusban nincs (ezt már nem teszük hozzá a filozófiák)... Ebben az értelemben mindig is a teljes egyenjogúság híve voltam. Világunk is egészségesebb lenne e szellemenben. Sokkal nagyobb békességet jelenthet a családban, társadalomban, ha a képességekre szabott feladatokat (nem pusztán szerepeket) osztunk mindekire.

**SZAKÁCS
TAMÁS**

Miért élnek tovább a nők?

Nemrégiben megragadta a figyelmemet egy cikk a *Blikk*-ben (március 19-i szám), amely a következő címet viselte: Házimunka: kevesebb stressz, több motiváció, és a demencia kockázata is csökken.

Ebben a cikkben brit tudósok kutatásaira hivatkozva azt írják, hogy a házimunka – mint a főzés, takarítás, mosogatás, mosás, ágyazás – mindennapi teherként nehezedik ránk, és úgy érezzük, hogy haszontalan tevékenység. Vagy mégsem? – teszik fel a kérdést a kutatók.

Az elemzések során rájöttek, hogy mégsem, mert ezek a tevékenységek fizikailag és szellemileg egyaránt jótékony hatással vannak az egészségünkre. De hogyan?

Segíti a kreatív problémamegoldást

A kutatások szerint az olyan rutinfeladatok, mint például a ház körüli teendők elvégzése, elősegítik, hogy a gondolataink közben csapongjanak, oda vándoroljanak, ahová csak akarnak. Éppen ezért házimunka közben új meglátásaink születhetnek. Így több kreatív ötlet juthat eszünkbe, mint például pihenés vagy egy összetettebb munka közben.

Csökkenti a demencia kockázatát

A kutatók rengeteg egészségügyi adatot elemeztek ki az Egyesült Királyság biobankjából. Ehhez több mint tíz éven keresztül körülbelül ötszázezer embert

figyeltek meg, a résztvevők átlagéletkora 56,5 év volt. Az eredmények alapján azoknál, akik házimunkát végeztek, huszonegy százalékkal alacsonyabb volt a demencia kockázata. A szakértők szerint az eredmény nem meglepő, hiszen a házimunka során fizikai és szellemi tevékenységet is végzünk – mindkettő fokozza az agyműködést.

Növeli a motivációt

Egy amerikai társadalomtudós és író, B. J. Fogg, az *Apró szokások* című könyv szerzője szerint a legfontosabb, hogy változtatni tudjunk a viselkedésünkön. Ez azt jelenti, hogy felismerjük és megünnepeljük a sikereinket. Így például egy olyan kisebb feladat elvégzése is, mint az ágyazás, elégedettségérzetet kelt bennünk, ami motiválóan hat ránk, így könnyebben végezzük a következő házimunkát. Az apró sikerélményeknek elképesztő erejük lehet.

Jót tesz a mentális egészségnek

A házimunka végzése növeli az önbi-zalmat. Ez annyit jelent, hiszünk benne, hogy képességeinknek és készségeinknek köszönhetően elérhetjük céljainkat. Az alacsony önbizalom érzése szorongással, reménytelenséggel, depresszióval és motivációhiánnyal jár, míg a magasabb önbizalom az élettel való elégedettséget, magabiztosságot és jó szociális kapcsolatokat eredményez.

Enyhíti a stresszt

A Floridai Állami Egyetem egyik tanulmánya azt vizsgálta, hogy a gondosan végzett mosogatás mennyire csökkenti a stresszt. Egy ötvenegy diákból álló csoport tagjai közül azok, akik azt az utasítást kapták, hogy figyelmesen mosogassanak – koncentráljanak a mosogatószer illatára, a víz hőmérsékletére és az edények tisztaságára –, nemcsak nyugodtabbak, hanem motiváltabbak is lettek. Emellett kutatások igazolják, hogy a rendetlenséget megszüntető házimunkák kifejezetten csökkentik a stresszt.

Egy kis énidőt ad

Ha egy kicsit el akarunk szökni a világ elől, akkor az ismétlődő házimunkák segítenek a visszavonulásban. Ezek a rutinfeladatok lehetővé teszik, hogy hozzáférjünk belső, legmélyebb gondolatainkhoz. A házimunka segít ellazulni, kilépni a nyomasztó kötelességek alól.

Lehetséges ezek szerint, hogy a nők azért élnek tovább, mert ők szokták végezni a házimunkát? Itt a lehetőség, hogy mi, férfiak is felzárkózzunk!

**BALICZA
IVÁN**

A Gáncs házaspár családi szötte

Gáncs Péter püspök és felesége, *Gáncsné Hafenschner Márta* lassan öt évtizedes házassága szorosan összefonódik Isten szolgálatával. Házasságról, családi kommunikációról és a kettejüket összetartó könnyű igáról beszélgettünk velük.

Mindketten rendelkeztek lelkész elődökkel és komoly hitbeli hagyományokkal családjaitokban. Klasszikusan keresztyén közegben találkoztatok egymással?

Péter: Nyíregyházán nőttem fel, a teológiára kerültem fel Budapestre. A legtöbb teológus a Deák térre járt ifjúságira és néhányan a Lutheránia énekkarba is. Ott ismertem meg Mártit elsőéves koromban. Az Úristen csodájaként éltem

meg, hogy a basszusból nézegetve a női szolamokat, egy szép barna lány visszamosolygott rám, és aztán elkezdünk beszélgetni...

Mert te, Márta, a Deák téri lelkész, Hafenschner Károly lányaként növekedtél fel ebben a gyülekezetben.

Márta: Igen, nagyon jó volt ott a nyüzsgő gyülekezeti élet, a sok értékes igehirdetés és a bibliaórai közösség is. Amikor

Péter odakerült, akkor én még csak a gimnáziumot kezdtem.

Péter: Az ifjúságik a komoly tartalom mellett lehetőséget adtak, hogy ismerkedjünk egymással. Mindezt „lassította”, hogy apósom ragaszkodott ahhoz, hogy Mártinak ne csak az érettségije legyen meg, hanem legalább kezdje el az egyetemet is, azután jöhetett szóba az esküvő.

Abban az időben könnyebb lehetett megélni a hosszú várakozás időszakát?

Márta: Én nagyon fiatal voltam még, és megértettem édesapám érveit. Más, ha felnőttként kell ennyit várakozni egymásra. Még így is csak húszéves voltam, amikor Péter feleségül vett. Szerintem a jó házasság egyik titka a korai összekerülés. Az összecsiszolódás így sokkal könnyebb. Mi együtt fedeztük fel a felnőtt életet.

Mi segített abban, hogy bizonyosak legyetek, hogy már ilyen fiatalon érdemes elköteleződni a másik mellett?

Péter: Olyan közegben ismerkedtünk meg, ahol Isten ígéje szölt és természetes volt. Az ember valahogy tudta, érezte, hogy ez nem véletlen, és a másikban ajándékot látott. Ahogy Márti mondja, jó volt a hosszú összecsiszolódás, amelyben apósom – utólag azt mondom, bölcsen – fegyelmeztetett is minket. Ez egy lassú érési folyamatot jelentett. Éreztük, hogy ez nem futó kaland, negyvennyolc éves házasként mondhatjuk, hogy visszaigazolta ezt az életet.

Péter először a Bécsi kapu téri evangélikus gyülekezetben lett segédlelkész.

Márta: Ez egy csodálatos időszak volt! Még egyetemistaként szabadabban éltem. A gyülekezetben kezdtem szölgálni a gyerekek között, részt vettem az énekkarban, és nagyon jó ifjúságunk volt. Csak túl hamar ért véget, Pétert feljelentették, mert „túl jól ment” az ifjúsági munka...

Péter: Kiemeltek a gyülekezetből és egy irodába helyeztek, hogy – a püspök szavaival – lehiggadjak... Egy év után jelentkeztem, hogy letelt a „büntetés”. Akkor első önálló helyünkkel a rákoscsaba–pécel–isaszegi gyülekezetet kaptuk meg, amely egy társgyülekezeti kombináció volt, három pici gyülekezettel. Sok mindent lehetett tenni, de jóval kisebb méretekben, mint később Nagytarcsán.

Ezekben az években érkeztek a gyermekeitek?

Márta: Tamás még Pécelen született, Kristóf akkor érkezett, amikor átköltöztünk Nagytarcsára, majd Tünde – két éves ritmusban.

Kristóf azt nyilatkozta valahol, hogy számára Nagytarcsa egy gyerekparadicsomnak számított. Ebből ti mit éreztetek?

Péter: Mi is vágyakozva tekintünk vissza Nagytarcsára. Akkor születtek a gyermekek, mi harminc év körüliek voltunk, tele lelkesedéssel, ötlettel. A világtól kicsit elzárt faluban mindezekre teljesen nyitott volt a gyülekezet, ahol elevenen élt még a finn ébredési, illetve a szlovák népi kegyesség. Együtt volt egyházunk sokféle kincse. A parókiához hatalmas kert tartozott, gyerekeinknek valóban van mire emlékezniük.

Márta: Azt is fontos hangsúlyozni, hogy ők a gyülekezet közösségében nőttek föl. Az ifiseinkkel együtt minden-hova vittük őket, mint egy nagycsaládot. Talán ennek hatására is mindhárom gyermekünk nyitott, pozitív személyiséggé formálódott.

Péter, jól sejtem, hogy akkoriban főként helyben, a család közelében zajlott a szolgálatod?

1981-től Nagytarcsa volt az első számú szolgálati területem, de „továbbvittem magammal” Pécelt és Isaszegét is. A rendszerváltás indította el azt a folyamatot, ami „elsodort” minket Nagytarcsáról, hiszen sok új lehetőség nyílt az egyházunkban. Nagytarcsán építettük ki az első rádiómissziós stúdiót a pincében, és ott indult el a *Missziói Magazin* is, a *Híd* elődje. 1996-ban már éreztem, hogy a gyülekezettel szemben nem sportszerű, hogy az egyre bővülő missziós szolgálat egyre több időt vesz el. Amikor lehetőség nyílt önálló missziói lelkész szolgálatot felépíteni Cinkotán, akkor elbúcsúztunk Nagytarcsától. A gyülekezet áldásával jöttünk el, ahogy megfogalmazták: „misszióba küldtek” minket.

Éppen abban a stúdióban beszélgettünk Cinkotán, amelyet ti hoztatok létre. Márta mint feleség, hogyan támogatad Péter szolgálatát a nagytarcsai években?

Kántorizáltam, és mivel több párhuzamos gyermekcsoportunk működött, ebből is kivettem a részem. A teológia elvégzése után hittant is tanítottam az iskolában. A három énekkarból a gyerekeket én vezettem, a konfirmációi előkészítő is hozzám tartozott. Sok közös feladatunk volt Péterrel. Szerintem életbevágóan fontos, hogy egy házaspárnak legyenek közös élményei, amiket meg lehet beszélni, mert mindketten benne vagyunk.

Sosem érezted, hogy hátráltatja a civil munkádat és a „karrieredet” az, hogy lelkészfeleség vagy?

Márta: Soha nem éreztem áldozatnak, hogy a gyerekekkel otthon vagyok, és hogy a gyülekezet életében részt veszek. Nekem ez természetes volt. Nem volt „gyes-betegségem”. A gyermekek születése, az otthon töltött évek után is tud még annyit dolgozni az ember, amennyit csak akar.

Péter: Ehhez az is kellett, hogy nyitott parókián éltünk. Az volt a tarcsai tradíció, hogy a lelkészhez bármikor be lehet jönni, és elég rendszeren ránk is nyitották az ajtót. Természetesen nagyon fontos a család magánélete, ezért például mi minden évben elmentünk nyaralni, ahol én „csak” édesapa voltam. A gyerekek viszont megérezték, hogy ha egy ember bekopog hozzánk, az nem merénylet. Örülünk, hogy valakinek fontos, hogy itt vagyunk, és tudunk adni egymásnak valamit.

Tamás fiatal lelkész lett. Beszélgetetek arról, hogy mit kapott a családi fészekből, és az elhivatásához mit tett hozzá az elődök sora?

Péter: Úgy sejtem, hogy az érettségi utáni két éves útkeresés azért volt fontos és szükséges, mert nem akarta a „családi beprogramozást” mint egy „predesztinációt” elfogadni. Megküzdött a saját döntéséért. Több mindent kipróbált, mígnem átölelte Isten elhívó szeretete.

Mennyire tartjátok fontosnak a jól működő kommunikációt a családban?

Márta: Természetes, hogy folyik a kommunikáció. A gyereknevelés egyik alapja is az, hogy sokat beszéljünk, sokat legyünk velük. Én nagyon szeretem a kamasz korosztályt. A kiskamasszal is sokat lehet és kell beszélgetni. Nem kell mindenben egyetérteni, csak meghallgatni őket, és együtt gondolkodni. Kamaszkorban pedig akad olyan időszak is, amikor csak imádkozni tudunk értük.

Péter: Hálásak vagyunk, hogy nincsenek messze tőlünk a gyermekeink. Legközelebb a lányunk lakik hozzánk, de a két fiút is egy órán belül elérjük. A személyes találkozás így minden héten megvalósul. Különböző az élethelyzetük. A lányunk otthon van a négy gyermekükkel. A két fiú rengeteget dolgozik, az ő számukra is igyekszünk elérhetőek lenni. El kell fogadnunk azt is, hogy van, amit másképp látnak a gyerekeink, hiszen összekötötték az életüket valakivel, aki egészen más háttérből jön. Az unokáinkban sem szabad csak önmagun-

kat felfedeznünk. A nagycsalád olyan szöttek, amelyben a különböző színek kiegészítik, gazdagítják egymást.

Hogyan alakultak a házasságotokban a női-férfi szerepek?

Péter: Nem szabad elhallgatni, hogy klasszikus lelkészcsaládként nem volt kérdés, hogy az első a hivatásom és a gyülekezet. „Most apa nem ér rá, szolgálat van...” – a nagybetűs Szolgálat! Tarcsán az a „rend” alakult ki, hogy a héten legalább egy este én voltam a gyerekekkel, mert akkor volt Mártnak az énekkari próba. De a többi napon ő volt velük, ő látta el, ő altatta a gyermekeket. Tudom, a lelkészcsaládon belüli munkamegosztás kényes kérdés.

Márta: A háztartás nekem soha nem jelentett terhet. Pétert el lehet képzelni mindenféle munkaterületen. Most, nyugdíjasként, főleg a Covid alatt, megszerette a sütés-főzést is. Visszautalok arra, hogy amikor összekerültünk, nagyon fiatalok voltunk, természetesnek vettük, hogy minden munkát megosztunk, mindent együtt csináltunk. Amit nehezen éltem meg, az az, hogy gyakran maradtam egyedül, amikor minden áldott este gyülekezeti alkalom volt. Az járt a fejemben, hogy az nem lehet Isten akarata, hogy apa sohase legyen elérhető. Ebből adódtak nehéz percek, de annyi örömet jelentett a gyülekezet, hogy az ember ezt elfogadta.

Három gyermeketekre tekintve: mi hatott rájuk leginkább a közös nevelésetek által?

Péter: Nekem kevés időm volt a gyerekekre, de jó látni, hogy mindhármán rajongásig szeretik a gyerekeiket. Úgy érzem, hogy mi is így tekintettünk rájuk. A lelkész fiam sokkal komolyabban veszi, hogy legyen ideje a gyerekeire. A felesége világi állásban van, egyszerűen nincs annyi idő, hogy mindent az édesanya lásson el a gyermekek nevelésében. Öröm látni, hogy mennyire szeretik a gyerekeiket, még ha másként is nevelik őket, hiszen ők már egy másik generáció.

Püspökként beleláthatatlán a lelkészcsaládok életébe a Déli Evangélikus Egyházkerületben, ez hogyan érintett?

Péter: A katolikus cölibátus talán annak is a beismerése, hogy Isten szolgálata teljes embert követel. A protestáns modell, a lelkészcsalád csak akkor életképes, ha nincs egyedül a lelkész. Szomorú tapasztalatom, hogy némelyik lelkészcollégám magányosabbnak tűnik a családban, mintha cölibátusban élne. A klasszikus papnémodell kihalófélben

van. A házastársak döntően saját világi hivatásukban élnek, hétvégén nem nagyon tudnak a gyülekezet rendelkezésére állni. Viszont jó gyülekezeti munkatársakkal sok mindent ki lehet váltani. Amiért nem győzők hálát adni, hogy nekem megadatott, hogy a házastársam egyben a munkatársam is.

Hogy látod a feleségek oldaláról ugyanezt?

Márta: Nehéz kérdés, hogy mennyire szükséges és mennyiben szabadon választható, hogy elmenjen a feleség dolgozni. Talán attól is függ, hogy ki mibe nő bele, mit látott vagy nem látott otthon. Nekem könnyebb volt, mert édesanyám is klasszikus papné volt, bár nyugdíjas koráig végig dolgozott világi állásban is. Sokan küzdenek azzal, amiről Péter beszélt. A papnétalálkozókon jó beszélni ezekről azokkal, akik hasonlókat élnek át.

Péter: Ha fölfedezik, hogy a szolgálat nemcsak teher, hanem örömforrás is, az nagyon jó. Viszont, ha csak kötelezettség, az bizony már rossz ízű lehet.

A jelenlegi életszakaszokban milyen módok adódnak a környezetekben élő házaspárok támogatására?

Márta: Az ember természetesen éli az életét. Például múltkor valaki megjegyezte, hogy milyen szép, hogy kézen fogva járunk még ennyi év után is. Vagy hogy minden alkalommal kijön elém a buszhoz Péter, amikor későn érek haza a gyerekektől. Ezek apró jelek...

Péter: Egy bibliai kép jut eszembe, amikor Jézus beszél az ő igájáról. Valami, Valaki összefog minket, egy közös cél felé vagyunk úton. Ez a páros iga áldás, mert nem vagyunk a magunk erejére hagyva.

Márta: Ez olyan szövetség, ami biztos alapot ad, hogy Isten tenyerén vagyunk, együtt.

ERDÉSZNÉ
KÁRPÁTI JUDIT

Az interjú meghallgatható az Evangélikus Missziói Központ honlapján, a rádió/interjúk menü alatt.

Ádám, hol vagy? – Avagy hol vannak a férfiak?

A teremtéstörténetben olvashatjuk, hogy Isten tömören és egyértelműen meghatározta, mi az ember feladata ebben a világban. A bűneset következményeinek felsorolásánál már külön beszél a férfire és az asszonyra váró megpróbáltatásokról. Ezekben – a sorok között olvasva – már felfedezhetjük a különböző nemi szerepekre váró feladatokat. Összefoglalásként azt olvassuk, hogy az asszony mindig vágyakozni fog a férje után. Neki a családi fészek melegét kell mindenkor biztosítani. Férje pedig uralkodni fog rajta. Ő lesz a családfő, neki a mindenkori biztonságot kell nyújtania. Ez vált az édenkertben kívüli állapot isteni rendjévé.

Szinte minden társadalomban a férfi a családfenntartó. Ez belénk van kódolva. Ezért féltő, hogy amikor a férfi valami miatt elveszíti ezt a szerepét, akkor nagyon sérülékennyé válik. Ahol nem lehetnek családfők, ott lecsúszhatnak a férfiak. Egyfajta álomvilágba menekülnek, gyakran a pohár után nyúlnak. Én még olyan társadalomban nőttem fel, amikor a férfitől elvárás volt a magabiztosság, a mindenhez értés. Ahol egy apának tekintélye volt. A felnővekvő férfivá érő embernek biztos alapon kellett állnia. Ő volt a fő kenyérkereső, semmit sem bízhatott a véletlenre. Ma már talán nem ilyen élesek a határok, de tudat alatt mégis mindmáig ez az elvárás.

Jeremiásnál azt olvassuk, hogy átkozott az a férfi, aki emberekben bíz, és áldott az a férfi, akinek az Úrban van bízalma. (Jer 17,5;7) Igen ám, de az Istenben bízó férfi a külvilág számára nagyon sérülékenynek tűnhet. Aki egy problémás helyzetben emberi erőre támaszkodik, az sokkal biztosabb embernek tűnik, mint aki imára kulcsolja a kezét. Aki dolgozik éjt nappallá téve a családjáért, a vásárnapot is feláldozva, az látványosan is tesz valamit a család boldogulásáért. És ez az elmélet annyira szárnyra kapott, hogy el is hisszük, hogy csak így lehet boldogulni és talpon maradni.

A Gondviselésben való bizalom nem szegény. Sokszor magam is átél-

tem ezt. És a férfiúi méltóságom sem szenvedett csorbát.

Talán ez válasz arra, hogy hol vannak a férfiak a templomokból. Sokan azt mondják, hogy nekik nincs idejük a gyülekezetbe járni. Dolgozniuk kell a családjukért, a több pénzért, amit aztán nem is tudnak közösen elkölteni, mert arra sincs idő. Igen, egy valamirevaló férfinak, családapának valamit le kell tennie az asztalra, hogy elfogadják, hogy felnézzenek rá. És az ige erre a helyzetre azt mondja, hogy átkozott az ilyen férfi. Azért veszélyes, mert – tovább olvasva – ez elfordítja az Úrtól a szívét! És egy idő után már észre sem veszi, hogy Isten nélkül éli az életét.

De ami engem mostanában sokat foglalkoztat, hogy az élet más területeiről is hiányoznak a férfiak. Például az orvosi, a tanári, a buszvezetői, a katonai, a lelkesítő hivatás régen csak férfiakkal volt elképzelhető. Női foci sem létezett. Ma az egyik híres győri autógyár kimondottan női összeszerelő munkásokkal reklámozza magát. Hol vannak akkor a férfiak, ha már a férfias munkaterületeken sem találjuk őket?

Végül figyeljünk fel arra, hogy Isten Fia is családba született. Apjáról, Józseféről kevés szó esik az evangéliumokban, a háttérbe húzódik. Ő mégis a hit példaképe. A legtöbbet akkor teszi, amikor kész lemondani a jogairól, és kész félreállni, hiszen az érkező Isten számára helyet kell adnia. Isten ma is Józsefeket keres. Olyan férfiakat és nőket, akik – a bűneset utáni átkok ellenére – mégis hiszik, hogy ezzel a világgal kapcsolatban Isten nem adta fel. Amelyben mindnyájunknak helye van. Olyan mindennapi embereket keres, akik egy nem mindennapi Istent szolgálnak.

MENYES
GYULA

Az emberi szív megtöretése

Szerelmem és házasság az ige fényében

A mai világban a férfi-nő kapcsolat témája érzelmileg túlfűtött, ezért jól tesszük, ha saját gondolatainkat és a média által sugallt különböző nézőpontokat a Biblia tükrében mérlegeljük.

Érdekességként megjegyzem, hogy csak a magyar nyelv különbözteti meg a szerelmet a szeretettől. Aki más nyelven ír a szerelmről, az kénytelen a „szeretet” szóhoz (love, Liebe, amore, amour stb.) magyarázatot fűzni, amelyből kiderül, hogy a másik nem egyik tagja iránti romantikus szeretetről beszél.

A szerelmről és a házasságról szóló filmekkel, könyvekkel és filozófiai fejtegetésekkel Dunát lehet rekeszteni, mert minden korszak gondolkodói megpróbálták megfejteni a szerelmi kapcsolatok logikáját, dinamikáját, szövevényeit. De van-e olyan bölcs, aki ismeri a teljes valóságot e téren? Kihez fordulhat a földi halandó, ha ki akar igazodni ebben a zűrzavaros, végtelenített labirintusban? És ki fogja megvigasztalni, jó tanácsokkal ellátni azt a csalódott lelket, aki így fogalmazott: „Marriage is like a three-ring circus: engagement ring, wedding ring, and suffering.” (Angol nyelvű szójáték: A házasság olyan, mint egy három színpados cirkusz: eljegyzési gyűrű, esküvői karikagyűrű, majd szenvedés.)

Ember legyen a talpán, aki szívügyekben az órránál tovább lát. És mégis, ki tud segíteni, ki tudja, hogy mikor minek van itt az ideje? **Természetesen Teremtőnkél vannak kérdéseinkre a válaszok, aki előtt az emberi szív nyitott könyv, aki előtt nem lehet titkunk.** A Biblia világos útmutatást ad minden becstelen kereső ember számára.

Kezdjük az alapokkal: „Megteremtette Isten az embert a maga képmására, Isten képmására teremtette, férfivá és nővé teremtette őket” (1Móz 1,27). Ez azt

jelentí, hogy minden ember rendkívül értékes, minden ember Isten képmását hordozza. A sérült, zavart, megtört emberek is. Vajon milyen változást hozna életünkben, ha mindenki Isten képmását keresné, ha azt próbálnánk meglátni és megerősíteni a másokban?

Amikor vétkezünk, észrevehető vagy észrevehetetlen törés következik be az életünkben. De amikor minden jól megy és tele vagyunk jó szándékkal, Isten szemében akkor is törött életűek maradunk. Ahogy az ige mondja: „Mindenkinek vétkezett, és nélküli Isten dicsőségét” (Róm 3,23). Ez a töröttség sajnos párkapcsolatainkon is meglátszik. A házasságot együttes erővel szoktuk elrontani, egy kapcsolat végleges megromlásában általában mindkét fél közreműködik. Mert mindannyian bűnösök vagyunk. Mindannyian belefulladnánk bűneink árjába, ha Mennyei Atyánk nem gondoskodott volna a vétkeinktől való szabadulásról Jézus Krisztus váltásghalála által.

„Szenvedjétek el egymást szeretetben.” (vö. Ef 4,2) „Nincs szeretet szenvedés nélkül” – írja Gyökössy Endre, a jeles református lelkipásztor, pasztorálpszichológus. Aki nem ismeri, és nem gyakorolja az agapét, azt a szeretetet, amivel még ellenségeinket is képesek vagyunk szeretni, annak a házassága valószínűleg nem lesz hosszú életű. Szenvedni tudni kell, a szenvedést vállalni kell. Emlékezzünk mindig arra, hogy mi is tele vagyunk hibákkal, olykor még súlyos jellemhibákkal is.

„Közel van az Úr a megtört szívűekhez, és a sebzett lelkűeket megsegíti.” (Zsolt 34,19) **Merjünk nyitlak, sebezhetők lenni a házasságban! Tárjuk fel szívünket társunk előtt!** Bízunk benne, hogy megértő lesz, és nyílt szívűségünket hasonlóval viszonzza. Ez által a kapcsolat elmélyülhet.

„Azok, akik azt gondolják, hogy a házasság a közös érdeklődési köréről szól, és arról, hogy jól kijövünk egymással, általában nem házasságok. Az a valami, amitől egy házasság jól működik, ezeknél sokkal mélyebb, és sokkal megfoghatatlanabb dolog. Szavakkal talán ki sem fejezhető. Nekem az a benyomásom, hogy a jó házasságok nagyrészt arról szólnak, hogy két ember optimálisan sérült lelkileg egymás számára. A süket férfi házasságkötése a vak nővel leírja ezt a fajta kapcsolódást” – fogalmaz Jonathan Rowson brit író, filozófus, sakknagymester.

„Ha haragusztok is, ne vétkezzetek»: a nap ne menjen le a ti haragotokkal.” (Ef 4,26) A házasság a hétköznapiakban az el nem mosogatott piszkos tányérok, a rossz helyen hagyott zoknik és a gyerek által elveszített kulcsok kávalkádjában telik. Állandóan tudatosítani kell magunkban, hogy egy vagy több másik akarat is van a színtéren, amelyekkel össze kell egyeztetnünk saját kívánságainkat és vágyainkat. Ez nem könnyű feladat. Az elkerülhetetlen viták során nem legyőzni kell a másikat, hanem megérteni az álláspontját. Neki is joga van arra, hogy a véleményét és ötleteit figyelembe vegyük a döntéseknél. **Ha időnként össze is akasztjuk a bajuszt, ne legyünk haragutatók.** Mert az Isten szemében bűn, és mert a tartós harag súlyosan megbetegíthet minket a stresszhormonok magas koncentrációja által. Saját immunrendszerünk sinyli meg a meg nem bocsátást.

„Minden dolgotok szeretetben menjen végebe!” (1Kor 16,14) Ha a férfi úgy szereti a feleségét, ahogy Krisztus szeretete az egyházat, akkor a feleségnek sokkal könnyebb lesz tisztelnie a párját és elfogadnia a vezetését. A szeretet törvényét mindig szem előtt tartva tudunk felnőni a feladathoz, hogy első sorban házastársunk boldogítására törekedjünk, és ne a magunkéra.

Mindig emlékezzünk arra, hogy kapcsolati problémáink egyedüli segélyvonal, a bölcsesség egyedüli forrása az Isten élő és ható, megváltoztathatatlan szava. Merjük életünket és házasságunkat a Biblia igazságaira és a Jézus Krisztusban való hitre építeni!

DR. HAVASI KATALIN

orvos,
Kalifornia
(USA)

„Nem létezik igazság”

„Love is love” (A szeretet az szeretet)... és a többi szlogen, LMBTQIA+, homoszexualitás, genderideológia, transzneműség...

Sokféle érzés kavarghat bennünk a fenti fogalmakat olvasva. Talán nem tudunk sokat erről a világról, és félünk. Vagy túl sokat tudunk róla és félünk, hogy eléri a gyerekeinket. Lehet, hogy egy barátunk, a gyerekünk vagy az unokánk érintett, és haragszunk. Rá, a világra, magunkra. Ha esetleg érintettek vagyunk, haragszunk az egyházra, vagy csak olvassuk, hogy mi minden megy a világban, amit bizonyos pártok támogatnak, és undorodunk.

Kedves Olvasó! Ha idáig eljutottál, szeretnélek megkérni, hogy egy pillanatra tedd le az újságot! Akár fogj egy papírlapot, és írd le azokat az érzéseket, amik feljöttek benned! Utána pedig kérd meg a Teremtőt, hogy vegye a kezébe érzéseidet, és alakítsa úgy, ahogy neki kedves! További jó olvasást kívánok!

Körbevesznek minket olyan kérdések, amelyekkel néhány évtizede vagy akár néhány éve még nem kellett foglalkoznunk. Ilyen például, hogy legyen-e legális a melegházasság? Ver-

senyezhesse-e magukat nőként megélő, biológiai férfiak biológiai nők ellen sporteseményeken? Szóljunk-e egy magát fiúnévén szólító kislány szüleinek, vagy ez maradjon az iskola berkein belül?

Ha a kedves olvasó itt úgy érzi, túlzásokba eszem, biztosíthatom, hogy a jéghegynek még csak a nyomdafestéket eltűrő csúcsát kapargatom. Való igaz, hogy sem a melegházasság, sem a transzneműek sportolása, sem pedig a gyermekek nemváltása nem legális Magyarországon. Azt viszont tudjuk, hogy a fiataloknak (és idősebbeknek) sincs szüksége arra, hogy Nyugat-Európába, Amerikába vagy Angliába utazzanak ahhoz, hogy a Tik-Tokon, Instagramon vagy akár egy magyar moziban találkozzanak ilyen tartalmakkal. Így hiába mondogatjuk magunknak, hogy Magyarországon még nem olyan szörnyű a helyzet, mint máshol. **A közösségi média nem ismeri az országhatárokat, és az egyes országok törvényeit sem.** Így találkozunk magyar fiatalok is tranz influenszerekkel, szívdárvány-családokkal, a szexualitás megélésé-

nek minden elképzelhető és elképzelhetetlen formájával.

Találkoznak szlogenekkel, életfilozófiákkal, hitekkel, meggyőződésekkel, értékrendekkel. Ilyenek például: „Love is love.” „Nincs igazság, csak a te meg az én igazságom van.” „A kereszténység az elfogadás vallása.” „A boldogságot saját magadon keresztül leled meg.” „Csak te határozhatod meg, ki vagy igazán.” „A szexualitás identitáskérdés.”

Ezek a mondatok ismerősek lehetnek számunkra is. Sokszor hallottuk már őket, és talán észre sem vesszük, hogy befolyásolják gondolkodásunkat, értékítéleteinket. Alapvetésekké váltak, amelyek meghatározzák, hogy miként éljünk posztmodern emberként. Minden kultúra megfogalmazza, hogy ki számít jó embernek, ki rossznak. Mivel senki sem akar rossz ember lenni mások szemében, könnyen alkalmazkodunk a kultúra által sugallt normákhoz, és nem teszünk fel kérdéseket, hogy vajon valódi érték-e az, amit a kultúránk annak mond.

Manapság elfogadjuk, hogy mindenki úgy él, ahogy szeretne, és hogy nem kedves dolog, sőt egyenesen rossz

igazságról vagy valóságról beszélni, mert nem is létezik objektív igazság. Csak egyéni vélemények, egyéni igazságok, meggyőződések, hitek vannak.

Vizsgáljuk meg, hogy vajon létezik-e mindannyiunkra ható valóság!

Képzeljük el a következő jelenetet! Három ember készül kiugrani a repülőből. Az egyiknek az a személyes véleménye, hogy repülni fog, ezért Superman-jelmezt vesz magára. A másiknak az a meggyőződése, hogy fel fog repülni az űrbe, ezért űrhajósruhát vesz fel. A harmadik úgy gondolja, hogy le fog zuhanni, ezért ejtőernyőt csatol magára. És mindhárman kiugranak....

Vannak mindannyiunkra ható igazságok, és létezik rajtunk kívül álló, objektív valóság. Ilyen például a gravitáció. És vannak szubjektív vélemények. Az például, hogy a csokis sütemény finom-e vagy sem, vélemény kérdése.

Ha nem létezik objektív igazság, csak egyéni vélemények, akkor abból az is következik, hogy az én saját véleményem magamról fontosabb, mint másoké rólam. Ha harmincévesen hetvenévesnek érzem magam, akkor igényelhetem a nyugdíjat, mert az én egyéni véleményem számít. Ha koreainak érzem magam amerikaiként, akkor az is vagyok. Ha fiúnak érzem magam biológiai lányként, akkor az is vagyok. Tudjuk, hogy létezik igazság a minket körülvevő világban, a valóságnak vannak objektíven mérhető és tapasztalható alkotóelemei. Ilyen például az idő, az édesanyánk személye, és ilyen a biológiánk is. Az emberi nem kétféle (bináris), egészséges fejlődés esetén xy kromoszómájú magzatból fiú és később férfi lesz, xx kromoszómájú magzatból lány, majd nő válik.

Miért annyira fontos egy, az LMBTQIA+ témájával foglalkozó cikkben az igazságról beszélni? Azért, mert a keresztyénség abszolút igazságokat megfogalmazó vallás. A Biblia állításai vagy igazak, vagy nem. Jézus vagy Isten Fia volt, vagy nem. Pál szerint, ha Jézus nem támadt fel a halálból, mindenkinél szerencsétlenebbek vagyunk, és nem ér semmit a hitünk. A központi kérdés tehát az, hogy a názáreti Jézus valóságosan, történelmi módon meghalt-e egy római kereszten, és feltámadt-e a harmadik napon? Ha ez megtörtént – ahogy arról a szemtanúk és Pál is beszámoltak –, akkor igaz, amiket Jézus magáról mondott, és amit róla az Ószövetség és az Újszövetség tanít. Ha pedig a názáreti Jézus Isten Fia és a Biblia Isten szava, akkor az emberi sze-

xualitással kapcsolatos bibliai szakaszok relevánsak számunkra 2023-ban is.

A Biblia szexuáletikája egyértelmű. A testi kapcsolatot Isten a házasságon belül helyezte el, egy férfi és egy nő életre szóló szövetségében. De miért nem mindegy Istennek, hogy kit szeretek? – kérdezhetjük. **Isten a szexualitást arra adta, hogy valamit átéljünk abból a titokból, abból az önfeláldozó, hűséges, kizárólagos szeretetből, ahogyan Krisztus szereti az egyházat.**

Sokszor halljuk, hogy „a szeretet az

amit valaki csinál, sőt még ünneplem is azt. Vajon tényleg ez az elfogadás? Mit tett Jézus, amikor odavitték hozzá az asszonyt, akit házasságtörésen kaptak, hogy megkövezzék? Megtehetné volna, hogy teljesíti a törvényt. Ezt várták tőle a farizeusok. Megsimogathatta volna az asszony fejét, és biztosíthatta volna az elfogadásáról és arról, hogy értékeli, hogy keresi önmagát, a boldogságát és a saját szexualitását. Ezt várná tőle minden valamirevaló nyugati ember 2023-ban. Ehelyett Jézus ezt mondta: „Én sem ítélek el téged. Menj el, és mostantól fogva többé ne vétekezz!”

Szerette és elfogadta őt annyira, hogy nem hagyta meg abban, amiben volt. Száz százalék

szerelem és száz százalék igazság. Mi, emberek nem tudunk így működni, egyszer az egyik irányba lengünk ki, máskor a másikba. Jézus viszont megmutatta az utat. Vajon követjük-e a Mestert a szexualitás kérdéseiben is, őt, aki úgy szeretett minket, hogy életét adta értünk, és aki azt állította magáról, hogy „megismeritek az igazságot, és az igazság szabaddá tesz titeket” (Jn 8,32)?

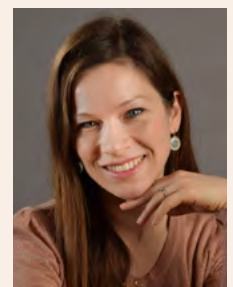
Miért annyira fontos egy, az LMBTQIA+ témájával foglalkozó cikkben az igazságról beszélni?

szerelem”, és nem lehet rossz, de nem hallgatjuk meg, hogy a Teremtő hogyan definiálja. Ha mi magunk határozzuk meg, hogy mit jelent a szeretet, a szerelem, akkor eljutunk oda, hogy csak jó lehet. Csak az számít, hogy két felnőtt ember konszenzusa megegyen hozzá. De mi a helyzet például a megcsalással? Két felnőtt ember megegyezik, és jól is érzik magukat. Ettől ez jó lesz? Vagy ki mondja meg, hogy csak két férfi lehet egy szerelmi kapcsolatban? Miért nem lehet három férfi, ha szeretik egymást? És ki mondja meg, hogy felnőtt emberek tudnak csak megegyezni a szexuális kapcsolatot illetően?

Gyakran hangoztatjuk, hogy a keresztyéneknek el kell fogadniuk mindenkiket, mert Jézus is ezt tette. De mit értünk szeretet és elfogadás alatt? Ma az számít elfogadásnak, ha mindennel egyetértek,

UJLAKI-GYÖRI ANNA

mentálhigiénés szakember

Jelenetek egy házasságból*

De rég volt már

De rég volt már, amikor hatvanöt évvel ezelőtt először találkoztunk hat, illetve öt éves korunkban az óbudai gyülekezet gyermekbiblikörében! Tizenévesen ifibe jártunk és egy időben konfirmáltunk. Tündének nem tetszett a patanásos, harsány Péter, Péter számára pedig „semmi különöset” nem jelentett a bakfis Tünde.

Közben mindkettőnket külön-külön keresett Isten, majd személyes hitre ébresztett. Szoktuk mondani, hogy az újjászületéssel egy másik látást kap az ember. Azt nem gondoltuk volna, hogy egymásra is másként tekintünk majd, mint korábban. Péter „péterségének” elmentését látta vonzónak Tünde csendes, visszahúzó természetében, Tünde pedig támaszt vélte Péter határozottságában.

Nem ajánljuk senkinek

Egy ifjúsági szilveszter után korán ébredt a szimpátia, majd szerelem, amikor még egyikünk sem volt tizennyolc éves. Két dolog volt előttünk világos: nem játszhatunk egymás érzéseivel, vagy komolyan vesszük, vagy mert túl korai ez a kezdés, fékeznünk kell a „vonatot”.

Ehhez Istentől kaptunk módszereket. Például azt a gondolatot, hogy tudatosan ritkán találkozunk. Anyira nem látszott, hogy ez már több mint barátság, hogy az ifiben csak három évvel később tudták meg, amikor mi már a jegyességre, majd házasságra készültünk.

A sok fékezéstől a fékek megkoptak és a vonat folyamatos lejtőn haladt, azaz szerettünk volna már nemcsak lelkileg és érzelmileg együtt lenni, hanem testileg is. Az öt és fél év együtt járás legnehezebb utolsó két éve következett. Sok kísértés, ima, megtapasztalás. Amikor egyikünk elgyengült, hogy, hogy nem, a másik akkor volt erős, majd fordítva. A Szentlélek Isten „variálta” ezt így, hála neki! Mégsem javasoljuk senkinek a hosszú várakozást, mert nem könnyű, ahogy az apostol is írta: „Ha azonban nem tudják magukat megtartóztatni, házasodjanak meg, mert jobb házasságban élni, mint égni” (1Kor 7,9).

Isteni ajándék

Mindig nagy kérdés: hogyan tudhatjuk meg Isten akaratát? Mi úgy tudtuk meg, hogy Istentől kaptuk a házasságkötésünk előtti hosszú várakozási időszak próbatételét, hogy a házasságba nem érzelmi lejtmenetben jutottunk el, hanem szerelemben, szeretetben megerősödvé, kiteljesedve. Ezt később több próbatételnél is megtapasztaltuk.

Első közös szentesténken, állva a kicsei fa előtt – nagyon nehéz lakhatási körülmények között – csak suttogva énekeltek, imádkoztak, olvastunk ígét, fizikailag is egymásba kapaszkodva. Ez a külső körülmény több évig tartott, és ennyi év után is valljuk, „piszok” nehéz volt. Ez is szétszedhetett volna bennünket, de Isten szava valóság volt akkor is: „Mert én, az Úr, a te Istened, erősen fo-

gom jobb kezedet, és ezt mondom neked: Ne félj, én megsegítlek!” (Ézs 41,13).

Azt, hogy nem én, nem ő, nem mi, hanem Isten, nagyon sokszor megtapasztaltuk. Egyik szülők a négy közül ezt így fogalmazta meg a maga házasságával kapcsolatban negyven év után: szeretjük egymást, de természetünkéből adódóan régen szétmentünk volna, ha az Úr nem tart össze. Ez a lényeg! A jót, a megáldott állapotot, a megajándékozottságot nem érdemeltük meg. Ezért aztán a dicsőség csak Istené lehet.

Nem autósztroda

A keresztyén ember útja nem autósztrodán vezet. Senkié sem, de attól, hogy valaki keresztyén, nem tehermentesítést kap, hanem terheket, de erőt is azok elhordozásához, vagy csak egy belső bizonyosságot, hogy Jézus Krisztus ott van vele. Így éltük meg, hogy „nehezen jött össze a gyerek”. Aztán egy orvosi vizsgálat után Tünde azzal várt: „Péter, édesapa lesz!”. Micsoda közös boldogság!

Majd hónapokkal később egy orvosi tévedés miatt akkora gyermekünk született, hogy a nullás rugdalózóban nem találtuk a lábcskáját. Kreol, fekete, vágott szemű, fekete hajú kislány. „Ugye az apuka külföldi?” – kérdezték a kórház dolgozói. Pedig csak az egyik nagypapára és dédpapára „ütött viszsza”. Saját felelősségre kijöttünk a felöltlen kórházból, majd harcoltunk a grammonkénti súlygyarapodásért. Tizennégy hónap múlva ölelhetjük a másodikat, nem felhőtlenül. A kórházban fertőzést kapott. Nem igaz, hogy negyvenvalahány évvel később könnyű már erre gondolni... A harmadikkal nem kis protekcióval már a legfelső állami- és pártvezetőket ellátó kórházba mentünk mi, akik még kisdobosok sem voltunk, nemhogy KISZ- vagy párttagok.

A negyedik akkor kopogtatott, amikor munka miatt évekre Brazíliába készültünk. Ráadásul a terheség alatt problémák jelentkeztek. Életképes lesz-e, megmarad-e, mit tegyünk? Isten adott egy nem hívó orvost, aki az ő szavát közvetítette a „hitetlen hívók”, azaz mifelénk. Egymástól „csak” hat hétre búcsúztunk el, de Ferihegyen a három kicsivel és a négy és fél hónapos magzattal maradó Tünde csaknem elvetélt, mert elment, aki a legtöbbet jelenti neki az emberek között. Másfél hónap múlva pedig egyedül a három „egyik kicsi, má-

sik picivel”, a negyedik magzatunkkal és százötven kiló csomaggal a tizenegyezer kilométeres út meg se kottyant, mert ahhoz mehetett, akit Isten neki adott. **Minden esetben utólag csodálatosnak látszó, de közben elkese-redekkel átszótt Isten-függőséget éltünk át együtt.**

Csak mentél a fejed után...

Brazília szegényházában, az északi tartomány egyik kisvárosi kórházában jött világra három kislány után a fiunk. Ott sem tévedhetetlenek az orvosok, mert szülés előtt két kilóra becsülték a gyermeket, majd megszületett egy négyezerhatszáz grammos óriásbábi abban a szülőszobában, ahol az orvos a kezével a legyeket hessegette, a lábával pedig a macskát rúgta odébb.

Három nap után hazamentünk, majd a negyedik napon telefonüzenet jött a negyven kilométerre lévő munkahelyemre, hogy baj van. Mire hazahívtam, Tünde nem volt magánál, negyvenkét fokos láza volt. Itt, a világ végén egyedül, nyelvet még alig beszélve az egyik énem vesztettül szidta a másikat: Csak mentél a saját fejed után, amikor idejöttél, és a családot is kihoztad, itt fogod elveszteni fiatal feleségedet!...

Telefonáltam az orvosnak, aki közölte, itt nem szokás házhöz menni, hozzam be a rendelőjébe. Eltorzult arcra ölben vittem a feleségem a kocsihoz. Egy alig ismert háztartási alkalmazottal maradtak a hat, négy és fél, két és fél éves és négy napos gyermekeink. Életünk nem elég hosszú, hogy elég hálát adjunk Istennek, mert nem szepszis volt, „csak” egy kórházi, szülőszobai fertőzés. Két injekcióval két nap alatt elmúlt a láz.

Volt még sok további megrázó próbatételünk odakint a továbbiakban. Mi meg csak kapaszkodtunk egymásba és Krisztusba, mert „a hármast fonál nem szakad el egyhamar” (Préd 4,12b). Ami a legkevesebb volt ebben a kötelékben: a mi hitünk. Isten szeretete szorított össze bennünket egymással és önmagával.

„Csalta meg már a feleségét?” – „Igen!” Nyolc év után hazatérve nem volt könnyű az újrakezdés. Amikor egyikünk kétségkedett, a másik támogatta. A kifelé határozott férj többször szorult erre, mint „gyenge” asszonya.

Nőttek a gyerekek, elindult Isten Budai-projektje, ahol később különböző korosztályú ifis csoportok alakultak. A „tizenkilenc pluszos” csapat meghívott,

hogyan a keresztyén házasságról beszéljek. A fenti kérdés és válasz ott hangzott el. Az igenre ott lévő unokaöcsém felkapta a fejét. Elmondtam, hogy Jézus a házasságtörést más koordináta-rendszerbe helyezte, mint ahogy a korabeli törvénytudók azt értelmezték: „Én pedig azt mondom nektek: aki kívánsággal tekint egy asszonyra, már paráznaságot követett el vele szívében” (Mt 5,28). És ebben bizony többször elbuktam. Szemen keresztül születik meg a vágy, majd a kívánság, utána vagy előtte pedig a fantáziálás.

Egy feleség, aki szereti férjét, még Isten előtt is felmenti. Tünde is ezt tette: „Az a jó, hogy fizikailag nem tetted meg”. Ezzel le is zárta, túl is lépett rajta úgy, hogy látszott rajta a békesség.

Fekete fólia alatt

Tünde elfogadta, hogy elég sokat voltam munka miatt távol. Többször vissza kellett menni Braziliába (is). Egyszer az egyik egyetem rektorának kocsijával vitt a sofőr. Csak tíz másodpercre aludt el a volánnál, és egy kanyarban kisodródva áttört a kocsi a szalagkorlátot, és a mélybe zuhantunk. Trópusi eső sáros vizével ébresztgettek az ájulásból, majd egy furnélpra fektetve vittek fel az út szélére. Esett az eső, segítő kezek letakartak egy fekete fóliával. Itt vártuk a mentőt, mely négy óra múlva érkezett meg.

Belső vérzést is feltételeztem a látórés mellett, ezért készültem a nagy útra, a színről színre látásra. Életem egyik legsodálatosabb négy órája volt, Isten ajándékozott meg vele, és benne azzal, hogy hálás voltam házasságunk minden percéért. Erős bizonyosságom volt, hogy a másik felem Istentől kap majd vigasztalást, erőt, ve-

Isten szeretete szorított össze bennünket egymással és önmagával.

zetést, túlélési stratégiákat. Sem vele, sem gyermekeinkkel kapcsolatban nem voltak kétségeim, hogy mi lesz velük nélkülem. Csak békesség, békeség és békesség.

Aztán jött a mentő, és minden elmúlt, bizonyosságot éreztem: haza fogok kerülni és talpra fogok állni. Isten nem játszik velünk, amikor hintájában a kilengés két végétét átélhetjük; én néhány órán belül átéltem mindkettőt.

Érdemtelenek

Négy felnőtt gyermekünk házas, és van tizennégy unokánk. Gyerekeinknél Isten a tizen-huszoneveik határán érte el,

hogyan lépjenek túl a hívó családban felnőtt gyerekek nem könnyű helyzetén. Kortársaik ilyen-olyan útjait is megmutatta nekik Isten, de egy másik utat is. Majd erre a vele végigjárható, hozzá vezető útra vitte őket, és ezen az úton mutatta be nekik házastársaikat is.

De sokan mondták: „Mert ti jól neveltétek őket, mert ti jó példát adtatok eléjük...” Hiába mondjuk, hogy nem ez az igazság. Nem álszerénység részünkről, mert tudjuk, hogy valószínűleg többször voltunk rossz, mint jó példák, többször voltunk gát a hitre ébredésük néhány éves időszakában.

Mennyire igaz a mondás: Soli Deo Gloria, egyedül Istené a dicsőség!

Reggeli szárnyalásaink

A hetedik iksznél járunk, és most már megtehetjük, amit korábban alig, hogy reggelente fél, egy órát beszélgetünk az ige mellett, és imádkozunk. Áldott ajándékai Istennek ezek az idők. Olyan dolgokra mutatott rá, amikre korábban nem is gondoltunk. Ez a reggeli „alapozás” lehet az oka, hogy napközben is sokat beszélgetünk és nevetünk.

Amióta kirepültek a gyerekek, igyekszünk a lehető legtöbb helyre együtt menni. Istentől kaptuk, hogy a legjobb társaság számunkra a másik. Senki ne gondolja persze azt, hogy Garádiéknál az óember zárójelbe került, vagy csak lábjegyzet. Nem, a legváratlanabb helyzetekben és pillanatokban köszön vissza. Ugyanez a helyzet a kísértésekkel is. Ilyenkor eszünkbe jut és emlegetjük azt a közelmúltban meghalt egyszerű taliándörögdi bibliakörös aszszonyt, aki sokszor idézte a Bibliát: „Aki tehát azt gondolja, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék!” (1Kor 10,12).

GARÁDI TÜNDE és PÉTER

* A cím Ingmar Bergmantól, a tartalom nem. G. P.

Ádám és Éva félúton – avagy a házastársak változása az élet derekán

Állandó változások között

A családi élet a folytonos változások összehangolásának művészete. Ezt az alapigazságot némelyek inspirálónak találják, másoknak talán rémisztően hat, de akárhogy is – meg kell barátkoznunk vele. A szakemberek legalább nyolc életszakaszt említeneek, amelyek közötti átmenetek változást hoznak a házasság dinamikájába, ezek közül csupán az egyik az élet derekán (nagyjából negyven-hatvan éves korunk) kihívásai. A nagy kérdés, hogy sikerül-e ezt tudatosítva együtt megélni a változást. A több szintéren is zajló átalakulások közül most csak kettőre

szeretnék utalni, további olvasásra, beszélgetésre inspirálva.

Változás társadalmi és családi szerepeinkben

Az egyik klasszikusnak számító életútmodell szerint a középkorúvá érett férfi és nő számára is az egyik legfőbb kérdés, hogy sikerül-e önmagukon túlmutatóan valami fontosat maguk után hagyni. Különös erővel tör fel a zsoltárban szavakba öntött vágy: „Kezeink munkáját tedd maradandóvá!” (Zsolt 90,17)

A hétköznapi munka világában ekkorra már a tapasztaltak közé sorolnak,

magunk felé is elvárassá válik egyfajta előmenetel megélése. Vajon sikerült-e megmutatnunk az Istentől kapott tálentumot, és azt elismerték-e? A gyermekek már nagyok, talán kirepültek a családi fészekből, de vajon sikerült-e jó szülőnek bizonyulnunk? És most ugyanaz a szeretet hogyan viszonyuljon felnőtté lett utódunkhoz? Mindközben a saját szüleink idős koruk miatt sokszor segítségre szorulnak. Hogyan lehetünk valaki gyermeke úgy, hogy közben nekünk kell felnőttként gondoskodni róla? Ilyen terhek és új kihívások mellett köszönt ránk a kérdés: sikerült-e jó házastársnak lenni eddig,

és ha ketten maradunk, sikerül-e ezután is megélnünk a remélt áldást?

Csupa változás! **Döntő kérdés, hogy komolyan vesszük-e saját helyzetünk változó voltát és merjük-e feltárni házastársunk előtt a változás okozta sebezhetőségünket.** Elfogadjuk-e, hogy mindez talán a másokban is zajlik, csak más hangsúllyal, talán más érzelmi húrokat érintve?

Változás a valódi énemmel és hittemmel kapcsolatban

Az életközép másik nagy változása az énünk mélyét érinti. Ilyenkor tör fel újra a kérdés: ki is vagyok valójában? A C. G. Jung nevéhez fűződő lélektan modellel magyarázata szerint fiatal felnőtt életünk idejére kifomáltunk egy szerepszemélyiséget, mert valahogy meg kellett vetni a lábunkat ebben a világban. Ennek kialakítása közben azonban óhatatlanul mellőzni – olykor elnyomni – kellett olyan elemeit valódi énünknek, melyek nem illettek az ideálba.

Az életközéphez érve azonban eljön az idő, amikor az addig mellőzött elő akar lépni. Ez a feltörő tudattalan elkezd megkérdőjelezni az addig jól bevált szerepszemélyiséget, komoly krízist kiváltva. A feltörő elemek között vannak kimondottan sötétnek tűnő részletek, ez – *Gyökössi Endre* megfogalmazásában – a mi „sötét felebarátunk”. **Ennek az életszakasznak nagy feladata, hogy szembenézzünk személyiségünk feszítő ellentéteivel, és integráljuk azokat.**

Ilyenkor önkéntelenül menekülési utak felé sodródhatunk. Az egyik ilyen kerülőút a hivatásunkhoz, társadalmi tiszttségünkhöz kapcsolódó identitásunkon való függés. Például amikor a férj a „mérnök úr” szerepébe reked ott-hon is, vagy a feleség tanárnői szerepébe.

Előfordulhat, hogy a szembesüléstől való félelem zsákutcába terel valakit: teljesen megtagadva az eddigieket, az ellenkező személyiségjegyekkel azonosítja magát. Ennek a fordulatnak a jelei indokolatlan hivatásváltásban, válási szándékban, olykor a vallásos

élet alapjainak megkérdőjelezésében jelentkezhetnek. Mivel a házastársunk az életünk legközvetlenebb emberi tanúja, ezért nagy esélye lehet, hogy segítsen – akár maga is segítséget kérve – a kerülőutak helyett a valódi megoldások felé.

A valódi szembesülés hitünket érintő egyik fontos eleme lehet például annak megértése, hogy az előbb említett „sötét felebarátunk” nem teljesen azonos azzal, amit az Újszövetség felől óembernek mondunk. Életünk derekán lehetőség adódik, hogy Isten kegyelméből, az ige világosságában meglássuk és tisztázzuk a kettő közötti különbségeket. Mert talán olyan dolgok halmozódnak fel középkorúvá lett hívó életünk mélyén, melyről azt gondoltuk, hogy Isten szemében is tagadni való árnyék, azaz bűn, de kiderülhet, hogy csak mi gondoltuk annak.

Hosszú lehet a lista, de ilyen tisztázandó elemek közé tartozhat például: a harag mint érzelem és az ahhoz való viszonyunk; a konfliktusokban való önérvényesítés helyes vagy helytelen volta; a nemi identitásunkból fakadó belső erők és törekvések; az öröm utáni vágy helyes vagy helytelen vol-

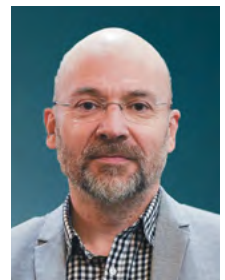
ta; és az „erőhöz” való viszonyunk. Szigorúbb háttérből jövő hívők számára mindez talán jobban tetten érhető. Nagyon tanulságos például, amit *Lynne Hybels* ír le ezzel kapcsolatban (*Nice Girls Don't Change the World*, Zondervan, 2005). Női szemzőgből mutatja be, miként kellett életközépkútjához érve elszakítania, majd újjászönie kapcsolatát gyermekkori örökségével, azzal ugyanis, hogy mit is jelent „jó kislánynak” lennie.

Nehéz ez az út befelé, mert saját bensőnk újabb és újabb, sokszor megkeményedett, ám kincseket rejtő rétegein is át kell hatolnunk. Ám a krízisen túl valami új kezdődhet. **Jobban átéltethetjük Megváltónk kegyelmét. Felfedezhetjük Teremtőnk által nekünk adott eddig elfeledett erőnket, talentumainkat.** Sokszor új hobbik, vagy régi, de eddig csak óvatosan szemlélt tevékenységek lehetőségei nyílnak meg – és mindezekkel együtt a házassági kapcsolat új színeit, módjait, szokásait fedezhetjük fel.

Olykor talán ijedten vagy csodálkozva nézünk magunkra és a másokra, de egymásba kapaszkodva, jó reménnyel állhatunk a változás elé. Mindeközben – és ez micsoda ajándék – rátámaszkodhatunk arra, aki a férfinak és nőnek, és a házassági szövetségre nézve is igéri: „Vénségeitekig ugyanaz maradok, ősz korotokig én hordozlak! Én alkottalak, én viszlek, én hordozlak, én mentelek meg” (Ézs 46,4).

SEFCSIK ZOLTÁN

szekszárdi
evangélikus
lelkész

Forrás: *Fodorné Ablonczy Margit és Sefcsik Zoltán: Középkorúak nemzedéke. In: Együtt a hit útján – gyülekezetpedagógiai könyv, Kálvin Kiadó, Budapest, 2019*

Apaáldozat

Nem tartom magam példapapának, de én is pelenkáztam időnként a fiaimat. Ezt teljesen okénak tartottam. Nem olyan ösztönös szeretettel csináltam, mint a feleségem, de ha kellett, én is bevállaltam. Az ölemben is vettem őket, babakocsit is toltam, és amennyire tőlem tellett, igyekeztem gyakori érintéssel is kifejezni a fiaim iránti szeretetemet.

Nem kell egy apának hidegnek lennie. Sőt, sokuknak épp közelebb kellene lépnie a gyermekéhez, férfiként be kellene tennie a vállát a felesége és a gyermeke közé, hogy átvegyen egy részt a teher súlyából. Hogy hazaérve ne a sörhöz nyúljon, hanem a plüssmackóhoz, és időt töltsön a gyermekével, miközben az anya, aki egész nap vitte a terhet, végre szusszanhasson egyet. Akkor is, ha a férfi egész nap gályázott. Mert az erős férfi a feleségeért is áldozatot hoz.

Értem, miért érzik sokan felszabadítónak, ha a férfi is bensőséges

kapcsolatot ápol a gyermekével. Még lélektanilag is elismerem ennek a fontosságát. Sőt, e téren talán jobban is teljesít a mi kultúránk, mint korábbi korok kultúrái, amelyekből gyakran hiányzott ez az intimitás, mert az apa vagy kemény volt, vagy önző, vagy mindkettő.

A mai trend azonban tévút, amely azt üzeni, hogy az apa szerepe és az anya szerepe között nincs lényegi különbség: a férfi is lehet anyaszerepben, ahogy a nő is lehet apaszerepben, sőt, ezek a szerepek valójában nem léteznek. Illetve csak társadalmi konstrukciók. És meg is éreztünk abba az egalitárius értékvilágba, ahonnan nyílik tovább az ajtó a genderelméletek felé. Ahol eretnekségnek számít a mondat, hogy „az apa férfi, az anya nő”.

Ma a különbség eltörlését látom. A férfi eltörlését látom. G. K. Chesterton annak idején G. B. Shaw kapcsán jegyezte meg: „A bohémek között nagy

tetszést aratott az a mondása, miszerint a nők egyenrangúak a férfikkal; viszont magára bősztette őket, midőn megkockáztatott egy másik állítást, hogy tudniillik a férfiak egyenrangúak a nőkkel” (*Eretnekek*, 33.). Már akkor is látszott, hogy az egyenlőséghit áldozta a férfi sajátosságát, a férfiasság lesz. Aki ezt nem érti, az már beáldozta a férfit; a plüssmackók és pelenkák mellé állította és babahordozót tett rá. Senki ne értsen félre: én is játszottam a gyerekeimmel. És mondom: a feneükét is kitöröltem, ha kellett. Cumisüveggel is etettem őket. Nem ez a baj.

Akkor mi? Kezdem egy kicsit távolabbról. Néhány hónappal ezelőtt végigolvastam *Theodor Adorno* és *Max Horkheimer A felvilágosodás dialektikája* című könyvét. Ahogy lapoztam, anynyira sokszor került elő a „patriarchális” szó, hogy egy idő után elkezdtem aláhúzni, hogy lássam a mintát, aztán abba is hagytam. Nem emlékszem egyetlen alkalomra sem, hogy a szerzők a szót kedvező jelentéssel használták volna. Adornóék a férfi és a nő kapcsolatát ugyanúgy a hatalmi viszonyok alapján akarták megbeszélni, ahogy a társadalmi viszonyokat is, és ebbe nem fért bele semmiféle aszimmetria. **A múlt patriarchális viszonyai, amelyekben a férfi a család feje, az ő szemükben az elnyomás viszonyai.** Ha fenntartjuk a férfi és a nő közötti különbségeket, a hatalmi viszonyokat szilárdítjuk meg. A nemi szerepeket szét kell törni, hogy a nő ne legyen alárendelt szereplő a kapcsolatban. Ehhez pedig a kereszténységet is szét kell törni. Nem én mondom ezt, hanem ők mondják.

A kereszténység szemlélete nem csupán a hatalom mentén akarja értelmezni a férfi és a nő valóságát, ezért nem hajlandó a nemek viszonyát a jogegyenlőség kényszerzubbonyába beleerőszakolni. Ebből lenne kiút a nemi szerepek megszüntetése. Csak hogy van itt egy makacs tény: bár marxista történetanárok gyakran emlegették, valójában soha nem volt a történelemben matriarchátus. Viszont a fennálló társadalmak szinte kivétel nélkül mind patriarchális alapon szerveződtek. És ennek részben biológiai okai vannak. A hím és a nőstény köz-

ti különbséggel már *Arisztotelész* is foglalkozott az állatvilág kapcsán, és a következő definíciót használta: „hímnak minősül egy állat, ha a másikban nemz, nősténynek, ha önmagában”. Az indoeurópai nyelvek a másikban nemzöt nevezték apának, és anyának azt, akiben a nemzés történik. Valamint fiúnak, aki az anyától különbözőnek születik, és lánynak, aki az anyához hasonló testű.

A kívül nemzés és az önmagában kihordás az istenképű ember esetében olyan mély valóságra mutat, amelynek megbeszélésére egyszerűen nem alkalmas a jog világa. A férfihoz valamiféle transzcendencia (meghaladás) kapcsolódik, a nőhöz pedig valamiféle immanencia (benne levőség), hiszen a férfi nem önmagában hordja ki az életet, hanem a másikban, a nő viszont nem a másikban, hanem önmagában, vagyis eredendő aszimmetria van a férfi és a nő szerepe között. Ha belegondolunk, maguk a nemi szervek is jelzik ezt a különbséget, és a szerelmi aktus során is az történik, hogy a nő befogad, a férfi pedig behatol. A nő esetében könnyű ma is belátni a nemi sajátosságot: csak ő képes foganni és szülni, majd a testéből táplálni.

A genderelmélet hívei igyekeznek relativizálni e téren is a biológiát, amikor „szülő férfiakról” beszélnek. De ilyenkor olyan férfiakra gondolnak, akik „nemváltásuk” után megtartották női adottságaikat, ezért képesek női életfolyamatok megélésére. Egy férfi biológiai adottságokkal rendelkező ember akkor sem lesz erre képes, ha nőnek vallja magát. Tehát a nő sajátossága viszonylag nehezen tagadható.

De mi van a férfival? Van a férfinak is olyan nemi sajátossága, amely megkülönbözteti őt a nőtől? A kultúrák többsége ezt magától értetődőnek tekintette. Az anya a mellére veszi a gyermeket, az apa később a nyakába. Az anya dajkálja, az apa próbára teszi. Az anya öleli, az apa utat mutat neki. Az anya a föld, amelyben kihajt, az apa a karó, amelyen felkúszik. Az anya adja az életet, az apa az identitást. Az anya elfogadása feltétel nélküli, hiszen önmagában hordozta, az apáé feltételes, hiszen a gyermek mindenkor kívül állt rajta. De éppen ezért az apa jelenti a meghaladást is.

Ki hiheti őszintén, hogy a mai kor súlyos identitásválsága nincs kapcsolatban az apaszerep válságával? Ha

a férfit is az anya immanens szerepére buzdítják, az apaszerep szűnik meg. Lesz babahordozó meg plüssmackó, de nem lesz erős kéz és széles váll. Lesz sok ölelés, de hiányozni fog a fegyelmezés. Lesz feltétel nélküli szeretet, de eltűnnek a határok és a következmények. Lesz befogadás és irgalom, de nem lesz elvárás és útmutatás. És felnő egy nárcisztikus generáció, amelynek jogai vannak, de kötelességei nincsenek, amely mindenre nyitott, de semmi mellett nem köteleződik el, amely követel, de nem hoz áldozatokat, amely képtelen nemet mondani, ezért a kitartó igrer sem képes. Amely folyton keresi önmagát, de nincsenek hozzá támpontjai.

**SZABADOS
ÁDÁM**

*Divinity.
SzabadosAdam.hu*

„Amit tehát Isten egybekötött, azt ember el ne válassza!” (Mt 19,6)

Luther a házasságról

Bár reformátorunk nem tekintette szentségnek a házasság intézményét, hiszen nem kapcsolódik hozzá az üdvösség ígérete, azt azonban hangsúlyozta, hogy Isten jó rendelése, amelyről tanúskodik a Szentírás. Éppen ezért érezte szükségét, hogy a házassághoz megfelelő teológiai magyarázatot adjon, s megalkosszon egy egyszerű egyházi esketési rendtartást, amely a ma is használt evangélikus esketési liturgiánk magja és elődje. Ezt fogalmazta meg az 1529-ben megjelent *Esketési könyvecske*-ben, amely még ebben az évben a *Kis Káté*hoz csatoltan is napvilágot látott.

Világi rend?

Vajon miért nevezte reformátorunk világi rendnek, ügynek a házasságot, hogyha Isten rendelése és biblikus? A választ a régi germán jogban találjuk, amelynek számos eleme még Luther korában is gyakorlatban volt a Német-római Birodalomban.

„Ahány ház, annyi szokás” – kezdi mondandóját az *Esketési könyvecske* elején, hiszen a birodalomban többféle szokás élt. Hosszú ideig a germán jog miatt a házasság érvényessége nem függött attól, hogy egyházi személy előtt történt-e meg, ugyanis háznál is elvégezhető volt a menyasszony apja, gyámja vagy valamely rokona előtt. **A 13. századtól azonban egyre inkább elterjedt az egyházi szertartás, amikor is a pap a templomajtó előtt megáldotta a házassalándokat.** Erre azért a szakrális téren kívül került sor, mert ezzel kívánták jelezni, hogy ez eredetileg világi jogkör volt.

A gyakorlatban eltérés mutatkozott abban is, hogy egyszer vagy kétszer ke-

reste fel a templomot az ifjú pár. Akik kétszer jöttek, az első alkalommal össze lettek adva a templomajtó előtt vagy a templomban, majd a második alkalommal kapták az áldást. Akik viszont már a háznál egybekeltek, ők utólag részesültek egyházi áldásban.

Ugyanakkor, ha összehasonlítjuk a házasságot és a szerzetesség intézményét – mondja Luther –, akkor az eredet tekintetében komoly eltérést tapasztalunk. Az utóbbinak nem találjuk alapját a Bibliában, a szerzetes- vagy apácaszentelés mégis igen pompás liturgikus keret között történik. Ezzel szemben itt van nekünk a házasság intézménye, amelyről Isten élő ígéje tanúskodik. Ezt tehát sokkal inkább fel kell ékesítenünk, ünnepélyesebben kell megáldanunk, és imádkoznunk kell érte. Ez volt tehát az egyik oka az *Esketési könyvecske* megírásának, a másik pedig, hogy az ifjúság Isten alkotását és parancsát lássa a házasság intézményében, s ennek megfelelő komolysággal becsülje meg azt.

Mi tehát a házasság? A vallás után a második legfontosabb intézmény – írja Luther. Isten jó rendelése, amelyről a Biblia tudósít, a család alapköve, amely ráadásul megóv a paráznaság veszélyétől. Ezzel pedig elérkezünk a következő témánkhoz, amely azóta is egy megosztó kérdés a római katolicizmus és a reformáció egyházai között.

A papok házasságáról

A papi nőtlenség kialakulásának gyökerei az őgyház idejére nyúlnak vissza. Nyugaton először a frank törvények írtak elő cölibátust, amelynek az ötlete többször felbukkant a későbbi római

egyházban. A különböző pápai és zsinati próbálkozások ellenére a papok és püspökök házassága még hosszú időre gyakorlatban maradt.

Igazi fordulat VII. Gergely pápa pontifikátusa (pápai kormányzási ideje – a szerk.) alatt következett be, aki 1074-ben rendeletet adott ki a cölibátusról, amelyet szigorú eszközökkel igyekezett be is tartatni. A papi nőtlenséget végül az I. lateráni zsinat kanonizálta 1123-ban. Ennek következtében a szubdiakónusoktól fölfelé a házasságban élő klerikusokat megtérésre szólították, megkötött házasságukat pedig érvénytelennek nyilvánították.

A reformáció azonban szakított ezzel a vélekedéssel és gyakorlattal. Luther úgy foglal állást a *Schmalkaldeni cikkek* 11. pontjában, hogy sem a pápának, sem a zsinatoknak nem volt joguk a papság isteni rendjét örök szüzességgel megterhelni. **Mivel a papok, püspökök is emberek, Isten beléjük oltotta a természetes férfiúi vágyat.** Ennek nem lehet gátat szabni, mert Isten rendelése. A tiltás azonban sok fertelmes fajtalansághoz és visszaéléshez vezetett.

Melanchthon hasonlóan fogalmaz az *Ágostai hitvallás* XXIII. cikkében, de annival kiegészül az érvelése, hogy önmagában a szüzesség nem ellenkezik Isten tervével, hiszen Jézus Krisztus Urunk és Pál apostol is értekezik róla. Ez azonban nem való mindenkinek, mert nem minden pap, püspök kapta meg azt a karizmat, hogy szüzességben éljenek. Az ilyeneknek jobb, ha megházasodnak, mert így testi vágyaik nem csábítják őket Istennel ellenkező életre.

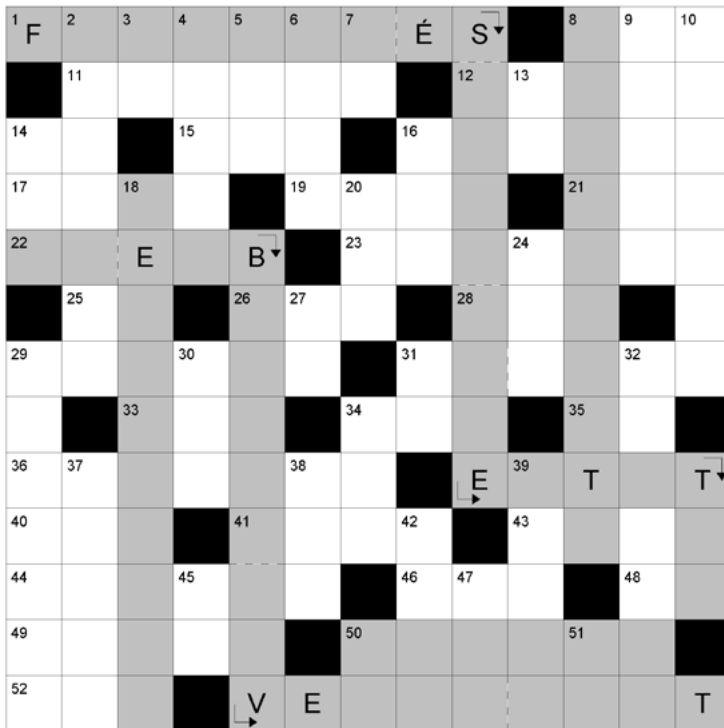

GÖMBÖS
TAMÁS

Felhasznált irodalom:

A papok házasságáról (XXIII.) In.: Ágostai hitvallás – A Magyarországi Evangélikus Egyház hitvallási iratai 2., Luther Kiadó, Budapest, 2008
A papok házasságáról (11.) In.: Schmalkaldeni cikkek – A Magyarországi Evangélikus Egyház hitvallási iratai 4., Luther Kiadó, Budapest, 2019
Esketési könyvecske In.: Doktor Luther Márton Kis Kátéja – A Magyarországi Evangélikus Egyház hitvallási iratai 4., Luther Kiadó, Budapest, 2019
Szerlemládkó – avagy a házasság dicsérete (Szerk.: Isó M. Emese), Luther Kiadó, Budapest, 2020

Keresztrejtvény

VÍZSZINTES

1. Az igevers első része. 8. Magyar Iparjogvédelmi Egyesület, röviden. **11.** Tomb ...; 2018-as amerikai akciófilm. **12.** Durván össze. **14.** Kvintett tagjainak száma. **15.** Autó, gépkocsi, angolul. **16.** Korszerűtlen masina. **17.** Bela Palanka községhez tartozó szerbiai falu. **19.** Orosz város a Don folyó bal partján. **21.** ... Máni; Bella István mesehőse. **22. Az igevers harmadik része.** **23.** Esetlen, ügyetlen. **25.** Üreg eleje! **26.** Porszívómárka. **28.** Bír, képes. **29.** Porto ...; brazil nagyváros. **31.** Francia nyelvű belga napilap. **33.** Előtagként jelentése: egy-. **34.** Betegség. **35.** Tükörkeret! **36.** Emilio Bonaventura ...; X. Kelemen pápa eredeti neve. **40.** Mely személyé? **41.** Ellenzős katonasapka. **43.** ... 17: '90-es évekbeli fiúbanda. **44.** Település Olaszország Szardínia régiójában. **46.** Korai napszak, költői szóval. **48.** Kissé nőies! **49.** Basszus énekes (Tamás). **50. Az igevers ötödik, befejező része.** **52.** Szovjet-orszongoroművész (Jakov).

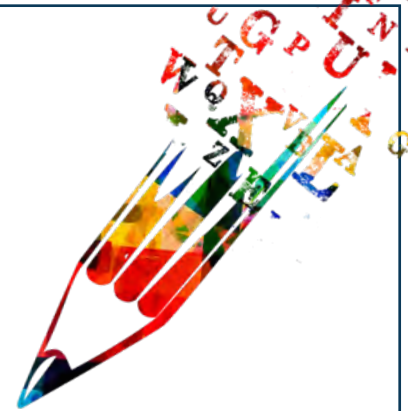
FÜGGŐLEGES

2. Tudomást szerez róla. **3.** A rádium vegyjele. **4.** Ízületi sérülés. **5.** ... regénye; Gárdonyi Géza műve. **6.** Angi ...; Gábor Pál filmje. **7.** Ellenérték. **8. Az igevers második része.** **9.** Kisfaludy Károly tragédiája. **10.** Tartomány Peru Cusco megyéjében. **13.** Párosan győz! **14.** Az illető. **16.** Isten, angolul. **18. Az igevers negyedik része.** **20.** Így is becézik Hortenziát. **24.** Zuhany. **27.** Kettőtök közül nem ő. **29.** Ógörög számolóeszköz. **30.** Spanyol ruházati márka. **31.** Nösténye a kanca. **32.** ... herbstii; a pelyvavirág rendszertani neve. **34.** A két ... testvér; Jules Verne regénye. **37.** Brassó megyei közszolgáltatás Erdélyben. **38.** Brit rockzenész, dalszerző (Chris). **39.** Elérkezik, régies szóval. **42.** Dokumentum. **45.** Rangjelző előtag. **47.** A máj termeli. **50.** Némán néző! **51.** Ároktopotok!

Súgó: ALTIERI, CAR, EAST, ESPINAR, GOD, GOI, IRESINE, LE SOIR, RAIDER, USSANA, VETA, ZAK.

Meleg Dávid

A helyes megfejtéseket a szerkesztőség címére várjuk:
1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

Rejtvény

Válogassa szét az alábbi, Mózes első könyvében szereplő keresztnéveket aszerint, hogy férfi vagy női nevek!

1. Sét
2. Száraj
3. Jáfet
4. Támár
5. Mágóg
6. Micraim
7. Cillá
8. Boszmat
9. Betúél
10. Dina
11. Elifáz
12. Pérec
13. Zilpa
14. Hágár
15. Manassé
16. Bilha
17. Dán
18. Milká
19. Ásér

Szeverényi Jánosné

Négy dolog, ami jobban működött a Biblia korában férfi és nő között, mint eddig hitted

A házasság

Mivel a férfi és női szerepek megélésének egyik legfontosabb helyszíne (sőt intézménye) a házasság, érdemes ezzel indítani ezt a rövid bibliai körképet. Nem érdemes kertetni: a Biblia korában a házasságok úgynevezett elrendezett házasságok voltak. A történelem folyamán a legtöbb népnél ez volt a természetes egészen a 18. századig.

Természetesen a modern szerelmi házasság kultúrájában felnőve azt hihetnénk, hogy az elrendezett házasságok eleve boldogtalanok lehettek, ez azonban koránt sincs így. Egy 2011-es kutatás amerikai (szerelmi) és indiai (elrendezett) házasságok elégedettség szintjét vizsgálta, és arra a meglepő eredményre jutott, hogy mind a két típusú házasságban azonos arányú az elégedettek és elégedetlenek aránya (Myers, Madathil és Tingle, 2011). Egy kicsit korábbi, 1982-es kutatásban két indiai pszichológus pedig azt találta, hogy az indiai szerelmi házasságok

lefolysa nagyon hasonló az amerikai szerelmi házasságokéhoz: magas szerelmi intenzitással indulnak [az ún. Rubin szerelmi skálán mérve], majd gyorsan hanyatlani kezdenek. Ezzel ellentétben az elrendezett házasságok a skálán alacsony szintről indulnak, de nagyjából öt év alatt lekörözik a szerelmi házasságokat (Gupta és Singh, 1982).

A Szentírásban Jákób nősülési története (1Móz 28kk) színes fordulatokkal mesél el egy ilyen elrendezett házasságot. A történet szerint Jákóbot apja, Izsák küldi el egy név szerint megnevezett távoli rokonhoz feleségért. A leírás azonban bemutatja a jövőbeli hitvesek (Jákób és Ráhel) megismerkedését az itatókútnál, és azt is, hogy Ráhel saját maga mutatja be a kérőjét lelkesen az édesapjának.

Sem ebben a történetben, sem későbbi bibliai történetekben nem szerepel a kényszerházasság motívuma. Nem azért, mert a nők érzelmi ennyire nem számítottnak volna, hanem

éppen ellenkezőleg: a házasság egy cseppet sem volt rosszabbul működő intézmény a Biblia idején, mint manapság, a szethulló szerelmi házasságok korában. A férjtől és feleségtől elvárt viselkedési normák, a kölcsönös tisztelet és szeretet, a szűkebb mikrokörnyezet (nagycsalád, rokonság, a helyi közösség) által követett erkölcsi elvek talán még nagyobb stabilitást is nyújtottak a házasságok számára, mint a modern szerelmi házasságoké...

A szerelem

Volt-e az elrendezett házasságokban helye a szerelemnek? De még mennyire! Jákób és Ráhel romantikus kapcsolatát már érintettük fentebb. A Szentírás e mellett még legalább egy fél tucat szerelmi kapcsolatot bemutat, közöttük Ádám és Éva (1Móz 2–4), Ábrahám és Sára (1Móz 17–18), Sámson és Delila (Bírák 16), Dávid és Betsabé (2Sám 11–12), Ruth és Boáz (Ruth 4), Mária és József (Máté 1) kapcsolatát.

Ezek között különösen Dávid és Betsabé több szempontból is érdekes: egyrészt ez kétségtelenül egy „szerelem első látásra”, elismerve, hogy ez egy teljesen természetes jelenség; másrészt viszont egy tiltott, bűnös vágy, amely később még nagyobb bűnhöz (Betsabé férjének meggyilkoltatásához) vezet. Ami a Biblia történetében szenzációs, ahogyan érzéssel adagolja a korabeli „erotikus bulvár” műfaját a bűnös vágy bűnös következményeivel – úgy, hogy közben azért nem írja le a főszereplő Dávidot véglegesen. Ha az elrendezett házasság műfajával nem is, de ezzel a mindenféle értelemben vett libabőrös történettel könnyen találhatunk kapcsolódási pontot – hiszen a modern tömegkultúrában minden eddignél nagyobb mértékben vagyunk kitéve a lángoló szerelmek és csalódások keserű hullámainak.

A „szerelem első látásra” motívumát annak ellenére tartja mind a Biblia, mind a későbbi népi hagyományok, mind a modern popkultúra a szerelem egy idealizált formájának, hogy a pszichológiai kutatások szerint kisebbségben vannak azok, akik ezt egyáltalán képesek átélni. Egy amerikai kutatásban a férfiak 41%-a, a nőknek mindössze 29%-a nyilatkozott úgy, hogy legalább egyszer átérték már ezt az érzést (Singles in America, 2017). A férfiak és nők kapcsolata bonyolult: reményről, vágytól, sokszor illúzióktól vezérelt, és a Biblia meghagyja olyannak a szereplőit,

Jeruzsálemi utcakép

Fotó: SZJ

mint amilyenek mi magunk is vagyunk: szeretni akaró és szeretetre vágyó, esendő embereknek.

A szex

A házasság és szerelem témája után nehéz megállni a kísértést, hogy férfi és nő szexuális kapcsolatáról is beszéljünk röviden. Nincs könnyű dolga a Biblia 21. századi olvasójának, ha ezt a témát szeretné megérteni. Dacára annak, hogy ez két ember kapcsolatának legintimebb része, a történelem folyamán mindig is kiemelt figyelmet kapott vagy ilyen, vagy olyan hangsúlyal. Mire az európai kultúra elérkezett a 21. századba, nem hagytuk magunk mögött a görögök és rómaiak (homo) erotikával átszőtt kultúráját, a középkori és kora modern kori Európa prűderiáját, a '60-as évek Amerikájából beáramló szexuális „forradalmat”, a vele szemben kitartó egyházi konzervativizmust – és e folyamatnak még nincs vége. A folyamatos társadalmi változások (például a házasságkötés átlagos életkorának kitolódása 15–20 évről 30–35 évre, a fogamzásgátlás széleskörűvé válása) és az orvostechnológiai fejlesztések (például a biológiai nemváltást megcélzó sebészeti beavatkozások) egyre-másra szállítják az etikai kihívásokat.

Ami biztos: miközben a Biblia nem egy erotikával átszőtt vallási-irodalmi mű (ellentétben például az Ószövetséggel nagyjából egyidős Káma-szútrával), helyenként azért a Bibliában is fellebben a fátyol férfiak és nők intim kapcsolatáról. Nem csupán az Énekek éneke, amelynek erotikájától még Órigenész és más keresztyén igemagyarázók is igyekeztek az olvasót allegorikus értelmezésekkel eltéríteni; hanem például Ráhel és Lea vetélkedése a férjükért, vagy József és Potifárné sikamlós története sem a nők szexuális elnyomásáról és kizsákmányolásáról árulkodik.

És bár Pál apostol levelei valóban egyfajta társadalmi-családi-gyülekezeti hierarchiában gondolkodnak („Az asszonyok engedelmesskedjenek férjüknek, mint az Úrnak”, Ef 5,22), ami a modern európai olvasónak természetesen szemet szúr; eközben szexuális értelemben ugyanez a Pál apostol teljes egymás mellé rendeltséget és kölcsönösséget feltételez férfi és nő között: „A férj teljesítse kötelességét felesége iránt, hasonlóan a feleség is a férje iránt. A feleség nem ura a maga testének, hanem a férje; ugyanúgy a férj sem ura a maga testének, hanem a felesége. Ne fosszátok meg magatokat egymástól.” (1Kor 7,3–5a)

A nők szerepe a társadalomban

Ez utóbbi igék már elvezetnek a nagy kérdéshez: mi volt a nők szerepe az ókori közel-keleti társadalmakban? A feminista Biblia-értelmezések egyik csapásiránya (*Elizabeth Cady Stanton* és későbbi követői) szerint a Biblia nem csupán a nők elnyomásáról és egy alapvetően patriarchális társadalmi rendszerről tanúskodik, hanem egyenesen annak eszköze is volt a későbbi korokban. A feminista teológia egy másik ága – ezt ellensúlyozandó – a Szentírás prominens női alakjait hangsúlyozza (Debóra, Mirjám, Eszter, Lídia és mások). A Bibliát írásmagyarázó szemmel nézve azt mondhatjuk, hogy bár mindkét álláspontban van valamennyi igazság, viszont egyik sem képviseli a teljes igazságot, mivel mind a kettő a jóval nagyobb egyéni szabadságot lehetővé tevő modern tömegtársadalomk mércéjén méri a Biblia világát.

Ha a Szentírást nem madártávlatból nézzük, hanem figyelmesen olvassuk, egy teljesen más világ tárul elénk. Az Ószövetség korának első felében domináló törzsi berendezkedés a korabeli társadalmak jellemző szerveződési formája volt, amely nagy hatékonysággal biztosította az egyén és ezáltal az egész törzs túlélését és prosperitását. A rokonságon alapuló törzsi szerveződésen belül megvolt a természetes helye és szerepe férfiaknak és nőknek, és ebben – amint azt antropológiai kutatások hosszú sora is bizonyítja – a nők cseppet sem voltak boldogtalanabbak, mint a több egyéni lehetőséget kínáló, de egyszersmind egyre magányosabb modern korban.

E társadalmakban a nők összefüggő, egymást támogató hálózatot alkottak. Segítették egymást a gyereknevelésben és az egyéb hétköznapi nehézségekben, miközben rokon, fivéri kapcsolatok védtek őket például egy rossz házasságban őket ért abúzus esetén – ezek olyan valamik, amiket az elidegenedő modern tömegtársadalom egyre kevésbé képes biztosítani. Egy 2021-es felmérés szerint például az amerikaiak 58%-a érezte magát gyakran vagy mindig magányosnak, 21%-uknak pedig egyetlen barátja sem volt. Ugyanebben a felmérésben a franciák 36%-a és a magyarok 29%-a érezte magát egyedül (*Ipsos*, 2021).

Másfelől a Bibliában azt a történelmi pillanatot is nyomom követhetjük, amikor a törzsi berendezkedés elkezdett átalakulni korai osztálytársadalommá, kitermelve az egyre nagyobb társadalmi különbségeket – ami együtt járt

ezrek elszegényedésével és otthontalanná válásával. Proféták kiáltása és állami törvények hosszú sora védelmezi a legkiszolgáltatottabb rétegeket, ezen belül a nőket és gyerekeket az elszegényedéstől.

Innen kezdve érthető, hogy az elcsábított (nem megerőszakolt, amint azt egyes fordítások sugallják!) hajadont miért nem lehetett csak úgy faképnél hagyni, hanem gondoskodni kellett róla, pénzügyileg kártalanítani kellett (2Móz 22,15–16); illetve miért nem volt szabad a(z adós)rabszolga nőket a hetedik évben szabadon engedni (azaz utcára tenni), hanem vagy feleségül kellett őket venni, vagy engedni kellett, hogy a rokonai kiváltssák. Illetve, ha valaki ennek eredményeképpen újabb feleséget vett magához, gondoskodnia kellett az előző feleség „ételéről, ruházataról és házastársi jogáról” (2Móz 21,10). A Szentírás által lefedett történelmi korokban folyamatosan azt látjuk, hogy a bibliai törvények igyekeznek nyomom követni a társadalmi változásokat, és különböző módon ellensúlyozni az egyre kiszolgáltatottabbá váló szegényeket, nőket és gyerekeket ért negatív hatásokat.

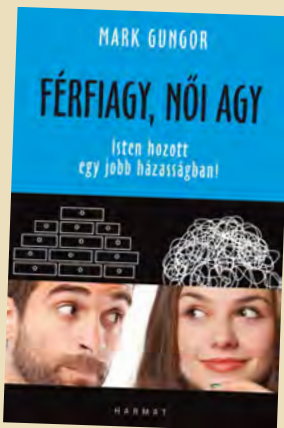
Mit tanulhatunk mindebből? Miközben a hagyományos, zárt struktúrájú társadalmak felbomlanak (amely folyamat egyébként még egészen a napjainkban is megfigyelhető, gondoljunk csak a városiasodás által kitermelt új életformákra és problémákra), továbbra is égető szükségünk lenne egymásra, amiről azonban egyre kevésbé vagyunk hajlandók tudomást venni, és – a bibliai kortól eltérően – az erkölcsi vagy akár állami törvények is egyre kevésbé kényszerítenek rá. **A társadalmi és gazdasági változások a hagyományos férfi-női szerepeket is megkérdőjelezzik – miközben továbbra is azok vagyunk, akiknek Istent teremtetett minket: férfiak és nők, akik tiszteletre, szeretetre és társra vágyunk.**

Mutasson nekünk utat a Biblia abban, hogy bármilyen történelmi, társadalmi vagy egyéni élethelyzetben vagyunk is, képesek lehetünk felvállalni az egymás iránti felelősségünket. Csak így lehetünk igazán boldogok.

MAROSSY
ATTILA

Könyvajánló

Mark Gungor:
Férfiagy, női agy – Isten hozott egy jobb házasságban!
Harmat Kiadó, 2018

„A házasság egy kozmikus vicc, annyira különbözünk egymástól” – írja az előadásairól készült videók révén hazánkban is nagy népszerűségnek örvendő szerző. Magyarul elsőként megjelent könyvében kertetés nélkül, ugyanakkor szórakoztató módon beszél arról, hogy a sikeres házasság a különbözőségeink ellenére bárki számára elérhető, aki kész tenni érte.

Luther Márton: Szerlemládkó – avagy a házasság dicsérete
Szerkesztette: Isó M. Emese
Luther Kiadó, 2020

A kötet Luther Márton házassággal kapcsolatos írásaiból nyújt válogatást. A házaspároknak ajánlott mű játékos és tudatos részvétellel biztat: miközben megismerhetők a reformátornak a házasságról alkotott, a maga korában forradalminak számító gondolatai, aközben, mint egy ládikó, alkalmas arra, hogy közös emlékek őrzésére szolgáljon a közös olvasási élményen és annak megbeszélésén túl.

Süveges Gergő: Apakulcs – Hogyan kapcsolódjunk a gyermekünkhöz?
Harmat Kiadó, 2021

Az apák túlnyomó többsége szeretne jó apa lenni, ám a sok belső és külső elvárás, tévképzet, internetbölcseesség elbizonytalanítja még a legelszántabbakat is. A szerző az apákat figyelve, vágyaikat megismerve jutott arra a következtetésre, hogy a kapcsolódásnak alapvetően három kulcsa van: kapcsolódás a tudásban, a jóakarásban, a szövetségben. A könyv abban segíti az olvasót, hogy a kulcsok egyre tudatosabb és gyakorlottabb használata révén meghitt, mindenki számára biztonságot adó kapcsolódás jöjjön létre apa és gyermeke között.

Imádkozzunk!

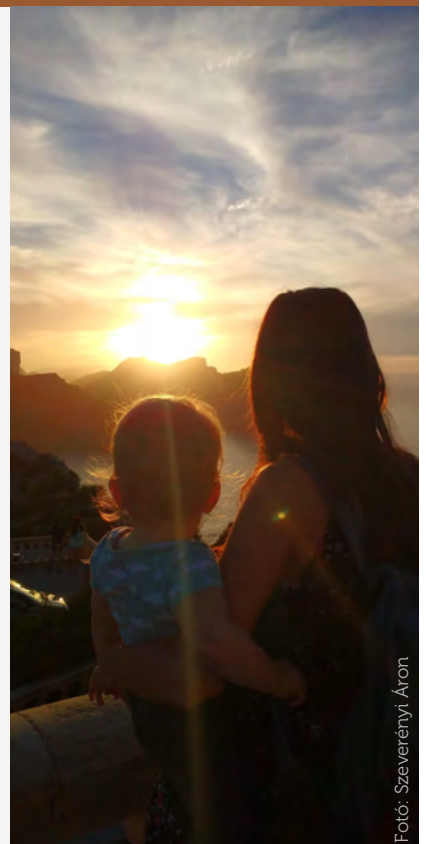
Isten mindenkit személyesen hív magához, és mindenkinek személyesen kell válaszolnia a hívására, nőként, férfiként, apaként, anyaként, feleségként. Kutatások szólnak arról, hogy a férfi és a nő hogyan viszonyul saját magához, hogyan kapcsolódnak, hogyan szeretnek. A női irányultság főként önmaga felé, a környezete felé fordul, azt próbálja szépíteni, kitölteni, otthonossá tenni. Ezzel szemben a férfi irányultság inkább saját magából irányul kifelé, akar másnak adni, akar valamiért, valakiért tenni. A pszichológia megerősíti, hogy minden emberben megvan mind a két irányultság, de általában a férfiakra jellemzőbb a férfi irány, a nőkre pedig a női. Isten közelít felénk, megszólít. Mi erre szeretnénk a „magunk módján” válaszolni. A női irányultság esetén Istent beengedjük a saját kicsi világunkba, és jól érezzük magunkat vele. A férfi irányultság ezzel szemben azt keresi, hogy hogyan tudunk adni Istennek. A férfi inkább kifelé néz. Ez nem jelenti azt, hogy ne engednék be Istent a szívükbe, hanem hogy másképp, nem elbújnak a meghittségbe, hanem mások felé továbbadják azt, amit kaptak. (Lábán Tamás, 777blog.hu)

Könyörögjünk:

- Istentől kapott látásért, hogy ne méregessük, kritizáljuk a másikat, ha másképp imádkozik, másképp éli meg az Istennel való kapcsolatát, mint ahogyan mi;
- családtagjainkért, hogy valamennyien megkapják a hit ajándékát és családunk keresztyén közösségként, Isten gyermekeinek családjaként is működjön;
- nyitott szívért, hogy az Istentől kapott szeretetet, anyagi javakat örömmel tudjuk megosztani azokkal, akiknek a környezetünkben szüksége van rá!

Adjunk hálát:

- természetben kapott női vagy férfi szerepünkért, és éljük azt meg Isten dicsőségére;
- hogy nem kell másokat utánóznunk, hanem önmagunk lehetünk az Istennel való kapcsolatunkban, mert ő a szívüket vizsgálja, nem a külsőségeket;
- egyházunkért, gyülekezeteinkért, közösségeinkért, ahol Isten ígéje ma is hív a vele való közösségre!

Fotó: Szeverényi Áron

Törésvonalak

„Mert nem önmagunkat hirdetjük, hanem Krisztus Jézust, az Urat, önmagunkat pedig mint szolgáitokat Jézusért. Isten ugyanis, aki ezt mondta: »Sötétségből világosság ragyogjon fel«, ő gyújtott világosságot szívünkben, hogy felragyogjon előttünk Isten dicsőségének ismerete Krisztus arcán. Ez a kincsünk pedig cserépedényekben van, hogy ezt a rendkívüli erőt Istennek tulajdonítsuk, és ne magunknak...” (2Kor 4,5–7)

Pál apostol akkor írta a fenti ígét, amikor éppen amiatt kérdőjelezték meg apostoli hitelét, mert küzdelmei voltak, mint bárki másnak, sőt, még nehezebbek is. Csakhogy ezt a dicsőségtételei alapokon álló, jóra való korinthusiak sehogy sem tudták megemésztetni. Hát ez nem lehet. Az, hogy egy-egy helyzetben alulmaradunk, kudarcot vallunk, szenvedünk és küszködünk – elő nem fordulhat. Hát hogyan is lehetne: ha ő valóban az Isten Lelke erejének birtokában lenne, mindez nem történt volna meg vele! Szemére vetik esendőségét, törékenységet.

Nem irigylem Pált, mert nem egyszerű megvédenie önmagát, a szolgálatát, és leginkább Isten igazságát. De elkezd beszélni valamiről. Egy nagyon hétköznapi, mégis szép képet használ: cserépedényhez, méghozzá törékeny cserépedényhez hasonlítja magát. Ami azonban kincset rejt. Elkezd beszélni arról, hogy az életére vetődő árnyék nemhogy eltakarná az Úr szolgálatának dicsőségét, hanem igaz valójában mutatja meg azt. Sorsa, élete hordozza az üzenetet, a kincset, Isten dicsőségének ismeretét Krisztus arcán. És nincs megkülönböztetett védettség; a tönkremenetel, a sérülés, a pusztulás velejárója szolgálatának. Nem egyszer éreztem azt magam is, hogy vannak dolgok, amiket valószínűleg nem csak magamért kellett átélnem. És be kell vallanom azt is, hogy mindig azok a változások hozták a legjobb dolgokat, amiket én magamnak soha, semmiképpen nem kívántam volna.

De hol van a helyük ezeknek a nehézségeknek?

Hadd hívjam meg a kedves olvasót egy kis időutazásra a 15. századi Japánba, Ashikaga Yoshimitsu sógun udvarába! A sógun kedvenc teáskészletéből egy csésze eltörtött, amit ezért visszaküldött Kínába, ahonnan a készlet származott, hogy javítsák meg. A csészét összeillesztették, de Ashikaga nem volt elégedett az eredménnyel, ezért a saját embereit bírta meg azzal, hogy javítsák meg a törött csészét. Ők ezt meg is tették, összeragasztották, ami azután több napig száradt, aztán simára csiszolták, majd egy nagyon fontos lépés következett: a ragasztott felületet, ami mérgező lett volna, arannyal vonták be. Így nemcsak gyönyörű lett, de meg is óvta tulajdonosát a mérgező részekről. Ebből született a kintsugi művészete, ami annyit jelent, hogy arannyal összeilleszteni.

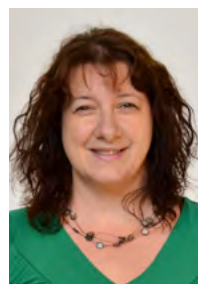
Az, amit, csúfnak, töröttnek, kárnak és rossznak tekintek, amit két kézzel tolnék el magamtól, új értelmet nyer: értékessé válik. Ha az, ami eltört, megfelelő kezekbe kerül, megtapasztalhatóvá válik az újrakezdés, az újraillesztés lehetősége. Nyilvánvalóvá lesz, hogy az erő rendkívüli volta az újjáteremtő Istené, és nem tőlünk van. Élteti a tökéletlenségben rejlő szépséget és egyediséget. Megfogalmazza számunkra azt, hogy a traumák, a nehézségek a valóságos életünk mindennapos részei. Ha ezeket feldolgozzuk, átértékeljük és beépítjük a személyiségünkbe, azzal nem csak tanulunk, nem csak gazdagodunk,

de másokat is meggazdagítunk, hiszen Isten olyan cserépedényekként használ minket, melyeken keresztül kiönti szeretetét a világra, hogy a kapott kincset megoszthassuk másokkal. Isten először bennünk munkálkodik, majd elkezd rajtunk keresztül munkálkodni. Pál egészen elképesztő szépséggel fogalmazza ezt meg: „Jézus halálát mindenkor testünkben hordozzuk, hogy Jézus élete is láthatóvá legyen testünkben” (2Kor 4,10).

Aki tehát a sorsunkat szemléli, ne minket lásson, hanem azt, ahogyan Isten ereje működik bennünk. A jólétem valójában nem azt jelenti, hogy soha semmiféle probléma nem jelenik meg az életemben, mindig boldog vagyok és jól mennek a dolgaim. Ha így lenne, csak a felszínt kapargatnám egész életemben. Nagyon sok múlik azon, hogyan élem meg belső élmény szintjén a külső körülményeket és történéseket, amelyek között Isten megszólít. Az igazi kérdés, amit érdemes átgondolnunk: mi az, ami javamra van az életemben? Mi az, ami mások javára van az életemben?

**BLATNICZKYNE
HAMMERSBERG
GANCZSTUCKH
JÚLIA**

a Soroksári
Evangelikus
Leányegyház
lelkésze

Jézus kopogtat a szíved ajtaján

Hokker Zsolt budafoki evangélikus lelkésszel Szeverényi János beszélgetett

Hogy vagy, és hogy van a gyülekezeted most, a covidos évek után?

Köszönöm, jól vagyunk. A budafoki egy éledező gyülekezet. Tíz évvel ezelőtt közös döntés volt, hogy minél többeket szólítsunk meg Budafokon. Otthon érzem magam a gyülekezetben, és azt élem meg, hogy a közösségünk egy család. Talán ez az, amit a hozzánk betérők is megéreznek, hogy családias közösség vagyunk.

Bizonytalan, posztkeresztyén korban élünk; túl vagyunk már minden: kommunizmuson, kapitalizmuson. Sokan megkérdőjelezzik az egyház és a lelkesi szolgálat létjogosultságát.

Az emberek valóban sok félelemmel élnek együtt, és ahogy a saját félelmeinket is családi körben tudjuk feldolgozni, átalakítani, ugyanez igaz lehet a gyülekezet közösségére is, ha ott valóban olyanok vannak együtt, akik Jézus Krisztus-

ban testvérek. Ebben a közösségben fel tudnak oldódni a negatív érzések. Szinte terápiás központtá válik a gyülekezet, ahol nem egymást gyógyítjuk, hanem Krisztushoz megyünk gyógyulásért.

Felteszik neked a kérdést, hogy miért éri most a világunkat ennyi vész: járvány, háború, földrengés? Vagy inkább azt képviseled, hogy a hitünk, a közösségünk, ahol látást, védeltséget, őrizetet kapunk, és nem kell erről annyit beszélni?

Mindkettő igaz. A közösség is ad gyógyulást, de ahhoz benne kell lennünk. Az ilyen kérdésekkel vívódó embereket is be lehet hívni a gyülekezetbe.

A gimnáziumi hittanórákon is előkerülnek ezek. A fiataloknak nincs tapasztalatuk ilyen eseményekről. Saját példákat is meg tudok osztani velük, és sok időssel találkozom, akik beszélnek arról, hogy ők hogyan élték meg a háborús időket tizenévesként – az ő tapasztalataikat is tovább tudom adni.

Milyen kisebb közösségek működnek nálatok?

A vasárnapi istentisztelet mellett hét közben is vannak olyan alkalmak, amelyekre bárki eljöhet, és magával hozhat más is. Van baba-mama körünk, amit egy védőnőnk szervez. Az óvodás, kisiskolás korosztály számára fontos a vasárnapi iskola, de szervezünk kézműves alkalmakat is, ahova családotól jöhetnek. A „takarítónap” olyan együttlét, amikor együtt dolgozunk a templomban és az udvaron.

Tizenhat iskolában százhatvan gyereket érünk el a hittanórák kapcsán, a felnőttek számára pedig van bibliaóra, ahová az egyetemistáktól a nyugdíjasokig mindenki jön. Működik női kör, ők nemcsak összejönnek, hanem akciókat is szerveznek, például kézműves vásárt adventben. A templomkertben levendulát termesztene, és abból készítenek mindenfélét.

Vannak-e még példák arra, amikor a gyülekezet láthatóvá válik a kerület számára?

Tíz évvel ezelőtt elhatároztuk, hogy szépen, lassan szeretnénk elérni azt a harmincezer embert a kerületben, akik egyetlen felekezethez sem tartoznak, de mielőtt nyitunk, a belső magot erősítsük meg. Mostanra ezek a nyitások már valósággá válnak, és össze szoktunk fogni a többi felekezettel.

Az egyik legújabb próbálkozás a Budafoki Borneapokhoz kapcsolódik. Ez az évenkénti, szeptemberi, többnapos rendezvény a borról szól – mi kitaláltuk,

hogyan szólhatna a borról kicsit másképp is. Például legutóbb szabadulósobáival készültünk, és interaktív kiállítással Luther Mártonról.

Mi az, amit a gyülekezetben különösen is szívesen végzel?

Talán a gyerekekkel való foglalkozás, ami abból is adódik, hogy nekem is kisgyerekeim vannak. Fontosnak tartom, hogy a gyermeki hitet átsegítsük a felnőtt hitbe. De szeretem az olyan alkalmakat is, amikor nem csak egyirányú a kommunikáció, mint az istentiszteleten.

Természetesen az igehirdetést tartom a szolgálatom legfontosabb részének, de kellene az olyan alkalmak, mint az említett takarítónap, amikor az emberek a lelkészt nem papi ruhában látják és hallgatják, hanem együtt vagyunk. Ilyenkor feltehetnek kérdéseket. Az örömhír személytől személyig terjed igazán.

Mi az, ami nehéz számodra a lelkesítő szolgálatban?

Ami az aktuális szomorúságom, hogy az idei évben nem tudtunk konfirmándus csoportot indítani. Nem értem az okát, mert gyerekek lennének, de valahogy nem sikerült megmozgatni a szülőket, hogy hozzák el őket a konfirmációi felkészítőkre. Más lelkesítő kollégák is tapasztalnak hasonlókat.

Ha odalép hozzád valaki, aki tudja, hogy lelkesítő vagy, és azt kérdezi, hogy ki Jézus Krisztus és mi az evangélium, röviden hogyan foglalod össze?

Először vissza szoktam kérdezni, hogy ő mit gondol, és a válaszból szoktam kiindulni. Én úgy találkoztam Krisztussal, mint egy szerető Istennel.

Néha mentem templomba a nagyszüleimmel, de csak a rendszerváltás után, édesanyám kérésére keresztkeltem meg, tizennégy évesen. Az öcsém kezét fogva megálltam a pápai templom bejáratánál, és megszólítottam a lelkészt, hogy jöttünk megkeresztelkedni. Ő erre azt mondta, hogy jó, de akkor járjunk hittanórára. Hívott a templomba is, ahol látható egy felirat János első leveléből: „Isten szeretet”. Ezt akkor nem értettem. Nyelvtanilag kezdtem boncolgatni, hogy ez így nem jó; vagy azt kellene írni, hogy Isten szeretett, vagy hogy a szeretet az Isten, mert így nincs értelme. Miközben ezen gondolkodtam, kamaszként csak úgy fél füllel hallgatva az igehirdetést, kezdtem választ kapni erre a kérdésre, és megértettem, hogy mit jelent, hogy az Isten szeretet.

Nekem egy szerető Istenről alakult képem első benyomásként. De Luther Mártonnak például egy szigorú istenkép volt

a kezdő benyomása. Végül mégis ugyanoda jutottunk, mert én is a kegyelmes Istent találtam meg a kezdeti istenképből kiindulva. Ezért kérdezek vissza, amikor valaki azt kérdezi tőlem, hogy ki számomra Jézus, és így kezdünk el beszélgetni, remélve, hogy eljutunk a közös pontra.

Hogy kerültél a teológiára?

Amikor hittanra jártam, elmentünk egyházmegyei csendesnapokra. Ott elhangzott ez a mondat: Jézus kopogtat a szíved ajtaján, beengeded? (vö. Jel 3,20) Ez akkor eltalált, szíven ütött engem. Ez a megtérési ígém, ezt az eseményt tartom az igazi megnyílásnak.

A csendesnap záró istentiszteletén volt úrvacsora is, és hívtak mindenkit, akik a bűnbocsánatban szeretnének részesülni. Tudatosan még talán nem értettem, de a szívemben éreztem, hogy szükségem van erre. Ekkor az egyik társam szól, hogy nem mehetek, mert még nem konfirmáltam. Ő nem tudta, hogy akkor még meg sem voltam kereszteselve. Ez volt az a pont, amikor elkezdett foglalkoztatni a kérdés, hogy én miért nem részesülhetek ebben?

Ez volt az első teológiai kérdés az életemben. Amikor feltettem a lelkésznek, a kezembe adott egy Bibliát, hogy olvassam, és elmondta, hogyan tegyem. Ha további kérdések merülnek fel bennem, akkor pedig jöjjenek és beszéljünk. Voltak kérdéseim, úgyhogy sokat beszélgettünk.

Mik a terveid, minek örülnél, ha a következő tíz évben megvalósulna Budafokon?

Annak örülnék, ha sikerülne elérni a Covid előtt kitűzött célt. Megszólítani azokat, akik a gyülekezet peremén vannak, akikkel már van valamilyen kapcsolatunk – hogy ne csak alkalmilag jelenjenek meg a gyülekezetben.

Az interjú meghallgatható az Evangélikus Missziói Központ honlapján, a rádió/interjúk menü alatt.

„Sokszor hallottam már a János-passiót, de ez az előadás megrendítő volt.”

Az orosz lányi kórus hatvan éve

Az elmúlt év szeptemberében ünnepeltük kórusunk megalakulásának hatvanéves évfordulóját. Az alapítók közül már csak hárman vagyunk aktív kórustagok.

Az ipari méretű szénbányászat megkezdéséig Oroszlány szlovák nemzeti-ségű, evangélikus falu volt. A betelepült ősök magukkal hozták a Tranoscius-örökségből fakadó énekszeretetet. Kisgyerekként kora reggel és az esti lefekvés-kor én is ezeket az énekeket hallottam nagyszüleim szobájából kiszűrődni.

Milán János lelkész elbeszéléséből tudom, hogy az ötvenes évek végétől a bibliaóráss asszonyok közössége imádkozott a gyülekezet ébredéséért. Kérésüket meghallgatta az Úr. Az ország keleti feléből egy baptista fiatalember, Nagy Dániel indult Oroszlányba, hogy bányász-ként teremtsen elő a családjá megélhetéséhez szükséges javakat. 1962 tavaszán felkereste a helyi evangélikus gyülekezet lelkészét és felajánlva kántori szolgálatát lehetőséget kért a rendszeres gyakorlásra. Az egyik istentisztelet után

az új kántor, Dániel megkérdezett néhányunkat, hogy volna-e kedvünk néhány kórusművet megtanulni a szeptember 30-i templomszentelési évfordulóra. Ezzel vette kezdetét kórusunk története. 1964-ben a létszám már meghaladta az ötven főt. A vasárnapi istentiszteleteken kívül rendszeresen szolgáltunk a környező gyülekezetekben.

Megelevenedett a gyülekezeti élet is. Szombat esténként ifjúsági bibliaórára gyűltünk össze. **Fontosnak tartottuk, hogy a kórus fiatal tagjait az ének-lés örömein túl Krisztus szeretete is egymáshoz kapcsolja.** Több fiatal és idősebb kórustag meghallva Jézus személyes hívását, elindult a hit útján. Az orosz lányi gimnázium igazgatója mindezt nem nézte jó szemmel. Az odajáró fiatalokat gyakran érték megaláztatások.

1972-ben Gárdonyi Zoltán ösztönzésére először vállalkoztunk egy – zenekart és szolistasokat is igénylő – Bach-kantáta előadására. 1973-ban pedig J. S. Bach János-passiója is megszólalhatott egy zenei képzettséggel nem

rendelkező, három műszakos frontbányász vezénylesével, egy szocialista város gyülekezetének amatőr kórusával, valamint budapesti énekművészekkel és zenészekkel. Az előadáson jelen lévő Ugrin László karmester a darab elhangzása után ezekkel a szavakkal gratulált Nagy Dánielnek: „Sokszor hallottam már a János-passiót, de ez az előadás megrendítő volt.” Az *Evangélikus Életben* dr. Selmeczi János esperes számolt be az alkalomról: „Nagy esemény színhelye volt az orosz lányi gyülekezet temploma. Nemcsak a környékről, hanem a fővárosból és messze vidékről is sokan jöttek el, hogy tanúi legyenek ennek a szinte csodaszámba menő vállalkozásnak.”

Idővel más településekről is bekapcsolódtak a kórus szolgálatába. Köztük volt az a kis csapat, akik *Bálint László*-ék vezetésével Malomsokról jártak közénk, és az a tatabányai meggyőződéses kommunista is, aki hitre jutva nem győzött hálát adni az őt befogadó testvéri közösségért. Egy Győrbe költöző kórustagunk az elmúlt ötvenöt év alatt legalább ötvenezer kilométert autózott, hogy továbbra is velünk énekelhessen.

Dániel számára az éneklés eszköz volt, amelyen keresztül emberek találkozhattak Jézus Krisztussal. Ezért beszélt egy-egy próba közben újra és újra az őt megszólító, új élettel megajándékozó Jézusról. Nem tudta elviselni a „fél-szívvel” végzett szolgálatot. Egy budapesti karvezetői értekezleten így vallott: **„A karvezető Istenben hívó, bibliaolvasó, imádkozó ember kell, hogy legyen.”** Váratlan megbetegedése után lánya, *Milán Zoltánné* vette át a kórus irányítását, akinek igényes vezetésével azóta is folytatódik a hatvan éve kezdődött csoda.

Mi a titka a hatvanéves szolgálatnak? Egyedül az Isten áldása, mely nélkül semmit sem ér a mi erőfeszítésünk. Ő adott elkötelezett és hozzáértő vezetőket. Ő indított embereket arra, hogy mindennapi imádságukban hordozzák ennek a közösségnek a szolgálatát. Ő volt az, aki a különböző korú, mentális és kötődésű emberek között testvéri közösséget teremtett, és megbízott a jézusi örömhír továbbadásával. Hálás vagyok az Úristennek, hogy részese lehettem ennek szolgálatának és ízelítő kaphattam a menny örömeiből.

SZTRUHÁR ANDRÁS

Névjegyzék

Nyugdíjas üzemvezető, hatvan éve kórustag, gyülekezeti felügyelő, az egyházmegyei ifjúsági táborok elindítója, egyházmegyei és kerületi kórustalálkozók szervezője, országos zenei bizottsági tag, egy házastárs, két gyermek és hat unoka megajándékozottja.

A képen id. Nuzskern János látható

„akik Krisztusban hunytak el” (1Kor 15,18)

János bácsi, az Úr elbocsátott szolgája

Id. Nuzskern János 1886-ban Magyarbólyon született. A falu lakosainak fele evangélikus német (sváb), másik fele görögkeleti (ortodox) szerb volt. Két felekezeti iskola működött a helységben, az egyik szerb, az evangélikus német nyelven. A német anyanyelvű *Hansi* mindenkivel szóba állt, barátkozott. Gyorsan meg is tanult szerbül, s később magyarul is jól megértette magát. Amikor megnősült, felesége falujába, Borjádra került. Amikor élete párja áldott állapotban volt, akkor hívták be katonának a világháborúba. Annak végén fogságba került, s ott jól megtanult oroszul. Készségével, tolmácsolásával nem csak társai, de a fogolytábor parancsnoksága is elégedett volt. Ám „a háborúból s a fogságból az Isten hozott haza!” – vallotta. Amikor pedig a II. világháború vonult át Borjádon, azonnal kész volt először a német, majd az orosz katonák és a lakosság közötti viták pontosítására és elsimítására. **Hiszen ismerte Jézus szavát: „Boldogok, akik békét teremtenek, mert ők Isten fiainak nevezetnek” (Mt 5,9).**

Nyolcvankét éves volt, amikor elvesztette ötvenhárom éves fiát, s így rámaradt az udvar és a gazdaság lovának gondozása. A szomszédok naponta látták, hogy az istállóig vezető utat aprókat lépegetve hosszú percek alatt tudta megtenni. Hamarosan ágyának dőlt, és a felesége is. Úrvacsorát

kértek. János bácsi azzal fogadott, hogy szükségük van a mennyei Atya bocsánatára. Be kell teljesednie a zsoltármak: „Boldog az az ember, akinek az Úr nem rója fel bűnét” (Zsolt 32,2). Amikor észrevettem, hogy a zsoltárt könyv nélkül tudja, elmondta, hogy több tucat zsoltárt megtanult. Rossz szeme miatt olvasni már nem tud, zsoltárok és imádságok sorát, sőt hosszú énekeket naponta többször is elmond hangosan kettejük számára. Az úrvacsoraoasztás közben a másik ágyon fekvő felesége kezét fogva, neki németül ismételte meg a gyónó kéréseket, s tolmácsolta szavaimat.

Néhány nap múlva a temetésen az öreg Simeonról szólt az igehirdetés, akit a földi életből az örökkévalóságba bocsátott el Ura. Ő nem hiába várakozott, s még életében találkozott az érte is megszületett Megváltóval (Lk 2,29). Áldottak azok a mai szolgák is, akik életük során nem hiába várakoztak Isten ígéreteinek beteljesedésére, a Krisztussal való találkozásra.

ID. ZÁSZKALICZKY PÁL

Szabadíts meg

Imádság, M. Basilea Schlink:
Győzelem a bűn felett
című könyvének tartalomjegyzéke alapján

Szabadíts meg az aggodalmaskodástól, a szétválasztó bizalmatlanságtól, a bosszúság fortlyogó gőzétől, az ingerlékenység lobbanó tűzétől, a csúfolódás gúnyoló nyelvétől, az egoizmus dohos börtönéből. Az elfoglaltság sürgető útjáról, az elnyomás és elfojtás harcától, az elpuhultság, a lustaság ágyából, embereknek való tetszésnek lázától, az emberfélelem szűkös odújából, az engedetlenség kulcsoló vasától, az engesztelhetetlenség fagyától, a keserűség méregpoharatól, a féltékenység üldöző nyilától, a gyávaság hunyorgó hamvától. Oldd le rólam a hálátlanság terhét, haragomra add a szelídség lelkét. Uralomvágy a szívembe nem szállhat, hazugság ne illesse a számat. Titkolózás fátyla ne lengjen lelkemen, hiábavaló szó ne legyen nyelvemen. Hitetlenség ne lakja a házam, a csüggedés ne maradjon nálam. Irgalmatlanságot sose hordjon szívem, könyörtelenséget ne kelljen viselnem, a hatalom szeretetét úzzam. Szabadíts meg az irigység árájától, az ismertség és elismertség álmától, a kapzsiság és mohóság poklától, a képmutatás és álszentség maszkjától. Ne hagyj, hogy a keresztest kerüljem, ne vonakodjak a szenvedéstől, ha részem. A kevélységtől, a büszkeségtől őrizd, a kíváncsiságot vedd el, ha megköttözve őriz. Űzd el a közöny és a langyosság unalmát, vedd el a kritizálás ítélő palcáját. Lázongás lelke ne lobogjon bennem, a megbízhatatlanságot ne ismerjem. Vedd le szememről az önfejlés kódét, derekamról az önigazság övét, az önsajnálát mocsárba húzó terhét, az önteltség és hiúság vehmét. Vedd el az önzést, és a fővénységet, rágalmozást, pletykát, sértődékenységet, a szeretetlenség abroncsát szívemről, szétszórtság, ábránd ne mozdítson helyemről. Erősíts meg, ha jönnek a testi kíváncságok, a tiszteletlenségtől egy szavadra elálllok. Tekintélytagadással ne vádoljanak engem, türelmetlenség ne törjön a hosszútűrés ellen. A veszekedéstől, a viszálykodástól, ments meg! Emberi kapaszkodástól óvjon hű szerelmed. Őrizzen a bölcs Atyai gondoskodás, ne vonjon el közeledből a világhoz és dolgaihoz való ragaszkodás.

BANKA GABRIELLA

Konfirmáció Las Vegasban

Las Vegasról csak annyit tudtam korábban, amennyit az útikönyvek is írnak: a szerencsejátékok és mulatóhelyek fővárosa, ahova özönlenek azok, akik könnyen és gyorsan akarnak meggazdagodni. Milliók keresik fel abban a reményben, hogy ott megtalálják a szerencséjüket, boldogságukat. Szédülten kóvályognak az emberek a játékkaszinók vakító fényáradatában. Egyetlen álmuk a pénz, és valami titokzatos erő odakötözi őket a játékautomatákhoz. Sosem gondoltam volna, hogy valaha eljutok oda. Nem is vágytam erre.

Amerikában voltam ösztöndíjas, és több mint tíz év után együtt ünnepelhettük a karácsonyt ott élő testvéremmel és családjával. Egy titokzatos boríték volt a karácsonyfa alatt: repülőjegy és szállodai szobafoglalás Las Vegasba. Kiderült, hogy néhány hét múlva lesz ott egy kicsi csapat, amelyik nem pénzről, hanem valami egészen másról álmodik. Akkoriban, a kilencvenes évek végén az Amerikai Evangélikus Egyház egyik legnagyobb, leggyorsabban növekvő gyülekezete élt ott. Ezért szervezték oda azt a konferenciát, amelyen a legújabb konfirmációs rendszert ismertették, és amelyre a testvérem befizetett.

A kápolnában mintegy ötven fiatal volt együtt énekelve, tapsolva, fűtyülve úgy, mint egy koncerten. A gitárosokat egy játékvezető váltotta fel, aki a bibliai vetélkedőt irányította. A győztes három számozott papírzacskó közül választhatta ki a jutalmat. (Mint utóbb kiderült, az első és a második papírzacskóban egy-egy konzerv volt, a harmadikban egy póló.) Ezután néhány fiatal egy rövid jelenetet adott elő, majd mindenki elcsendesedett, amikor a lelkész beszélni kezdett. **A téma a Miatyánk harmadik kérése volt: „Legyen meg a te akaratod!”.**

A lelkész saját tapasztalatáról beszélt: „Életemben három nagy törés volt, három nagy tragédia, amelyeket csak nehezen tudtam kiheverni. Az első egy kartörés. Egész életemben kosárlabdázónak készültem. Ez volt életem egyetlen célja. Rengeteget edzettem. Aztán egy focimeccsen megtörtént a baj – és itt felhúzta a pulóvere ujját, hogy megmutassa az operáció nyomait –, darabokra tört a csuklóm, a karom. Akkor úgy éreztem, elveszett az életem értelme.

A másik törés az volt, amikor a szívem tört össze. Képzeljétek el: otthagytott! Éppen az érettségi előtt! Otthagytott engem! Pedig a mamája is szeretett...

Úgy gondoltam, hogy minden a legnagyobb rendben, nálam jobbat nem is találhatna. És akkor egyszer csak viszszaem a régi barátjához. Összetörte a szívem. Azután Isten mindent jóra fordított és adott egy társat nekem. Az Igazít, akit feleségül vettem, és akivel nagyon boldogok voltunk.

Akkor jött a harmadik törés. Teltek az évek és nem kaptunk gyermeket. Imádkoztunk, sírtunk, könyörögtünk, vártunk – mindhiába. Összetört minden reménységünk. Nagyon nehéz ilyenkor kimondani: Legyen meg a te akaratod! Hosszú évek után Isten mindent jóra fordított és a három törésből életem három legnagyobb áldása lett: nem kosárlabdázó lett belőlem, hanem ifjúsági lelkész, az elveszített „nagy szerelem” helyett Isten igazi társat adott, és hosszú évek múltán mégis gyermeket ajándékozott nekünk. De ott és akkor, amikor a törések jöttek, úgy éreztem, hogy lehetetlen kimondani, hogy legyen meg a te akaratod. Csak a saját szemszögemből láttam a dolgokat, és fogalmam sem volt, mit akarhat Isten. Ha hasonló helyzetbe kerültök, jusson eszetekbe a három törés: törött csont, törött szív és törött reménység...”

Azután öt-hat fős kiscsoportokban folytatódott az óra. A csoportvezetők a szülők, keresztszülők, hívő, elkötelezett gyülekezeti tagok közül kerültek ki. A beszélgetésben nemcsak a tanultakat mélyítették el, hanem megosztották egymással az elmúlt hét élményeit is – csúcspontokat és mélypontokat –, imádkoztak egymásért, játszottak és megtervezték a következő szolgálati alkalmat a hajléktalanoknál.

Valahogy így zajlott egy konfirmációi óra Las Vegasban akkoriban, és nem csak ott, hanem több mint ezer amerikai gyülekezetben, ahol átvették ezt az új kiscsoportos konfirmációi programot. Kidolgozója az a *Rich Melheim* nevű lelkész, akinek hosszú évek hűséges, lelkiismeretes munkája után kellett szembenéznie a tragédiával: két volt konfirmandusának egymást követő öngyilkosságával. Koporsójuk mellett állva döbönt rá arra, hogy valami döntő változásra van szükség az egyház szolgálatában. Kapott Istentől látást arra nézve, hogy hogyan tud az egyház konfirmációs szolgálata igazi segítséget nyújtani a kilencvenes évek fiataljainak. Az általa kidolgozott rendszer „hit inkubátor” néven valóságos mozgalommá vált, amely akkoriban sok evangélikus gyülekezet életét megújította. A rendszernek négy alapvető pillére van: a ta-

nítás, az imádság, a közös szolgálat és a játék. Havi egy-egy alkalom ezzel az utóbbi kettővel telik el.

Napjainkban talán még hangsúlyosabb az a felismerés, amely ennek a programnak a hátterében van: a fiataloknak többre van szükségük, mint könyvekre, kátékra, tananyagokra. **Arra van szükségük, hogy átéljék Isten valóságát. Ezt nagyon nehéz könyvekből megkapni, de személyes kapcsolatokban át lehet élni.** Nem tudunk versenyezni az internet adta lehetőségekkel, de az a meleg, személyes, szerető kapcsolat, amit egy keresztyén felnőtt nyújtani tud, mindennél többet jelenthet. A lelkész mellett elkötelezett keresztyén testvérek azok, akik segítenek feldolgozni a tanultakat, megválaszolni a lelkigondozást igénylő kérdéseket, figyelemmel kísérik a gyerekek életét.

Ma a fiatalok még sokkal veszélyeztetettebb helyzetben vannak, mint akkor, a kilencvenes években. Még fontosabb, hogy a konfirmációi felkészítés lelkigondozás is legyen. A cél az, hogy a fiatalokat a szeretetnek, oltalomnak és gondoskodásnak olyan légkörével vegyük körül, hogy abból megérezzék: Isten közelében a legjobb helyen vannak, a gyülekezetben igazi segítséget kaphatnak az életükhöz. A közösség, az istentisztelet, a szolgálat, egymás köl-

csönös támogatása így hitük és életük részévé válhat.

A konfirmáció megerősítést jelent. Ennek két oldala van. Isten Szentlelke által megerősíti azt, amit a keresztségben elkezdett bennünk. Megerősíti hitünket, iránta való szeretetünket. A konfirmandus fiatalok pedig döntésükkel megerősítik azt, hogy elfogadják az Istentől kapott ajándékot, hogy életüket Isten terve szerint akarják élni.

A gyülekezetekben végzett konfirmációi előkészítésnek a végső célja az, hogy olyan fiatalokat neveljen, akik Krisztusnak, az életnek és a szolgálatnak elkötelezettjei, akik ismerik Jézust, értik a kegyelmet, ismerik és egész életükön át tanulmányozzák a Bibliát, tudatában vannak saját értékeiknek és élnek azokkal, erkölcsi felelősséget vállalnak, készek a szolgálatra és a miszsióra. Ehhez kérjük Isten segítségét és áldását.

FERENCZY ERZSÉBET

evangélikus
lelkész

Mi a lényeg?

Bakay Péter apostagi evangélikus lelkész, a Pesti Egyházmegye esperese (aki Bakay Péternek, a felvidéki nagyócsai lelkésznek, a Zólyomi Egyházmegye esperesének fia) kéziratai közt nemrég találtam egy ismeretet bővítő, hitet építő, lelket szépítő írásra.

1910-től az 1953-as kényszernyugdíjazásáig szolgált hivatalosan Apostagon. Utána „zuglelkézi” formában folytathatta gyülekezetépítő munkáját 1960-ig utódjával, **Hernádi Nándorral** példaértékű testvéri, kollegiális közösségben. Az ő felkérésére készítette el nagyapám az alább közölt írást, amit az ötvenéves szolgálata alkalmából rendezett hálaadó nap keretében mondott el.

BAKAY PÉTER
evangélikus lelkész,
cigánymissziós referens

ket.” – Nohát! – de ilyen az ember! Élete egyik legnagyobb eseményéről van szó, s képes ilyet beleolvasni a sürgönybe. Hallatlan! – Persze könnyű volt nekem angol hidegvérrel tréfálkoznom, hiszen bemutatkozásom napján a templomból kijövet a gondnok bácsi, a kedves öreg **Zlinszky** bácsi már hozta a hírt: az emberek mind azt beszélnek, hogy „Kisütött rá a nap – ez lesz a pap.” Borongós nap volt ugyanis akkor, de mikor a szószerke léptem, éppen előragyogott a nap.

Egy hónap múlva: a vicinális – a mi kedves kávédarálónk – bedöcögőben volt az apostagi állomásra. A kanyarodóban kinéz az ablakon a kalauz, s odaszól nekem: „Micsoda tömeg az állomáson! Ezek biztosan az országgyűlési képviselőt várják!” – Nemigen, mondom magamban, hanem Isten országának nagyon kicsi képviselőjét. De akkor már elő is állt a falu költője, **Vida** bácsi, és szavalta a versét. Utána a lányok üdvözöltek, akik közül **Práczky Terka** itt van, és **Szemcsik Mariska** már a jobb hazában.

Az idő órája azután is megállás nélkül tovább ketyegett. Lám, a toronyóránk meg-megpihen néha, úgy látszik, el is pihent már (megjegyzés: az óra a községé), de egyszer sem vettem észre, hogy az idő órája az 50 év alatt csak egy pillanatra is megállt volna... És mi minden történt az 50 év alatt! Hát, az én kedves kollégám arra kér, tartsak erről beszámolót. Nem volt elég, hogy kanonika vizitációkor a püspököm megszámlaltatott, most meg a lelkésem kíván elszámoltatni?!

Hát jó, de előbb elmondok egy legendát.

Volt egyszer egy király, annak egy kedves felesége. Igen szerették egymást. Boldogok voltak. A király hatalmas volt, de a halál hatalmasabb. Elrabolta a feleségét. A király sokat sírt utána. Aztán szép koporsóba helyezte. A koporsó fölé gyönyörű épületet emeltetett. Évről évre szíjítette az épületet. Oly szép volt az épület, hogy csodájára jártak. Mindenki csak az épületet nézte. A királyt is már csak az épület érdekelt. Sőt, egy napon rámutatva a koporsóra odaszólt a szolgáltnak: vigyék el innen ezt a holmit, nem stílszerű...

Íme, így sikkadt el a lényeg...

Most aztán miről is számoljak be? Talán arról, hogy 50 év alatt miket építettünk? Hogy 1910-ben harangot öntettünk; '12-ben paplakot, '14-ben iskolát s tanítólakot építettünk; a '20-as évek táján a hadbavonult harangok helyére újakat öntettünk, s az az idő tájt a porig égett 2-es számú tanítólak helyére újat építettünk; hogy azután melléképületeket emeltettünk, majd

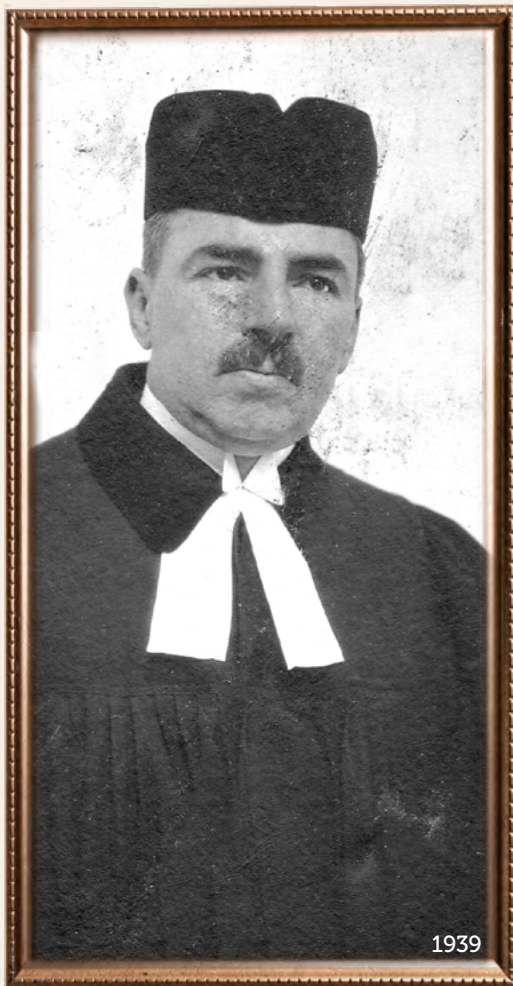
Kedves Testvérek!

Ha az influenzától megdermedt agyam megengedi, eleget próbálok tenni lelkész urunk, az én kedves kollégám azon óhajának, számoljak be apostagi ötvenéves szolgálatomról.

Előjáróban egy-két epizódot szeretnék elmondani.

1910. év februárjának egyik hajnalán két ébresztőóra ketyegett a rozsnói esperességi segédlelkész éjjeliszekrényén. Az egyik kölcsönzött éneklő óra volt, a másik közönséges vekker. Először az éneklő óra szólalt meg lágyan, mégis határozottan: „Kék nefelejcs, kék nefelejcs virágzik a, virágzik a hegyalján...”. Felriadt a segédlelkész. „Mi ez, hol vagyok? ... Hja, persze! Hiszen holnap be kell mutatkoznom Apostagon!” – De ekkor csörgött nagy kíméletlenül a másik vekker: Na, csak gyerünk, gyerünk, indul a vonat...

Két hét múlva: papválasztás Apostagon. 11-kor közgyűlés, 12-kor feladhatják a sürgönyt. 1 órára megérkezhet... 1 óra. Sürgöny nincs. 1 óra 5 perc, jön is már kipurultán a postás... Beront vele a háziaszszonyom is... „No, mi van? Bontsa már!...” Bontom, s kapásból, szemrebbenés nélkül olvasom: „Sajnálattal értesítjük, hogy 5 szavazattal lemaradtunk. Szerető hívei...” „Ezt nem hittem volna, ez nem is igaz, adja ide azt a sürgönyt!” „Tessék”, s akkor ő olvassa: „Szeretettel köszöntjük egyhangúlag megválasztott lelkészün-

Családja körében az apostagi parókia kertjében, 1937

Konfirmandusai körében, 1940-es évek

a tornyot megemeltük, s az orgonát átépítettük; az egyházi porta elé vas-kerítést, betonjárót húztunk; a templomba és az egyéb egyházi épületekbe a villanyt s az ártézi vizet bevezettük. Mindez elismerően szól a hívek áldozatkészségéről. De eltévesztett dolog lenne ezen elméláznunk – mert nem ez a lényeg.

De így miről számoljak be, mi a lényeg?

Arról talán, hogy sok evangelizációt tartottunk. Egy ízben különösen is katasztrófa – nem ez a lényeg. Talán a két résztvevővel naponta. Az élen öt teológiai tanárral. Emlékezetes napok voltak ezek. De az, hogy ezt áldozatosan megrendeztük – nem a lényeg.

Akkor miről is számoljak be? – A nagy vízőzónáról és a kétszeri tűzőzónáról? A vízőzónáról, amikor a megbőszült folyam haladtában gátját szakítva órák alatt száz és száz boldog otthont – köztük természetesen sok hívünk kedves hajlékát – sodort el? De hiszen a régi épületek helyére két éven belül újak épültek. S bármennyire borzalmas volt a katasztrófa – nem ez a lényeg. Talán a két tűzőzóna: a két szörnyűséges világháború, mely kínos eret vágott községünkön, hiszen közel kétszáz drága szerettünket, köztük sok hívünket ragadta el? De ha az örökkévalóság síkjába állunk, s elgondolkozunk azon, hogy mi is utánok (sic.) vándorolunk, bármennyire vérzik is a szívünk a történeteken – nem ez a lényeg.

De hát miről számoljak be, mi is elvégre a lényeg?

Kanonika vizitáció volt. Szószéki szolgálatom után 11 órakor kezdett szólni hozzánk püspökünk. Három óra hosszan át szólott a halálos csendben. Lenyűgöző volt a szolgálata! Nem tudtunk betelni vele! Eltávozta után előjáróban rövid pár sort írt. Talán szabad felolvasnom: „Kedves Péter, elemlegetem, milyen kedvesen töltöttem el nálatok azt a pár órát. Nagyon hálás vagyok érte neked is, kedves párodnak is. Minden jó volt. Egészen otthon éreztem magamat nemcsak nálatok, hanem az egész lakosság közt. Szíves üdvözlémet add át mindenkinek, akivel találkoztam. ... Utunk zavartalan volt, jól érkezünk, jól vagyunk. Bpest, 1940. szept. 28-án. Kész híved: D. Raffay Sándor.”

De bármilyen kedves mindez és jóleső püspökünk jóindulatú gesztusa is – nem ez a lényeg!

Uram, Te még a sivár földből is tudsz gyümölcsöt elővarázsolni.

Ezek után most már miről is számoljak be?

Talán statisztikát kellett volna összeállítanom népmozgalmi adatokból, születésekről, halálozásokról, szaporodásról, fogyásról, vagyoni viszonyokról? Mindez lehetne talán érdekes – de semmiképp nem a lényeg!

De most már ideje, hogy megállapítsuk, mi a lényeg.

A lényeg:

Vajon az 50 év alatt a helyi és vendéglelkészek ajakán tisztán és igazán hangzott-e az ige?

Vajon az ige nyomán csillan-e meg a szemekben a bűnbánat könnye, és hány ilyen igazgyöngy-csepp hullott ki?

Vajon e könnyek nyomán voltak-e mozdulások, az újjászületésnek megmozdulásai?

Vajon épült-e a szívekben Isten országa, megszerették-e sokan az Úr Jézust, s győzött-e a szívükben Vele a szeretet a gyűlölet felett, a megbocsátás a bosszú felett, a szolgálat lelke az önzés és az uralkodás lelke felett?

Vajon az ezernél jóval több testvérünk, akiket elkísértünk utolsó útjukon, hitben mentek-e át, s akik visszamaradtunk, hiszünk-e egész szívvel abban, hogy boldogan megláthatjuk mennyei Atyánkat, s védő szárnyai alatt drága szeretteinkkel együtt dicsőíthetjük örvendő szent nevét?

Mindez a lényeg!!!

De tudhatnék-e én vagy bárki ember erről beszámolni? Bizonyosan nem!

Végül is e beszámoló csendes hálaadássá alázkodik az 50 év minden napján kegyelmesen kiosztott testi és lelki kenyérért, és könyörgezőssé:

Uram, Te még a gyarló munkát is megáldhatod, Te még a sivár földből is tudsz gyümölcsöt elővarázsolni. Te megteheted, hogy a víz, mely haszontalan csatornán 50 éven át csörgedezett, élő vízzé tisztuljon, és új életet ajándékozzon, mert Tetőled, Teáltalad és Tereád nézve vannak mindenkinek. A Te szent neved áldassék örökké.

Emberarcunk istenképűsége

Szentirmai Róbert ortodox papot, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának missziói bizottsági tagját, aki polgári foglalkozása szerint informatikus, **Szeverényi János** kérdezte.

Életed egyik mottója a világ „átistenítése”. Mit jelent ez?

Az ortodoxiában szabadon lehet Istenhez fordulni és gyakorolni azokat a kiérlelt szertartásokat, a sok-sok generáció által bizonyított életvezetési módokat, amelyek jó irányba tudják megváltoztatni az ember életét. Ugyanis a bűnbeeséssel az emberiség megsebződött, ez a megsebzettség pedig kezelést igényel. Imádságainkban és a szertartások mindegyikében megfigyelhető a tanító szándék, hogy hogyan lehet az ember egy picit jobb.

Különösen az esti és a reggeli magánimák érdekesek, amelyek során az embernek szembe kell néznie saját magával, belső indítatásaival. Ezek leküzdése nemcsak általánosságban feladat, hanem ahhoz is fontos, hogy az ember olyanná legyen, aki Isten akarata szerint él, aki megtalálja a helyét, a boldogságát az Isten által teremtett világban. A bűnbeesés óta mindannyian ebbe az állapotba vágyunk vissza.

Amikor az ember közelebb kerül Istenhez, kezdi őt megismerni, feltárul egy végtelen lehetőség, ahol egyre több mindent megérthetünk a világgal kapcsolatban. Ha az ember elkezd lelki életet élni, akkor észreveszi, hogy a rossz, ami a világban van, saját magán belül is jelen van. Ahhoz, hogy a világ jobb legyen, saját magunkon is kell javítani.

Sokaknak az az érzése, hogy a kereszténység, azon belül is az ortodox világ muzeális intézmény. Meglepő lehet, hogy az ortodox egyház ilyen felelősséget érez a világeért.

Kétféleképpen gondolják az emberek a világ felé való nyitást. Az egyik, hogy próbáljuk meg a templomi szertartásokat vagy az életmódunkat olyanra tenni, mint a világé. Ez nem jó út, mert hiába próbál valaki egy templomi szertartást rockkoncertté alakítani, az mégsem lesz ugyanaz. Lehet, hogy egy réteg számára érdekes, de csak olyan, mintha egy marketingszakember meg-

próbálná eladni azt, amire mások talán nem is kíváncsiak.

Az ortodoxia inkább úgy szokott fogalmazni, hogy ugyan a szent liturgia az egyházi életünk középpontja, de lényegében az egész életünknek egyfajta liturgiává kell összeállnia. A templomot nem keverjük össze a kocsmával, és a liturgikus dolgainkat sem az egyéb hétköznapi feladatainkkal, de mindent ugyanazzal a lelkiállattal kell végezni.

Az embernek a világban van a helye, és az egész világot át kell, hogy istenítsük. Ez praktikus szinten azt is jelenti, hogy magunk körül vonzóvá tesszük a környezetet. Ha az ember a külső dolgokban próbál rendet tartani, akkor egyúttal belül is ezt teszi. Ha elkezdek szeretettel bánni a dolgokkal, még ha nem is az én feladatom, hogy megjavítsak valamit, de megteszem, vagy önzetlenül próbálok valami jót tenni a környezetemben, azzal is mintát szolgáltatok mások számára.

Amikor elkezdjük a házunk építését, előttünk egy nagy terület volt tele sittel. Mindenki úgy gondolta, hogy a hulladék

számára a legjobb hely a közterület, csak a kerítéshatárig érdeklí az embereket a rend. Engem mindenki bolondnak nézett, hogy első lépésként a telkem körül fákat ültettem és azon dolgoztam, hogy ez a sirtes terület parkká változzon. Szerencsére az önkormányzat segített abban, hogy ebből később játszótér lehetett. Az első időktől kezdve mindig megjelent az el-lenerő huligánok képében, akik az elültetett sövényt másnap kikapották, az új padot tönkretették, a táblát fölgújtották és így tovább. Én mindig jó korán fölkeltem és helyrehoztam az okozott károkat. Mára szépen megerősödtek a növények, és gyönyörű park van előttünk.

Sokan csalódnak, amikor sorozatosan kudarcba fullad a békességen való munkálkodásuk. Mi ad erőt a folytatáshoz?

Az emberben kell lennie egyfajta szent makacsságnak, mert hajlamosak vagyunk néhány kudarc után feladni. De én azt mondtam, hogy csak azért is!

Ne legyen senkinek kétsége afelől, hogy ha bármilyen jó ügyet akar szolgálni, akkor az ördög, a gonosz – akinek a létezését sokan megkérdőjelezzik – mindig megtalálja azt a pontot, amelyen keresztül a leginkább kárt tud nekünk okozni.

Ki ellen kell harcolni?

Ez a bizonyos harc már jó ideje folyik. Az a kérdés, hogy gondtalanul lépegetünk virágot szedve a lövészárkok között, vagy észre vesszük azt, ami körülöttünk zajlik: az embernek mint emelkedett létezőnek ideológiákkal való lealacsonyítását, megszüntetését. Szeretnének valamiféle tömeget, masszát gyúrni az emberekből oly módon, hogy az istenképmás mivoltuk szép lassan elveszzen, és ne is legyenek ennek tudatában. A legnagyobb támadások pontosan azokat a dolgokat célozzák, amelyek igazán emberré teszik az embert, amelyek már a Szentírás első lapjain is ott szerepelnek.

Milyen területeken vannak támadások az ember ellen? Házasság, család, gyerekek?

Mindegyiken. Ha megnézzük, hogy a teremtésnél Isten hogyan képzelte el a világot – akár a nemekre vagy a házastársi kapcsolatra gondolunk –, ezeknek olyan meghatározottsága van, amelyet a mai világ igyekszik nem-hogy figyelmen kívül hagyni, hanem teljesen az ellenkezőjére fordítani. Ha felszámoljuk az alapokat, és olyan világot építünk fel, amelyik éles ellentéte Isten akaratának, akkor elfogadhatatlan világba jutunk. Az istenképmáság lerombolása azt célozza, hogy ne legyen az embernek semmilyen fogódzója, haladjon folyamatosan abba az irányba, amerre terelik.

Ez a szellemi harc a bűnbeesés óta zajlik, a gonosz azóta működik a világban. Sokan azt mondják, hogy ezek elavult fogalmak, gonosz nincs, a legfőbb rossz, ami a világban van, az maga az ember. Ha azt mondjuk, hogy nincs gonosz mint önálló létező, akkor két lehetőség marad: vagy Isten a gonosz, vagy tényleg mi magunk. De hogyan lehetne gonosz Isten, aki tőlünk is a jót várja? Az ember sem abszolút értelemben gonosz, hiszen alapvetően a jóra vágyunk.

Annak idején a katonaságnál volt egy élményem. Egyszer csak a saját testemen kívül találtam magamat, láttam magamat az ágyon fekvő gonosz erők vetek körül, és azt hittem, hogy meghaltam. Az vetett véget ennek az állapotnak, hogy feljött az ügyeletes, bevágta az ajtót, és én visszazuhantam a saját testembe. Nem tudom elmondani azt az iszonyatot, amit akkor megtapasztaltam.

Mi történt ott?

Olyan tapasztalásom volt, hogy ez a világ csak egy vékony függőnnyel takarja el előlünk azokat az erőket, amelyek jelen vannak.

Fél évvel korábban beszélgettem egy teológushallgatóval, aki azt mondta, hogy ő tudja, hogy a sátán létező személy. Korábban azt hitte, hogy nem, de megtapasztalta a személyes létezését. Akkor elkezdtem neki felhozni a szokásos érveket, amiket erre mondani szoktak, de ő kitartott, hogy sajnos ez nem így van. Aztán fél év múlva ebben az élményben magam is megláttam, igazat mond.

Akkor azt éreztem, hogy fel kell világosítani az embereket arról, hogy ez olyan valóság, ami valóságosabb annál, mint hogy itt ülünk és beszélgetünk.

Informatikusként mi egy mai slágertémáról, a mesterséges intelligenciáról a véleményed?

A mesterséges intelligencia egy új irány, új eszköz. A külső szemlélő számára úgy tűnik, mintha a gép gondolkodna. Egyelőre, legjobb tudomásom szerint, ez nincs így. Óriási adatbázisok feldolgozása áll a háttérben. Az algoritmusok olyan öntanuló rendszerek, amelyek bizonyos mintázatok alapján próbálnak válaszokat adni. Amikor kipróbáltam, nem a szokványos kérdéseket tettem fel, hanem arra voltam kíváncsi, hogy hol húzódnak a határok. Azt láttam, hogy nem vallja be a rendszer, mit nem tud, hanem megpróbálja kitölteni a hiányokat valami hamis információval.

A mesterséges intelligencia egyik legnagyobb veszélyének azt látom, hogy mivel rengeteg hasznos dolgot össze tud gyűjteni, az ember elkezdhet megbízni benne. Ha az ember ezen alapuló programokat használ, akkor még felkészültebbnek kell lennie és jobban kell tudnia a dolgokat, hogy tudja ezeket ellenőrizni is.

Merre fog ez fejlődni? Hogyan használjuk, hol van az etikai határ? Egy vers vagy egy szakdolgozat megírásánál?

Ha a tanár veszi a fáradságot és tényleg végigolvassa a szakdolgozatot, akkor kiderül, hogy ostobaságok is vannak benne, és nem találjuk hozzá a hivatkozásokat. Érzésem szerint az fog még leginkább formálódni a jövőben, hogy egyre megbízhatóbb lesz ez a rendszer, viszont rengeteg ember munkája meg fog szűnni miatta.

Én egy másik oldalától sokkal jobban tartok: az ilyen rendszereknek az emberek felett gyakorolt kontrollszerepétől. Már most is, ahol működik egy WiFi-router, azon keresztül egy speciális szoftverrel meg lehet figyelni a másik embert. Ez még kezelhető, de az, hogy teljesen kontroll alá lehet venni az emberiséget, már tényleg ijesztő. Gondoljunk csak a kínai kísérletekre, amelyek bizonyos szempontok alapján értékelik az emberek viselkedését, és ennek függvényében utazhatnak el egy másik városba.

Ezektől sokkal jobban tartok, főleg, mert nagyon erőteljesen megjelent egy erős ideológiavezérelt gondolat, amely szeret minden más gondolatot cenzúrázni – például a keresztyénséget. Hiszen bennünk még ott van a tudat, hogy Istenhez tartozunk, és ez nem tetszik azoknak, akik szeretnék minket a befolyásuk alatt tartani.

Ez a tudás ugyanis kifelé mutat abból a ketrecből, amelybe be akarnak zárni bennünket. Egyre erőteljesebben lehet látni az erre való törekvéseket. Nem tudhatom, hogy milyen következménye lesz annak, ha holnap kikerül valahova, amit ma még szabadon kimondhatok.

Ezek nagyon súlyos gondolatok. Mégis, mivel tudod biztatni az olvasókat?

Az a legfontosabb üzenet, hogy Isten képére és hasonlatosságára vagyunk teremtve. Az a feladatunk, hogy ezt az istenképiséget feltárjuk saját magunkon belül. Azt a Krisztus-képet kell a sok-sok ráarakódott réteg alól előásnunk, amilyennek valójában rendelve vagyunk itt a földön. Mert ha ez megvan, akkor tömlöcbe is zárhatnak, fölfelé mégis nyitott lesz az ég.

Ha nem vesszük komolyan a hit dolgait, akkor nem csak arról van szó, hogy mi vár ránk majd, amikor itthagjuk a földi világot, hanem egyre inkább az is kérdés, hogy itt, a földi létünkben mi lesz a sorsunk.

Az interjú meghallgatható az Evangélikus Missziói Központ honlapján, a rádió/interjúk menü alatt.

A zsidóknak nincs szükségük Jézusra?

A keresztyének küldetése, hogy féltékennyé tegyék Isten választott népét – hívja fel a figyelmet a bibliai igazságra **Avi Snyder**, a Zsidók Jézusért szervezet európai nagykövete *A zsidóknak nincs szükségük Jézusra ...és más tévhit*ek címmel magyar nyelven megjelent könyvében.

Avi Snyder konzervatív zsidó családban nőtt fel New Yorkban. 1977-ben egy Zsidók Jézusért által kiadott traktátus és keresztyén barátai őszinte bizonygátétele segítségével jutott el a Jézusba vetett üdvözítő hitre. 1978 óta szolgál a Zsidók Jézusért szervezetnél az Egyesült Államokban, és több európai országban a szervezet kirendeltségeinek vezetőjeként. Jelenleg feleségével, Ruthal az Egyesült Államokban él. Három felnőtt gyermekük van.

holokauszt miatti büntudat következtében egy újabb (ősrégi) hamis tan indult útjára: a kettős szövetség teológiája. Eszerint a zsidó népé az Ószövetség, a keresztyéneké az Újszövetség, és a kettőnek nincs egymással kapcsolata: mindkettő a maga szövetsége alapján üdvözü. Ezért érezte kiemelkedő jelentőségűnek Avi könyvét, és szorgalmazta annak magyar nyelvű kiadását – mondta el. E célért fogott össze Fabiny Tibor és volt tanítványa, *dr. Czertnár Sándor* református lelkész, egyetemi adjunktus, a könyv fordítója a Zsidók Jézusért misszióval.

Avi Snyder konzervatív zsidó neveltetése ellenére nihilista lett. Később megismerte az örömmézenet tartalmát, és megbizonyosodott arról, hogy mindez igaz: Jézus a zsidó nép megígért Messiása, és egyedül az ő engesztelő áldozatában és feltámadásában való hit vezet üdvösségre. Ami mégis késleltette a döntését, az a zsidó barátai és rokonai elutasításától való félelem volt. Később megértette, hogy nem az az igazán fontos, hogy az emberek mit gondolnak

róla, hanem az, amit Isten gondol róla. Döntésének meghozatala után is zsidó maradt, sőt, megértette, hogy a lehető „legzsidóbb” dolgot tette: követője lett a Mózes és a zsidó próféták által megígért Messiásnak.

Könyvében többek között a következő népszerű kérdésre ad választ: „Ha Isten megbánhatatlan módon kiválasztotta Izraelt, nem jelenti-e azt, hogy választottságuk okán ők automatikusan üdvösséget kapnak?” Megerősíti a kiválasztottság tényét, ugyanakkor hangsúlyozza: a választottság nem az üdvösségre, hanem a küldetésre vonatkozik. Isten arra választotta ki a zsidó népet, hogy egy teljes nemzet közbenjárjon Istennél a többi népért, ugyanakkor tanítsa Istentől a többi népet (2Móz 19,5–6). A zsidó nép választottságának célja az, hogy a nemzetek világossága legyen, és az Isten üdvözítő jó híre a

föld végéig eljusson (Ézs 49,6). De ahhoz először maguknak a hívőknek kell megismerniük az üzenetet, és kell hinniük benne. Ki által fog ez megtörténni?

Avi Snyder üzenete mozgósító erejű: nekünk, nem zsidó keresztyéneknek is van küldetésünk, ami valójában a világevangelizáció kulcsa: „féltékennyiségre ingerelni” a zsidó népet a saját Írásukra, a saját Istenükre és a saját Messiásukra (Róma 11,11). Ha ezt készek vagyunk megtenni, és zsidó testvéreink közül sikerül hitre vezetni némelyeket, bízhatunk abban, hogy Isten felébreszti bennük a megbánhatatlan elhívást, és elküldi őket a megmentő üzenettel a nemzetekhez a föld végső határáig.

TAR KATA

a Zsidók Jézusért Misszió magyarországi vezetője

Tar Kata, Avi Snyder, Aaron Lewin

*A zsidóknak nincs szüksége Jézusra... és más tévhit*ek című könyvének megírására az a tapasztalata indította, hogy különösen az európai keresztyének körében egyre több téveszme kering a zsidó nép üdvösségének kérdéséről. A különböző érvek mindegyike azt tűnik alátámasztani, hogy a zsidó népnek nem kell hallania a keresztyén bizonygátélt, mert ők más módon nyernek üdvösséget. Avi ezeket az érveket gyűjtötte csokorba és vette górcső alá a bibliai kijelentés fényében.

A könyv budapesti bemutatóján *Fabiny Tibor*, a Károli Gáspár Református Egyetem angol irodalomtörténet és hermeneutika professzora mondott bevezetőt, melyben épp erre a 2. világháború utáni jelenségre utalt: a behelyettesítési teológia – miszerint a zsidó nép helyére egy új választott nép lépett: az egyház – hamis tana után, elsősorban a

**Avi Snyder: A zsidóknak nincs szükségük Jézusra ...és más tévhitek – Egy hívő zsidó gondolatai
Zsidók Jézusért Alapítvány, 2022**

Ajánlott ár: 1200 Ft

+ postaköltség

Megrendelés: info@zsidokjezusert.org

Honlap:

zsidokjezusert@zsidokjezusert.org

Mi köze a világképnek az erkölcshez?

Az egyik felfogás szerint csak relatív etika létezik. Helyes és helytelen meghatározója az egyén, a társadalom vagy az evolúció. Ezért részben eltérő és folyton változó a társadalmak etikája. Vagy az aktuális hatalom, vagy a tömeg, vagy az egyéni tetszés, érdek vagy ösztön dönt.

A másik felfogás szerint létezik objektív, egyetemes értékeket képviselő, mindenkire kötelező érvényű etika, amelynek a forrása a Teremtő. Ezért léteznek minden kultúrában érvényes, közös értékek is. Ezeknek pedig – ellentét esetén – felül kell(ene) írniuk az aktuális hatalom döntéseit, a tömeg akaratát vagy az egyéni tetszést, érdeket és ösztönt. **A két felfogás közötti különbség alapja végső soron a valóságról, Istenről alkotott eltérő kép.**

A Biblia szerint Isten teremtette az embert, ezért a szexualitás az emberi élet természetes része. A nemi különbözőség és a nemi élet a szeretet kinyil-

vánításának és az örömszerzésnek igazi istenadta eszköze, de az emberi öntörvényűség, az önzés és a gonoszság miatt régóta védelemre szorult.

Az emberi kultúrák és az egyház története sajnos arról tanúskodnak, hogy a nemi különbözőséget és a nemi életet nem mindig becsülték valódi értékének megfelelően. Akár eszeveszett istenítés, akár képmutató megvetés kísértette a nemiséget, férfiak és nők rengeteg fájdalmat okoztak már egymásnak, tudatosan és tudatlanul egyaránt.

Ha van olyan életterület, ahol nem mindegy, kinek milyen az erkölcsé, akkor az a nemiség. Nem véletlen tehát, hogy Isten a Szentírásban részletesen foglalkozik a témával, és hisszük, hogy a bibliai parancsok és tilalmak, alapelvek és tanácsok segítenek eligazodni a legtöbb kérdést és problémát illetően.

A nemiséggel és a nemi élettel kapcsolatban különösen is igaz, hogy nem szabad figyelmen kívül hagyni annak az

üzenetét, aki az egészet kitalálta. **Nem neki teszünk vele szívességet, ha odafigyelünk rá, hanem magunknak.** A tét az, hogy a nemi élet is valóban Isten dicsőségére és ember örömére szolgáljon.

DR. SZALAI
ANDRÁS

Az apologia.hu honlap rendszerező gyűjteménye:
„Szexualitikai szövegek a Bibliában”.

Kitekintés

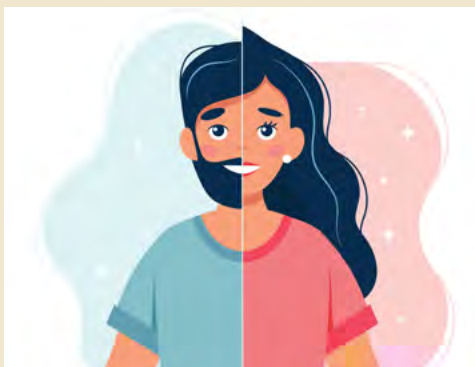
Skandináv katolikus püspökök a transzneműség ellen

Öt ország nyolc katolikus püspöke állt ki a hagyományos keresztény tanítás mellett. Az északi püspökök levélben erősítik meg az emberi szexualitásról szóló egyházi tanítást – írta meg a Catholic News Agency. A levélben a modern transznemű ideológiákkal szemben a „személyiség megtestesült integritását” védelmezik. „Tartozunk azzal az Úrnak, magunknak és világunknak, hogy számot adjunk arról, hogy mit hiszünk, és miért hisszük, hogy ez igaz” – írják. A püspökök a levélben tiltakoznak az ellen, hogy egy ilyen nézetet a gyerekekre „nem merész hipotézisként, hanem bizonyított igazságként” erőltessenek rá. Különösen neveztek, hogy egy intenzíven testtudatos társadalomban a testet valójában félvállról veszik.

Ezt a pásztorlevelet idén március végén felolvasták a szentmiséken Svédország, Norvégia, Finnország, Dánia és Izland katolikus templomaiban.

Katolikus tiltakozás a nemváltás ellen

Washington: az amerikai katolikus egészségügyi intézmények orvosai nem végezhetnek nemváltó műtéteket, és nem alkalmazhatnak hormonkezeléseket pácienseiken, mert azok nem járulnak hozzá az emberek jólétéhez, sőt károsak.

Az amerikai püspöki konferencia a nemváltás minden formáját elutasítja. A nemi identitásavarrá felajánlott beavatkozások nem tartják tiszteletben az ember alapvető felépítését, a test és lélek belső egységét, amelyben a test nemileg megkülönböztethető. Isten a maga képére teremtette az embert. Senki sem születik rossz testben, tiszteletben kell tartani az emberi test alapvető biológiai rendjét.

Angliában és Walesben fogy a keresztyének száma

A legutolsó népszámlálás adataiból az tűnik ki, hogy Angliában és Walesben több a nem vallásos lakosok száma, mint a keresztyéneké. Az Egyesült Királyság második legnépesebb városában (Birmingham) a bevándorlók és leszármazottaik vannak már többségben az őslakosokkal szemben. Angliában és Walesben alig egy évtized alatt a keresztyének száma meredeken csökkent. A vallásosság egyértelműen az egykor keresztyén lakosság körében gyérült.

A szigetország tavalyi részleges népszámlálásának feldolgozott és a brit Nemzeti Statisztikai Hivatal (ONS) nemrég közzétett adataiból derült ki, hogy Angliában és Walesben 2011 és 2021 között több mint 5,7 millióval csökkent a magukat keresztyénnek valló lakosok száma. Növekedett a buddhisták, a hinduk, a szikhek, a zsidók és más vallásúak aránya. Továbbá tíz év alatt 1,1 millióval növekedett az Angliában és Walesben élő muszlimok száma.

Öngyilkos lövöldöző Hamburgban

A Jehova Tanúi Közösségének házában többen meghaltak egy támadás során. A Spiegel Online hírportál értesülése szerint az elkövető a vallási közösség egy korábbi tagja volt. A harminc és negyven év közötti férfi, aki pisztollyal lövöldözött, nem szerepelt a szél-sőségek nyilvánartartásában. Hatan meghaltak, nyolcan megsebesültek. A rendőrök az épület egyik felső emeletén rábukkantak egy holttestre és arra utaló nyomokra, hogy ez a személy lehetett az elkövető.

Eutanáziaturizmus

A világban egyre több országában tervezik legalizálni az eutanáziát. Az úgynevezett eutanáziaturizmus jelensége folyamatosan erősödik. Sokan olyan országokba utaznak, ahol engedélyezett az eutanázia. Svájcban legalizálták az öngyilkoskapszulaként ismert szerkezetet. Ezt orvosi felügyelet nélkül lehet alkalmazni. Portugáliában a parlament tavaly év végén megszavazta az asszisztált öngyilkosság legalizálásáról szóló törvényt, de az alkotmánybíróság februárban alkotmányellenesnek nyilvánította azt. Egyre több országban legalizálják az eutanázia valamelyik formáját. A világ államainak túlnyomó részében törvény tiltja a gyakorlatot.

Létezik passzív, illetve aktív eutanázia, és asszisztált öngyilkosság. Az aktív eutanázia csak néhány államban – Belgiumban, Luxemburgban, Hollandiában, Kolumbiában, Új-Zélandon és Spanyolországban – legális. Az asszisztált öngyilkosság lényege, hogy az orvos csak az öngyilkossághoz szükséges eszközt biztosítja a beteg számára. A jelenlegi szabályozások szerint ez Ausztriában, Finnországban, Németországban, Svájcban, Kanadában, valamint az Egyesült Államok bizonyos területein megengedett. A legtöbb esetben csak olyan személyek élhetnek a felsoroltakkal, akik gyógyíthatatlan betegségben szenvednek, állapotuk visszafordíthatatlanul és folyamatosan romlik, vagy betegségükkel veszélyt jelentenek másokra.

Helyes vagy sem az eutanázia? A kérdés súlyos, de nem lehetetlen a döntés. Csak azt kell eldönteni, hogy kié az életem. Ha csak az enyém, akkor én döntök, és letehetem akárhol, akárhogy. Ha hiszem, hogy Istentől kaptam az életet, akkor a kérdés Istenre tartozik, s rám a nehéz betegség helyzetében az imaharc marad.

Saját statisztika

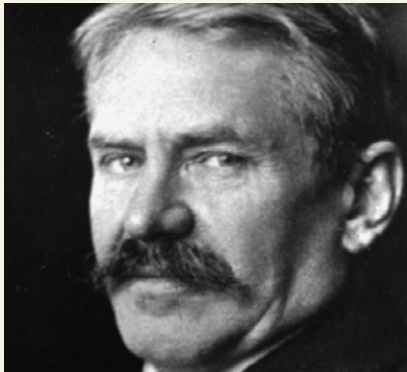
Németországban minden korábbinál nagyobb az egyházból kilépők száma. 2021-ben több mint 359 ezren fordítottak hátat a katolikus, 280 ezren pedig a protestáns egyházaknak – jelentette a Euronews német szerkesztősége a két egyház statisztikáira hivatkozva. Tavaly már a németek kevesebb mint fele volt keresztyén. A vallási szakértők feltételezése szerint ebben nem kis szerepet játszott az is, ahogyan a püspökök kezelték a szexuális visszaélésekkel kapcsolatos eseteket.

Katolikus egyházi áldás Németországban az azonos nemű pároknak

A német katolikus egyház megújításán dolgozó – püspökökből és a katolikus közösség világi képviselőiből álló – testület megszavazta, hogy 2026 márciusától az azonos nemű párok is kaphatnak hivatalos egyházi áldást Németországban. A gyűlés 202 résztvevője közül 176-an szavaztak az újítás mellett, 14-en pedig ellene. 12-en tartózkodtak a voksolásnál. „Az elfogadott ajánlás szembemegy a Vatikán teológiai kérdésekben illetékes Hittani Kongregációjának két évvel ezelőtti állásfoglalásával, amelyben egyértelműen nemet mondtak a kapcsolatban élő azonos neműek esetleges megáldására.” (forrás MTI).

Száz éve hunyt el az elhallgattatott Ernst Troeltsch

1923. február 1-jén hunyt el az 1865-ben született protestáns teológus, Ernst Troeltsch. Karl Barth elementáris hatásának is szerepe volt abban, hogy a maga korában elismert tudós a háttérbe szorult. De más oka is volt, főleg Kelet-Európában. Jelentős szellemi teljesítménye a német vallásszociológia és vallástörténeti iskola megalapítása (nem egyedül). Fontos témája volt, hogy a keresztyénséget történelmi összefüggésekbe helyezte, és kimutatta hatalmas történelmi befolyását. Ezzel együtt felhívta a figyelmet a marxista tudatzavarra is, aminek – szerinte – alapvető tévedése volt az ópium és a vallás összekeverése, amit nemzedékeknek adtak be a kommunisták. A keleti blokk totalitárius bolsevik rendszerre politikai és hatalmi eszközökkel elnyomta Troeltsch jelentős munkásságát. Pedig nagyszerű hozzáértéssel elemezte egyrészt a vallási eszmék és a kultúra összefüggéseit, másrészt a vallási gondolatok, eszmék közösségformáló erejét. Az ő tételre, hogy a keresztyénség hatása nélkül nem alakult volna ki a modern kultúra. Leírta kutatásaiból született gondolatait arról, hogy hogyan befolyásolta a szociális problémák megoldását a keresztyén hit. Kritikusan állt szemben a korabeli világpolitikával és gazdaságtannal.

Etikáját Jézusnak az Isten országáról szóló eszkatológiai kijelentéseire építette. Állította, hogy a keresztyénség igazi lényege az, amire mindenkinek szüksége van, és hogy Jézus evangéliuma áthatja az egész európai civilizációt, még a profán valóságot is. „Az evangélium ethosza mindennek alapja.” Érdemes ezen a tételén meditatálni: az evangélium a szellem demilitarizálása. A demilitarizálás jegyében a háborút 1916 karácsonyán nagyon elítélte. A háború halál, nem legitim politikai eszköz, hanem brutális önzés, hazug közösségvédelem, a lényege, hogy gonosz és gonoszra tesz. A mai megkerült világban a háborúpártiaknak is érdemes lenne Ernst Troeltsch munkásságát tanulmányozni.

Egy utcai prédikátor és egy transznemű esete Angliában

2021-ben a brit rendőrség letartóztatott egy utcai igehirdetőt, mert férfiként szólított meg egy transznemű nőt, aki férfi léte nő ruhában volt jelen az igehirdetésén. Vád: megsértett egy „biológiai” férfit, mert nem volt hajlandó őt nőnek tekinteni. A bíróság pénzbüntetésre, valamint három nap közösségi munkára ítélte. Az igehirdető arról prédikált, hogy kik nem örökölhetik Isten országát, az üdvösséget: házasságtörők, részesegedők, a homoszexualitást pedig Isten szemében utálatosnak nevezte (1Kor 6,9–10).

Idecsatolhatjuk az ítélet kérdését a Zsid 10,26–31 alapján. Továbbá igaz az is, hogy Isten mindenki felé előfeltétel nélküli szeretettel fordul, de ennek a felénk forduló isteni szeretetnek következménye a bűnbánatunk, a megtérésünk és az Isten akarata szerinti életünk.

Ez az igehirdető a bíróságon is elmondta, hogy Isten férfinek és nőnek teremtette az embereket. A bíróság elítélte.

Az egyháznak nem a világot kell megmentenie, hanem a világ megmentőjét kell hirdetni

Ezzel a címmel jelent meg 2022 decemberében egy rövid cikk a német hitvalló mozgalom *Informationsbrief* című folyóiratában.

A Németországi Protestáns Egyház (EKD) zsinata (Magdeburg, 2022. november 6–9.) teret adott a baloldali radikális Letzte Generation (Utolsó Nemzedék) aktivistáinak, hogy az ülésen hirdessék környezetvédelmi nézeteiket. A zsinati tagok egy része lelkesen és fennállva tapsolta meg az aktivistákat.

A zsinat szolidáris a Klimakleberekkkel, akik forgalmas helyeken ragasztóval rögzítik magukat az úttesthez, hogy felhívják az emberek figyelmét a környezetvédelem fontosságára. Miközben ezzel akadályozzák a forgalmat. Előfordult, hogy súlyos balesethez siető mentőautót sem engedtek át.

A zsinat elvárja, hogy az egyházi alkalmazottak szolgálati útjaik során az autópályán legfeljebb 120, az országutakon pedig legfeljebb 80 km/óra sebességgel közlekedjenek, csökkentve ezzel a káros kibocsátás mértékét. Egy német ökoalapítvány ezeket a sebességi határokat is sokallja, így a zsinat határozatát langyosnak tartja.

A Letzte Generation lehetőséget kapott arra, hogy népszerűsítse a sok esetben illegális tevékenységét, és ehhez toborozzon másokat. Ezzel szemben nekik mit adott a zsinat? Ezek a fiatal emberek ugyanis a reménytelenséget hordozzák már a szervezetük neve alapján is. Mit tapasztalhattak meg a mi hívó reménységünkben? És hallottak-e már arról, aki nem ragasztóval rögzítette fel magát a keresztre, hanem hagyta, hogy szögekkel rögzítsék? Hallottak-e Jézus Krisztusról, a világ bírójáról és megmentőjéről?

Megértés és szolidaritás jár az önmagukat világmentőknek tartó aktivistáknak, de elmarad a tanúszkodás a világ Megmentőjéről. Itt van egyházunk problémája. Így a zárógondolat.

Thomas Hilsberg lelkész
Radolfzell am Bodensee, Baden-Württemberg tartomány

Összeállította:
RIBÁR JÁNOS

Életté vált bennem az ige

Baranyi József Nagyváradon született, hitre jutása, megtérése megváltoztatta az életét. Keresztyén előadó, médiaszakember. Monte-Carlóban az evangéliumi Trans World Radio munkatársa volt. Németországban is élt, 1987 óta pedig az Egyesült Államokban, de az év jelentős részét Magyarországon tölti.

Megszervezte az 1908-ban kiadott Károli-Biblia szövegének számítógépes legépelését azért, hogy szerkeszthető legyen a szöveg. Több évi munkával elkészítette hozzá a kétezer oldalas konkordancia-könyvet, később igemagyarázatokat is, hogy az olvasók kortörténeti, teológiai segítséget kapjanak az értelmezéshez.

Aktív tagja, alapítója több szervezetnek, köztük a Protestáns Média Alapítványnak és a Veritas Kiadónak. 2002-ben Károli Gáspár-díjjal tüntették ki.

Hogyan jutottál hitre? Oszd meg az olvasókkal édesapád és édesanyád történetét is!

A budai várban nőttem fel, nem messze az evangélikus templomtól. Édesapám katolikus volt, édesanyám református. Egy barátom révén én mégis az evangélikus templomban kötöttem ki. Abban az időben *Sréter Ferenc* volt ott a lelkész. Ebben a közösségben nyáron ifjúsági táborokat szerveztek Biatorbágyon.

Az egyik ilyen táborban tértem meg 1957-ben. Egészen addig, amíg személyesen meg nem érintett az evangélium, mesészerűek voltak számomra a Bibliából ismert történetek. Biatorbágyon értettem meg, hogy nekem személyesen Istennel van dolgom, egyszer majd meg kell állnom előtte számot adni az életemről. Tizenhárom évesen tisztában voltam azzal, hogy nem állhatok meg az egyetlen igaz Isten előtt, el fogok kárhozni. Miközben ezek a lehangoló gondolatok foglalkoztattak, bevillant, hogy de hiszen Jézus azért halt meg, hogy elszenvedje az én bűneim büntetését. Amikor ez a szívemig hatolt, annyira betöltött az e feletti öröm, hogy úgy éreztem, Jézusnak szeretném szánni az egész életemet. A szüleim nem fogadták kitörő örömmel a hírt. Édesapám attól félt, hogy fanatikus leszek, és veszedelmet hozok rájuk. Fekete bárány lettem a családban. De ez nem tartott vissza.

Abban időben működött Monte-Carlóban egy keresztyén rádióállomás. Három éven keresztül magnetofonfelvételeket juttattam ki hozzájuk, misszionáriusok segítségével. Úgy éreztem, hogy ennél fontosabbat nem is csinálhatnék. Az egyetem elvégzése után főállásban szerettem volna folytatni a szolgálatot. Ez akkor azt jelentette, hogy el kell hagynom az országot.

Mielőtt elindultam, sikerült elérnem, hogy édesapám végre meghallgasson.

Addig mindig elutasított, ahányszor csak megpróbáltam beszélni neki az evangéliumról. Kényszeredett beszélgetés volt, de később kaptam egy levelet apámtól, amelyben ezt írta: „Fiam, minden nap hallgatlak téged”. Nem hallgatott meg, amikor mellette voltam, de ezer kilométer távolságból naponta megtette. Az egyik legutolsó levelében ezt írta: „Fiam, ma már tudom, hogy neked volt igazad”. Isten nyolcvankét évesen tudta másik vágányra állítani az életét.

Édesanyám még sokáig ellenállt Istennek. Sok nehézség volt az életében, és abban a gyűlekezetben, ahol felnőtt, a lelkész egy iszákos ember volt, így nem volt jó benyomása a keresztyénségről. Emellett úgy érezte, a megtéréssel elveszít engem.

1997-ben látogatóban voltam nála. A szobában földön fekvé találtam. Fel akartam segíteni, de azt mondta, hogy előbb hallgassam meg. „Te tudod, hogy egész életemben Isten ellen harcoltam. Most tanúja lehetsz annak, hogy letezem minden fegyveremet.” Sajnos két hét múlva el kellett búcsúznunk tőle, de abban az utolsó két hétben egy megváltozott, teljesen új személyt ismertem meg benne. A korábban szűrés tekintetű, ellenálló ember egy békés tekintetű, szeretetteljes édesanya lett.

Látva az életedet, érezhető, hogy ez nem átmeneti érzelmi fellángolás volt, hanem Jézus vezetett egy életen keresztül. Mi ennek a titka?

Isten kegyelme nem csak megtartotta az életemet, hanem kibontakoztatta. A Bibliában találtam mindig választ az életem kérdéseire.

Hogyan olvasod a Bibliát?

Minden reggel imádsággal, bibliaolvasással kezdem a napot. Fontosnak tartom, hogy egy-egy nagyobb részt olvassak el egyszerre. Készítettem Jézus beszédei-

ből hangfelvételt is, hogy hallgathassam, miközben a napi tevékenységeimet végzem. Az ige „magunkba szívása” többféle módon történhet. A lényeg, hogy tegyük ki magunkat az ige hatásának.

Mi a Károli Gáspár-féle fordítás jelentősége?

Ha van könyv, amire rámondhatjuk, hogy a nép könyve, akkor az a Károli-Biblia. Annak idején, amikor kevesen engedhették meg maguknak, hogy könyvet vásároljanak, ez volt az egyetlen, amit még az egyszerűbb családok is igyekeztek megvenni. A gyerekek abból tanultak olvasni, írni, tehát a jelentősége a magyar nép életében minden más könyvét felülmúlja.

A 2022. nyári Ez az a nap rendezvényen több tízezer példányban kiosztott Jézus-Biblia mögött a te kiadód áll. Ennek a szövege nem az archaikus Károli-féle szöveg.

Az 1908-as revideált Károlihoz képest ebben már nem szerepelnek a régies kifejezések. Szükségesnek tartottam, hogy mi is becsüljük meg ezt a régi fordítást, de igazítsuk a mai nyelvezethez. A németek és az angolok is revideálták a Luther-Bibliát és a King James-Bibliát, annak ellenére, hogy német és angol nyelven is vannak már újabb fordítású Bibliák.

Miben látod a Trans World Radióban végzett szolgálatod jelentőségét?

Tudtam, hogy nem csupán egy gyülekezeti közösséghez szólok, hanem egy ország, sőt az ország határain túl valamenyi magyarul beszélő ember a hallgatóságom. Nem használhattam a felekezetemben megszokott „kánaáni” nyelvezetet. Olyan szavakkal kellett beszélnem, amelyeket mindenki megért. Az üzenetet kellett továbbadnom a mai kor nyelvén.

Hogyan tartottad a kapcsolatot magyarországi vagy kárpátaljai emberekkel?

Húsz éven keresztül a levelezés volt a hallgatókkal való kapcsolattartás módja. Sok ezret meg is tartottam az 1970–1980-as évekből. A levelekben megnyilatkozó személyes életek bemutatják annak a kornak a társadalmát. Egyszerű emberektől, egyetemi tanároktól, katolikus paptól, baptista prédikátortól, mindenféle embertől kaptunk visszajelzést.

Biztosan emlékszel meglepő, komoly történetekre.

Az egyik legemlékezetesebb az volt, amikor egy asszony arról írt, hogy öngyilkos akart lenni, kiment a konyhába, hogy kinyissa a gázcsapot. Bekapcsolta a rádiót, csak azért, hogy egy kis háttérzaj legyen, és a mi adásunk hangja jött be. Öngyilkosság helyett ez az asszony megtért.

Amikor ezt a levelet megkaptam, rohantam az igazgatóhoz és lelkesen elmondtam, hogy mi történt. Erre kivett az íróasztala fiókjából egy másik levelet, ami Dél-Amerikából érkezett a dzsungel mélyéről, amelyikben ugyanilyen történetet írt le valaki, akit a spanyol nyelvű adásunk ért el.

Más hasonló leveleket is kaptunk, például egy börtönőrtől, aki azt írta magáról, hogy ő egy gonosz ember volt. Egyszer elővette a pisztolyát, az ég felé lött és azt kiabálta, hogy „Isten, ha ott vagy, lelőlek!”. Ezt az embert is el tudta érni az evangélium üzenete. Mi csak tet-

tük a dolgunkat, nem láttuk a hallgatókat, de Isten Szentlelke elvégezte a maga munkáját a rádióhallgatók szívében.

Lelkészekkel, püspökökkel is alakult személyes kapcsolatunk. Egy egészen extrém példa volt, amikor Japánból kaptunk levelet. Akkor a főmérnökünkhöz szaladtam ezzel a hírrel, hogy Japánban is hallgatnak bennünket. Erre ő elővett egy térképet, és megmutatta, hogy a Magyarország felé sugárzott rövidhullámú adásaink kétszeres, háromszoros ionoszférán való visszaverődés után juthattak el Japánig. Ez a levél egy magyar jezsuita szerzetestől érkezett, aki ott élt.

Közeledve a nyolcvanadik évedhez, kérek, beszélj a mai szolgálataidról!

A húszéves rádiós munkám után indult be a könyvkiadói szolgálat, melynek során konkordanciát (szószedetgyűjteményt a Bibliához), bibliamagyarázatot és újonnan revideált Károli-Bibliát adtam ki. A konkordancia jelentősége, hogy segítségével kikereshető minden olyan bibliai hely, ahol a keresett szót megtaláljuk, és ezeket végigolvasva világossá válik, hogy azt a szót hogyan, milyen értelemben használja a Szentírás.

Rádióadásokat is készítek. Nemrég fejeztem be háromszázhatvanöt reggeli áhitat felvételét, vágását. Sokszor még olvasni sincs ideje az embereknek, szükségesnek láttuk, hogy hanganyag is készüljön ezekből a rövid kis áhitatokból.

Az évek során több ezer oldalasra nőtt azoknak az írásaimnak a száma,

amelyeket szeretnék majd megjelentetni.

Hogyan gondolsz a halálra, eszedbe jut-e időnként?

Mindig úgy tekintettem, hogy minden, ami itt történik, csak bevezetése annak az öröklétnek, ami következik.

Jézus személyén kívül mely bibliai szereplők vagy igék voltak számodra fontosak az életed folyamán?

Ábrahám, aki annak ellenére, hogy sok forduló volt az életében, mégis példa. Azok a változások, amelyek az ő életében történtek, hogy Isten használni tudja őt, minták arra nézve, hogy az én életemben is milyen változásoknak kell történnie.

A Példabeszédek könyvéből fontos számomra a következő ige: „Az ember elméje terveli ki útját, de az Úr igazgatja annak járását” (Péld 16,9). És ennek újszövetségi paralelle: „Félelemmel és rettegéssel vigyék véghez a ti üdvösségeketek” (Fil 12,2).

Az én dolgom, hogy jól tegyem a feladataimat, az utolsó szó pedig Istené.

SZ. J.

Az interjú meghallgatható az Evangélikus Missziói Központ honlapján, a rádió/interjúk menü alatt.

DINÓKŐ

Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást: ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást! Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.

JÁNOS 13,34-35

Nem minden kő egyszerű kő. Néhány valójában fosszília – olyan kő, amelyben ősi állatok és növények lenyomatai találhatók. Tudod, ha egy állat elpusztul, a teste gyorsan lebomlik és általában eltűnik. Azonban ha vizes területen pusztul el, lehetséges, hogy belesüllyed a sárba, vagy gyorsan ellepi a mocsaras talaj. Ha ez történik, az állat lágy részei – mint például a bőre vagy a belső szervei – lebomlanak, de a kemény részek – mint a fog és a csontok – megmaradnak. Hosszú idő alatt üledékes kőzetek képződnek ezek körül az állati maradványok körül, és kialakul a fosszília. (Üledékes kőzet akkor keletkezik, ha sok kicsi kőzet-, kagyló- vagy csontdarab összecementálódik.) Növények, állati lábnyomok, üregek, de még a kaki is fossziliává válhat!

A paleontológusok olyan tudósok, akik a fossziliákat tanulmányozzák. Rengeteget megtudnak az ősi növényekről és állatokról, miközben a kövekben hátrahagyott nyomaikat vizsgálják. Fossziliák nélkül nem is tudnánk a dinoszauruszok létezéséről!

Tudtad, hogy te is fossziliákat – vagy legalábbis lenyomatokat – hagysz magad mögött, bármerre mész? Na jó,

GONDOLTAD VOLNA?

Képzeld el egy mókus nagyságú állatot hosszú, puha, bozontos farokkal. Képzeld hozzá nagy szemeket és hosszú ormányt – és agyarakat! A kutatók úgy vélik, így nézhetett ki az állat, aminek a fossziliáit megtalálták Argentínában. A kihalt élőlényt kardfogú mókusnak nevezték el.

ezek nem igazi kövek. Viszont lenyomatot hagysz az emberek szívében azzal, amit teszel és mondasz, és azáltal, amilyen érzéseket keltesz bennük. Jézus azt mondta, arról ismerhető meg, melyik ember tartozik hozzá, hogy milyen szeretettel és jóindulattal fordul másokhoz. Nos, jól érzi magukat az emberek a közeledben? Vagy elfutnak előled, mintha egy Tyrannosaurus rex lennél? Ahogy a tudósok a dinoszauruszokat az általuk hátrahagyott fossziliák alapján tanulmányozhatják, úgy az emberek Jézust pedig az alapján ismerhetik meg, hogy az övéi milyen benyomásokat keltenek bennük. Ügyelj rá, hogy az általad hátrahagyott „fossziliák” olyanok legyenek, amikre a szikla – vagyis Jézus – büszke lenne!

Uram, taníts, hogy úgy szeressek másokat, ahogyan te szeretsz engem. Hadd legyenek az általam hátrahagyott „fossziliás benyomások” olyanok, hogy az emberek vágyjanak jobban megismerni téged!

Louie Giglio: Leírhatatlan – 100 tudományos kaland Isten csodálatos világegyetemében

Encián Kiadó, 2020

Tudományos áhítatoskönyv gyerekeknek. Tudomány és hit?! Igen! A könyv számtalan példán keresztül mutatja be, hogy a körülöttünk lévő világ megismerése hogyan erősíti hitünket és segít közelebb kerülni a szerető, gondviselő, minket név szerint ismerő és megváltó Istenhez.

A kötet többek között kapható az Evangélikus és a Huszár Gál könyvesboltban. További információk és rendelés a kiadó honlapján: encian.hu

Missziós napokat, evangelizációkat tartottunk a helyi gyülekezetek és az Evangélikus Missziói Központ szervezésében az elmúlt hónapokban: Bakonycsernye, Budakeszi, Boldva, Pitvaros. Kárpátalja: Tiszaágtelek, Kisdobrony. Felvidék: Zseliz, Rimaszécs, Alsószeli, Sajógömör, Tornalja, Lőkösháza, Hosszúszó. Erdély: Nagyvárad.

Sz. J.

Nagyvárad óvodások

„Maradj életben!” volt a témája a szlovákiai, a felvidéki Alsószeliben tartott evangelizációs délutánnak.

Sajógömöri (Felvidék) istentisztelet

Mátyás Attila nagyváradai lelkész

„Vedd át a neked szabott fehér ruhát!” címmel három napos evangelizációt szervezett Győri János Sámuel gyülekezetplántáló lelkész Budakalászon.

Missziói nap Pitvaroson. Nyolc településről érkeztek a testvérek. A nap témája az év igéje volt: „Te vagy a látás Istene”.

Az Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió kiadványai

Dr. Süle Ferenc: Családi élet és lelki egészség

Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió, 2006

Ez a tanulmány még mindig kitűnő segítséget ad annak belátásához, hogy újra kell gondolnunk őszinte becsületességgel ezeket a témákat: párkapcsolat, család, spirituális fejlődés, lelki egészség.

Ár: 1000 Ft

Evangelizációk Zuglóban

Budapest-Zuglói Evangélikus Egyházközség, 2008

Ittész István nyolc, Szeverényi János öt, és Györi János Sámuel három igeszolgálatát száztizenhat oldalon.

Ár: 400 Ft

Épüljetek! – evangélikus gyülekezet a gyakorlatban

Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió és a Magyarországi Evangélikus Egyház missziói bizottsága, 2012

Lényegre törő, lelki, de egyben gyakorlati, élettilatú kézikönyv gyülekezetépítés és -épülés szempontjából megfogalmazott írásokkal. Hatvan szerző hetven cikke háromszáz oldalon.

Ár: 1000 Ft

Tanúim lesztek

Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió, 2019

Az igazi „interjúkészítő” az Isten. Hisszük, tapasztaljuk, hogy a stúdióban, a hangfelvétel készülék előtt, a szószéken, konferenciákon, bárhol vele és az ő jelenlétében beszélgethetünk. Tizenhat év válogatása a Misszió és a Híd magazinban közölt interjúkból és tanúságtételekből.

Ár: 1000 Ft

Szeverényi János: Szólj, Uram! – Áhítatok a bibliaolvasó Útmutató igéi alapján

Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió, 2021

Ez a kötet többek kérésére született a 2020. január és 2021. augusztus között közzétett internetes bejegyzésekből és a YouTube-videókon elhangzott igehirdetések írásba foglalt változataiból.

Ár: 1000 Ft

A könyvek megrendelhetők az Evangélikus Missziói Központtól:

Cím: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

Telefon: 06 1 400 30 57 (munkanapokon délelőtt)

E-mail: evmis@lutheran.hu

Derű

„A vidám szív a legjobb orvosság, a bánatos lélek pedig a csontokat is kiszáritja.” (Péld 17,22)

★

Kárnyáczi Eszter lelkész keresztel Pilisen

Villáminterjú Győri András Timótheussal

Min nevetett úgy utoljára, hogy folyt a könnye?

Betegségeim vizsgálatának kínos és komikus helyzetein.

Ha utazhatna az időben, hova menne?

A hatvanas évekbe, a gyermekkoromba.

Mi az első emléke gyermekkorából?

Testvérem, Tamáska temetése.

Konfirmáció

Első gyónásom.

Legrosszabb emlék

Katonaságom két éve.

Élete legboldogabb napja

1971. január 21., a megtérésem napja.

Mi a legviccesebb emléke?

Sok van, nem tudok dönteni.

Ha egy napra kisgyerek lehetne, mit élvezne benne a legjobban?

Az adventi esti áhítatokat.

Ha az egész világ hallaná egy mondat erejéig, mit mondana?

Jézus Krisztus megbocsátja bűneinket.

Milyen számára a tökéletes vasárnap?

Liturgiás istentisztelet és vasárnapi asztalközösség.

Mi volt a leghasznosabb tanács, amit kapott?

A bölcsesség kezdete az Isten félelme.

Példakép

Jézus Krisztus.

Munkán kívüli időtöltés

Zenehallgatás, csillagászat, vadvirágok, madarak.

Szülők

Győri János a mérvadó édesapám, Gáncs Mária csupaszív édesanyám.

Nagyszülők

Di' Gléria Róza özv. Gáncs Aladárné imahátterem.

Mit tenne másképpen?

Több időt töltenék a feleségemmel.

Nyugdíjaskor

Több imádság gyermekeimért és családjaimért, unokáimért.

Kedvenc

zeneszerző: Johann Sebastian Bach

író: Fekete István

költő: Arany János, Radnóti Miklós

regény: Franz Werfel: Halljátok az ígét!

színdarab: Tamási Áron: Vitéz lélek

zenemű: Bach: h-moll mise

szobor: Anonymus a Városligetben

festmény: Munkácsy Mihály: Rőzse-hordó nő

vers: Áprily Lajos: Kérés az öregséghez

templom: a nagytarcsai Sándy-templom

bibliai könyv: Lukács evangéliuma és a Jelenések könyve

ige: „Aki mindvégig állhatatos marad, az üdvözl.” (Mt 24,13; Károli-fordítás)

bibliai szereplő Jézuson kívül: Pál apostol

étel: töltött dagadó

ital: szénsavas ásványvizek, keserű pilsner típusú sörök, száraz vörös- és fehérborok

ország: Magyarország

város: Budapest

fa: tölgy

állat: lovak

madár: feketerigó

szín: kék

illat: hársfavirág

Mit szeretne még elérni az életben?

Gyermekeimet, unokáimat Isten kezében tudni.

Névjegy

Győri András Timótheus Nagytarcsán született 1957-ben. A Szerb Antal Gimnáziumban érettségizett 1974-ben. Az MTA Földrajztudományi Kutatóintézet természetföldrajzi osztályának asszisztenseként dolgozott, majd a Hernád utcai elektronikai technikum tanulója volt. A Budapesti Elektroakusztikai Gyar műszerfejlesztési osztályán, azután az ELTE Egyetemi Könyvtárának technikai munkatársaként dolgozott. A Magyar Evangélikus Rádiómisszió adásszerkesztője, technikus-hangmérnöke volt 1992–1997 között. Ezt követően a Canada Conway School of Broadcasting Communication and Mass Media ösztöndíja keretében tanult. A Protestáns Média Alapítvány operatőr-vágója, rendezője volt 1996–2011 között, és a Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadójában dolgozott újságíróként, operatőr-vágóként, rendezőként.

1982-ben kötött házasságot Kovács Andrea játék-bábkészítő, grafikus, tipográfus, kosárfonó szakoktató, népművelővel. Három lány- és egy fiúgyermek édesapja (Anna, Imola, Máté, Csenge), tizenhat unoka nagyapja (András, Luca, Bernát, Zselyke, Alma, Donát, Berta, Janka, Emma, Kata, Biborka, Aladár, Vilmos, Botond, Áron, Ágoston).

Stációk

Imént még takarta királyi palást,
most vérszívó legyek. És ágyékkötő, haránt –
szégyeneink.

Szegecseskorbács-tépte hátán
hordozott horizont, milliárd vágás –
sorsaink.

Vállán gerendanyom, benne szálka,
vonszolódás hegyre, vonás fára, vonaglász túlvilágra –
bűneink.

Tenyerén tetovált Isten,
sikoltó kalapácsütések –
neveink.

Hét veretes szó cserepes ajakán:
velem, szomj, vég, bocsáss, magány, anyád, Atyám –
nyelveink.

Üres rés oldalán,
szívéig láss –
vakságaink.

Tövisglória összevert fején,
árnyéka a bujdokolt nap rejtekén –
arcaink.

BAKAY PÉTER

„Áldlak, Jézus,
hű barátom...
Biztató karod,
ha látom...”

(Evangélikus énekeskönyv 390.)

VÁRKONYI JÁNOS
festőművész

Fotó: Barabás Ferenc

A 2023-as év igéje

„Te vagy a látás Istene.” (1Móz 16,13)